

ZAPLULA, ZAPLULA JE BARČICA...

Res, smo v hudi poletni vročini, ki ji skoraj ni primere za ta čas v teh krajih. Zato je pa primer barčica kar se da aktualen, in to zlasti za tiste, ki se sedaj hladijo na morskih valovih.

Nas pa tu zanima neka druga plovba, ki pa je tudi izraz tega časa in tega prostora. Gre za politično barčico, ki je prav v tem nadse vročem juniju zaplula po že dolgem čakanju v pristanu.

Gre namreč za ustanovitev oz. umestitev znanega paritetnega odbora, ki ga predvideva zakon št. 38 za zaščito slovenske manjšine v Italiji. S tem je torej odprta pot izvajanju samega zaščitnega zakona. Pred kratkim se je namreč v Trstu prvič sestal paritetni odbor. Sejo je sklical minister za dežele La Loggia, katerega je na prvi umestitveni seji predstavljala eden od vodilnih funkcionarjev ministrstva. Na tej seji je bil izvoljen za predsednika dr. Rado Race (predlagan s strani rimske vlade). Podpredsednik pa je italijanski predstavnik Maurizio Leonarduzzi, sicer odbornik občine Devin-Nabrežina.

O vsem tem podrobno poročamo na drugem mestu. Tu naj le zapišemo nekaj splošnih ugotovitev ob vsem tem. Gotovo, da je sedaj umestitev paritetnega odbora ključna zadeva. Ta odbor ima prvobitno nalogo, da razmeji oz. določi ozemlje, na katerem naj se zaščitni zakon izvaja. To pa je gotovo najpomembnejša točka oz. vloga tega odbora, v katerem so enako porazdeljeni italijanski in slovenski člani.

Pri tem naj na tem mestu spomnimo na nekdanjo komisijo Cassandro, tako imenovano po njenem predsedniku, nekdanjem ustavnem sodniku Cassandru. Ta je bila ustanovljena v začetku 80. let prejšnjega stoletja in to v dobi ene izmed vlad, ki ji je predsedoval Giulio Andreotti. Komisija je imela za svoj glavni namen oblikovati zakon za zaščito slovenske manjšine v Italiji. Za Slovensko skupnost je v tej komisiji aktivno sodeloval prof. Albin Sirk. Ta komisija je gotovo imela svojo veljavo. To še posebej, ko je na tej podlagi prišlo do osnutka zaščitnega zakona. Ta je kljub vsem pomanjkljivostim res izrekel pomembno odločitev. Šlo je za določitev 36 občin naše dežele, v katerih naj bi veljala zaščita.

Danes vsega tega ni. Paritetni odbor naj bi sedaj bil edini merodajni odbor za določitev dvojezičnega ozemlja. Je to prav?

Zakon št. 38 sicer tu predvideva in kar predpostavlja kot edino merilo za prej omenjene sklepe. Tu imamo lahko velike rezerve za to. Odbor je pariteten, sklepi morajo biti nekako soglasni ali skoraj. Bo lahko do vsega tega prišlo? Ne bo morda prav samo načelo paritete tu postalo nekaka hipoteka za izvajanje zakona?

Zaščitni zakon bi namreč po našem mnenju moral že v svojih osnovnih določilih podrobno rešiti problem zaščite oz. krajevne veljave izvajanja zakona. **STRAN 2**

ANDREJ BRATUŽ

SEJIMO SE S PLACUTE NA TRAVNIK

**Našim cenjenim sodelavcem in bralcem
sporočamo, da se bodo**

S ČETRTEKOM, 4. JULIJA,

uredništvo in uprava

NOVEGA GLASA,

GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE,

PASTIRČKA in

ZADRUGE GORIŠKA MOHORJEVA

Preselili v prenovljene prostore

nad Katoliško knjigarno na Travniku

št. 25 v Gorici. Naše telefonske številke

ostajajo nespremenjene.

Slovo od stoletne slovenske stavbe

na Placuti in neprekinjenega delovanja

v njej je težko za vse.

Ostanite nam zvesti tudi na Travniku!

UREDNIŠTVO

PARITETNI ODBOR KONČNO UMEŠČEN

DELO SE ŠELE ZAČENJA

IVAN ŽERJAL

Institucionalni paritetni odbor, ki je bil oblikovan na podlagi določil zaščitnega zakona, je bil torej končno umeščen in je tudi dobil svoje vodstvo. Predsednik Rado Race (podpredsednik je Maurizio Leonarduzzi) je v umestitvenem govoru v sredo, 19. t.m., v palači deželne vlade v Trstu med drugim poudaril pomen sožitja in sodelovanja, ki mora zaznamovati delo odbora. Ravno tako je pomembno sodelovanje Italije in Furlanije-Juljske krajine s sosednjimi državami, v prvi vrsti s Slovenijo: samo tako bo namreč obmejni prostor lahko spet pridobil svojo nekdanjo gospodarsko in kulturno vlogo, Trst in Gorica pa svoje naravno zaledje.

Z umestitvijo paritetnega odbora kaže, da se bodo stvari glede izvajanja zaščitnega zakona končno začele premikati.

Odbor ima namreč v mehanizmi zaščite izredno važen, če že ne ključen pomen. V prvi vrsti je treba omeniti dejstvo, da je prav odbor pristojen za določanje teritorija, na katerem naj veljajo zaščitne norme. T.i. "tabelo", ki se nanaša na območje izvajanja zaščite, bo moral oblikovati v roku 18 mesecev. Če do konca l. 2003 te določitve ne bo, tvegamo, da vzame vse skupaj v roke italijanska osrednja vlada, kar seveda ni nikakršno jamstvo, da bo prisluhnila tudi našim argumentom, medtem ko bomo v paritetnem odboru kljub vsemu imeli bistveno večje možnosti. Sicer pa ima paritetni odbor neomejeno časovno trajanje in bo imel pomembno besedo tudi glede vrste drugih vprašanj v zvezi z našimi pravicami (šola, domovi idr.).

Na sredini umestitveni seji je bila prisotna prevajalka, tako da so slovenski člani odbora imeli

možnost govoriti v slovenščini, te možnosti pa so se tudi (vsaj tako so nam povedali, saj je bila seja za zaprtimi vrati) poslužili. Kaže, da bo ta praksa obveljala tudi v prihodnje, kar je nedvomno pozitivno.

Delo pa se šele začne. Kljub Racetovim izjavam o konstruktivnem vzdušju na umestitveni seji in nasmejanim obrazom, ki so se postavljali televizijskim kameram in fotoaparatom, bo to delo trdo. Že na prihodnji seji, ki bo v petek, 5. julija, bomo verjetno videli, kakšna so resnična stališča, politične smerice in načini delovanja. Seja bo posvečena razpravi o določanju območja, na katerem naj velja zaščita, zato ni vseeno, kako se bodo stvari razvijale. Slovenski člani odbora, pa naj pripadajo katerikoli politični grupaciji, si bodo morali prizadevati za to, da se v tabelo vključijo vsa tista območja, kjer smo Sloven-

ci zgodovinsko prisotni, v prvi vrsti mestni središči Trsta in Gorice in seveda slovenske občine v videmski pokrajini. To bo zelo trd oreh, saj se bo v mnogih primerih potrebno soočiti z nam nenaklonjenimi krajevnimi upravami, pa tudi tiste uprave, ki so uradno "prijateljske", ne dajejo vseh zagotovil, da so v resnici tudi take.

Ob vsem tem pa ne bi smeli pozabiti, da je tudi cel kup določil, ki niso vezana na delovanje paritetnega odbora. Tudi v zvezi s tem se je nekaj začelo premikati, ko je pred kratkim italijanski minister za odnose s parlamentom Giovanardi poskrbel, da vračanje primkov v slovensko obliko steče brez težav. Še vedno pa ostaja negotovo finančno stanje naših ustanov in društev (do ponovne afere je prišlo pred kratkim v deželnem svetu v zvezi s podeljevanjem finančnih prispevkov). Skratka, skrajna previdnost mora biti tu na mestu, saj so občutki človeka, ki spremlja dogajanje okoli naše skupnosti, karseda mešani.

1

ČETRTEK,
27. JUNIJA
2002

PRVO SREČANJE SLOVENCEV IZ ITALIJE V BARDU ZAVEZANI SLOVENSKEMU IZROČILU

V nedeljo, 23. t.m., je bilo v Bardu, najbolj zahodni slovenski vasi v Gornji Tersi dolini v Beneški Sloveniji, prvo srečanje Slovencev iz Italije, kot je srečanje poimenoval Svetovni slovenski kongres-Konferenca za Italijo, ki je skupaj z Zvezo beneških izseljencev in goriškim krožkom za družbena vprašanja Anton Gregorčič lepo in dobro obiskano srečanje tudi priredil.

Zjutraj so se številni udeleženci srečanja, ki so prišli v Bardu iz Furlanije-Juljske krajine, a tudi od drugod iz Italije in iz bližnje Slovenije, odpravili v vaško cerkev v Bardu, kjer sta somaševala domači župnik Renzo Caligaro in glavni urednik tednika Družina dr. Janez Gril, ki je tudi pridigal v nabito polni cerkvi.

Dr. Janez Gril je v svoji lepi pridigi poudaril veliko povezanost Slovencev z vsega sveta in se navezal na nedeljski evangelij, ki govori o tesnobi. Dejal je, da je danes tako na osebni kot na skupinski ravni dovolj razlogov za tesnobo, pa vendar moramo Slovenci držati skupaj, "saj dobro vemo, da smo povezani močnejši."

STRAN 12

JURIJ PALJK

NABREŽINA / PRENOVLJEN DRUŠTVENI SEDEŽ IZZIV ZA JUTRIŠNJI DAN

Sobota, 22. junija 2002, bo zagotovo ostala zapisana z zlatimi črkami v zgodovini SKD Igo Gruden in ŠD Sokol, pa tudi v zavesti Nabrežine in širše slovenske skupnosti, ki deluje na kulturnem področju v devinsko-nabrežinski občini. Slovesna otvoritev prenovljenega društvenega sedeža je bil pravi dogodek, na katerega je vaška skupnost čakala že skoraj desetletje, da bi končno kulturno življenje zadihalo s polnimi pljuči in zaživelo v primernih prostorih.

Da bodo smernice rednega in bogatega kulturnega delovanja izpolnjene z najboljšo voljo, ni bilo na sobotnem slavlju nobenega dvoma: društvu sta dokazali veliko življenjskost, pa tudi množica, ki je do kottička napolnila prenovljeno dvorano in še na odprtem sledila programu, je potrdila, da bo vaškemu kulturnemu dogajanju trdno stala ob strani.

Bleščeča fasada, nova vrata in okna, urejen prostor okoli zgradbe, pa narodne noše pred glavnim vhodom, trak s slovensko trobojnico ter kruh in sol so kazali na toliko pričakovani dan.

STRAN 9

MATJAŽ RUSTJA

Sprejem ob dnevu državnosti

V četrtek, 20. t.m., je bil v Vili Ferdinando v Trstu sprejem ob Dnevu državnosti Republike Slovenije, ki ga je priredila generalna konzulka RS Jadranka Šturm Kocjan.

(stran 2)

03 Ivan Žerjal / intervju
IVO JEVIKAR

06 Danijel Devetak
ZBORNİK, PISAN Z GLAVO IN SRCEM

10 TUDI GORICA VKLJUČENA V ZAKON 482

14 Mara Petaros
EVROPSKI VRH V SEVILLI

15 Andrej Černic
PRESENEČENJE JE PRAVZAPRAV PRAVILO

SVET OKROG NAS

SPREJEM NA KONZULATU V TRSTU

IDENTITETA IN RAZVOJ

FOTO KROMA

Na sprejemu, ki ga je ob Dnevu državnosti v četrtek, 20. t.m., v Vili Ferdinando v Trstu priredila generalna konzulka Republike Slovenije Jadranka Šturm Kocjan, se je zbralo izjemno veliko ljudi iz javnega, kulturnega, gospodarskega in političnega življenja naše dežele, a tudi iz bližnje Slovenije.

Sprejema se je poleg velikega števila predstavnikov slovenske manjšine v Italiji udeležilo tudi veliko italijanskih prijateljev in predstavnikov upravnega, političnega in gospodarskega sveta, med njimi sta bila tudi tržaški in gorški župan, prišli pa so tudi predstavniki Cerkve in drugih verskih skupnosti.

Lepo organiziran sprejem je bil ponovna priložnost za klepet, za izmenjavo mnenj in pogledov na skupno življenje, obenem pa tudi priložnost, da smo lahko prisluhnili lepim in prepričljivim besedam gostiteljice, ki se v svojem nagovoru v slovenskem in italijanskem jeziku, ki ga objavljamo z veseljem v celoti, ni bala dotakniti tudi kočljivih in predvsem za našo narodno skupnost pomembnih tem.

NAGOVOR GENERALNE KONZULKE

Spoštovani rojaki, predstavniki oblasti, cenjeni gosti, dragi prijatelji,

z velikim veseljem pozdravljam vse prisotne in se vam zahvaljujem, da ste se odzvali vabilu na nocojšnji sprejem ob Dnevu državnosti Republike Slovenije. Zato mi dovolite, dragi rojaki in spoštovane rojakinje, da vam najprej čestitam k prazniku, ki ga letos praznujemo 11. leto.

Država Slovenija spada med najmlajše in najmanjše države na svetu, a prav ti dejstvi postane relativni in zanemarljivi, če ugotovimo, kaj vse smo storili v teh 11 letih državnosti. Cilji, ki smo si jih postavili ob plebiscitu, ko smo se leta 1991 odločali za samostojno in neodvisno državo, so vedno bližji. Verjamejo, da bomo že letos povabljeni

v zvezo NATO, čez dve leti pa postali polnopravna članica EU. Slovenija ima v pogajanjih z EU odprta le še tri poglavja in je trenutno najbolj pripravljena kandidatka za članstvo.

Dovolite mi, da ob tej priložnosti spomnim še na eno obletnico, povezano s slovensko državnostjo. V teh dneh namreč mineva deset let, odkar je Slovenija kot samostojna država 18. junija 1992 postala polnopravna članica Srednjeevropske pobude ter s tem okrepila svojo srednjeevropsko identiteto in si hkrati ustvarila pomemben most do zahodnoevropskih povezav.

Slovenija je že sedaj močno prisotna tudi v prostoru Avtonomne Dežele Furlanije-Juljske krajine, saj ima z najbližjo italijansko deželo prijateljske in tvorne stike, ki se udeležajo predvsem v delu Mešane komisije za obravnavo razvojnih vprašanj med RS in Furlanijo-Juljsko krajino.

Pomembno se mi zdi, da je v razmišljanjih o bodočnosti tega območja na različnih ravneh in v različnih organih močno prisotna mednarodna razsežnost, saj skupaj nastopamo v evropskih projektih čezmejnega sodelovanja in povezuje nas interes po izgradnji 5. koridorja.

Kot pomemben in prepoznaven element sodelovanja ocenjujemo sodelovanje koprškega in tržaškega pristanišča, ki sta kljub nekaterim težavam in obtožbam zmogla preseči spor ter se namesto konkurenčnosti pravilno odločila za nadaljevanje sodelovanja in morda tudi nadgradnje sistemov.

Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino povezuje torej cela vrsta skupnih tematik, predvsem pa prisotnost narodnih manjšin na njihovih ozemljih. Italijanska manjšina v Sloveniji in slovenska v Furlaniji-Juljski krajini predstavljata splošno priznano bogastvo.

Skrb za slovensko narodno skupnost v Italiji je tudi ena od prioritet politike Republike Slovenije, zato pozorno spremljamo njen položaj.

Naj ob tem najprej izrazim zadovoljstvo, da se je včeraj, končno, po šestnajstih mesecih, prvič sestel paritetni odbor zaščitnega zakona ter ob tem izrazil upanje, da bo to odpravilo že predolg zastoj pri njegovem uresničevanju. Zaskrbljenostjo pa ugotavljamo težave s financiranjem kulturnih institucij in organizacij slovenske manjšine, poskus znižanja že dosežene ravni zaščite v zvezi s Scajolovim odlokom o osebnih izkaznicah, odlog obnove požgane osnovne šole pri Sv. Ani, razlašanje slovenske zemlje na Jeremitišču.

Slovenska narodnost, ki z materinim jezikom-slovensčino določa našo identiteto in predstavlja konkretno dimenzijo bivanja ter sobivanja z drugim narodom in kulturo, postaja za nekatere v tem prostoru politična in volilna dimenzija.

Gibati se s slovensko identiteto skozi tržaški prostor ni vedno lahko.

Želeli bi si več odprtih vrat, več zaupanja in manj predsodkov. Čeprav prav tako - etično obarvana politika nekaterih skrajnih desničarskih sil prebujajo, krepijo in povezuje tiste, proti katerim je usmerjena. Prav zato smo še tu, od tistega dnevnega leta 804, kot o prisotnosti Slovencev v Trstu dokazuje ohranjeni dokument.

Slovenska avtohtona narodna skupnost ponuja temu prostoru duhovni, kulturni in intelektualni potencial, s katerim želi obogatiti sobivanje v velikem procesu evropskega zblizovanja.

Trst, ki želi krepiti svojo mednarodno vlogo v tem prostoru ter s tem tudi svojo prepoznavnost, se bo moral otresti krča preteklosti in uresničiti svoje možnosti. Zaradi svoje multikulturne podobe, obmejne lege in mediteranskih značilnosti ima za to vse pogoje. Redki so jih znali izkoristiti, a ko so jih, je mesto cvetelo in bogatelo.

Ob tem pa mora najti notranjo harmonijo, ki bo dajala njenim prebivalcem možnosti za srečanja, enakopraven dialog, sodelovanje in skupno odločanje o prihodnosti. Tako kot to poskuša, med redkimi, tržaški škof in prav zato uživa veliko spoštovanja in nesporno avtoriteto.

Prepričana sem, da je tudi nocojšnja slovensost priložnost za srečanje in pogovor, ki lahko krepita medsebojno poznavanje in zaupanje. Zato vam želim vesel in prijeten večer.

Naj vas hkrati povabim, da prisluhnemo interpretaciji Bojana Goriska, po ocenah mnogih kritikov, v tem trenutku enemu najboljših slovenskih pianistov.

Njegov nastop je omogočila Luka Koper, za kar se ji iskreno zahvaljujem.

Hvala lepa!

KONGRES SEVERNE LIGE

NARODNA IN JEZIKOVNA PRIPADNOST

BOSSI IZKOPAL BOJNO SEKIRO

Čaka Italijo zelo vroča jesen? Tako bi lahko sklepali po izredno ostrem nastopu ministra za reforme in nespornega voditelja Severne lige Umberto Bossija. Na tradicionalnem Liginem taboru v Pontidi v Lombardiji - potekal je v nedeljo, 23. t.m., - je namreč s povzdignjenim glasom poudaril, da je treba do konca junija 2003 izvesti federalno ureditev italijanske države, kajti Severna liga bo v nasprotnem primeru zapustila sedanjo vladno zaveznitvo. Govornik je pojasnil, da je treba deželam priznati zakonodajno oblast na področju zdravstva, šolstva in krajevnega javnega reda. V tej zvezi je spomnil, da v senatni zbornici čaka na razpravo ustrezni zakonski osnutek, ki ga je treba čimprej odobriti. Centralisti so sicer vložili na tisoče spreminjavalnih predlogov, je dejal Bossi, a jih moramo poraziti, da bo zakonski osnutek postal čimprej predmet razprave v poslanski zbornici. Bossi celo pričakuje, da bo slednja odobrila zakonski osnutek še pred poletnim parlamentarnim premorom.

Voditelj Severne lige je dalje naglasil, da je temeljna postavka federalne ureditve italijanske države tudi reforma ustavnega sodišča. Slednjega po ustavnih določilih sestavlja 15 članov, od katerih pet imenuje predsednik republike, pet izvoli parlament na skupnem zasedanju, pet pa imenuje višji sodni svet. Po Bossijevem predlogu bi ustavno sodišče imelo šest novih članov, tako da bi jih bilo skupno enaindvajset. Novo šesterico pa bi izvolile dežele, pri čemer je Bossi omenil parlamente na Severu, na Jugu in v srednji Italiji, ti parlamenti pa naj bi izvolili po tri člane ustavnega sodišča.

STRAN 6

ITALIJANSKA MANJŠINA NA HRVAŠKEM PO ZADNJEM ŠTETJU

ALOJZ TUL

Italijanska narodna manjšina v Istri je bila v zadnjem desetletju stalno predmet zanimanja zlasti s strani matične države Italije pa tudi znatnega dela sredstev javnega obveščanja. V tem okviru velja posebno omeniti dejstvo, da ima tržaški dnevnik *Il Piccolo* posebno stran, posvečeno dogajanjem v zvezi z življenjem italijanske narodne skupnosti v Sloveniji in na Hrvaškem, ki jo omogoča finančna podpora italijanskega zunanjega ministrstva oziroma vlade. Tudi takšna oblika zanimanja matice pomaga k osveščanju manjšinske skupnosti. Seveda so še druge oblike podpore, ki jih je deležna italijanska narodna skupnost tako s strani Hrvaške in Slovenije kot same Italije. To in pa spremenjeno politično ozračje po razpadu Jugoslavije je v znatni meri pripomoglo, da se je italijanska narodna skupnost tudi v organizacijskem pogledu preobnavala v Italijansko unijo, ki je

priznana kot edina predstavniška organizacija manjšine.

Eden od pokazateljev stanja posebnih družbenih skupnosti, kot so manjšine, so rezultati splošnega ljudskega štetja, ki vsebuje tudi vprištevanje o narodni ali jezikovni pripadnosti. Kot že pri prejšnjih štetjih je tudi letošnji popis prebivalstva, ki je potekal meseca aprila, vključeval tudi etnično pripadnost. Na območju Hrvaške (Istra, Reka, Kvarner, Dalmacija) se je tako prijavilo za Italijane 19.636 ljudi (1.600 ljudi manj kot leta 1991, ko je bilo doseženo najvišje število, to je nad enaindvajset tisoč). Kot informacijo naj omenimo, da se je najmanj Italijanov prijavilo pri ljudskem štetju leta 1982, in sicer enajst tisoč.

V krogih italijanske manjšine ocenjujejo rezultat letošnjega ljudskega štetja kot odraz realnega stanja. Rahel osip gre po njihovem mnenju pripisati pojavi asimilacije in delno emigraciji mladih. Med vzroke asimilacije navajajo predvsem mešane zakone. Bolj zapleten je pojav emigracije zaradi težkih gospodarskih razmer zlasti v nekaterih istrskih predelih. Poseben pojav emigracije so primeri mladih doštudiranih pripadnikov manjšine, ki so posebno v minulih letih izkoristili ugodnosti posebnega italijanskega zakona "Boniver", po katerem so znatno olajšani pogoji za zaposlitev v Italiji. Dvorednost omenjenega zakona za italijansko manjšino je torej očitna.

Italijanska narodna skupnost na Hrvaškem je po številčnosti na tretjem mestu, za Srbi in Muslimani.

S 1. STRANI

ZAPLULA, ZAPLULA

V tem so bili torej zaključki Cassandrove komisije mnogo bolj odprti in jasni.

Upamo pa, da bodo sklepi paritetnega odbora nekaj podobnega in vsaj v bistvu stvarnega oziroma pozitivnega. Saj je prav od tega odvisno dejansko izvajanje zaščitnega zakona, na katerega smo toliko čakali in danes upamo na njegovo udejanjenje.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

VELIKO USPEHA NOVI UPRAVI

Zagotovo je prav, da novi gorški upravi zaželimo kar največ uspeha. V hitrih vzgibih časa se je vedno koristno zavedati, kako nujno je imeti za odgovore na vedno nova vprašanja dovolj modrosti in tudi nekaj tiste sreče, ki pomaga hrabrim, kot pravimo. Nova gorška uprava v prvi vrsti želi utreti drugačne poti od tistih, ki so prevladovali zadnjih osem let. Jasen program, ki pa ga je seveda nujno uresničiti. V vsakem primeru gre za pomembne stvari, ki se tičejo razvojnih tokov v malem pa tudi velikem. Če razmere v našem mestu in v širšem svetu osvetlimo sočasno, potem bi lahko rekli, da sta vsenavzoči dve v bistvu nasprotni usmeritvi: ena smer želi oblikovati prihodnost nekako po svoji podobi. Težko najde stik s takšno ali drugačno različnostjo, o čemer zelo dobro priča nedavno vrhunsko zasedanje Evropske zveze, ki se je na novo opredelilo do pribežnikov. Italija se je skupaj s Španijo in Veliko Britanijo zavzemala za odločnejše ukrepe proti prihodu tujcev že zato, ker "je treba nekaj storiti". Ostale evropske države so se opredelile za mirnejše in bolj postopno ukrepanje ter opozorile na nevarnost zapiranja in zaostretev. To pa je drugačen pogled na stvari in ga je mogoče kot način gledanja prepoznati tudi v novi upravi mesta Gorica. To je pogled, ki potrpežljivo išče stik z drugim in drugačnim in čeprav se zdi pretirano, da naj bi bili isti tokovi navzoči v svetovnem merilu in prav tako v našem mestu, je temu vendar tako. V tako imenovanem majhnem lahko bojujemo isto bitko, kot

jo bojujemo v velikih in celo največjih prostorih.

Upravičeno ljudje od nove mestne uprave pričakujejo odprtost do vsega in do vseh, večji posluš za razmere v mestu in za odnose z vsemi sosedi. Ljudje si torej želijo več smisla za reševanje neposrednih življenjskih problemov. To pa pomeni, da naj ne bi bila v prvem planu delitev meščanov na tiste naše in tiste druge, pač pa da je mesto enota, ki v temeljnih vprašanjih ne more biti razdeljena in vsakebi. Ob vsem tem ni dvoma, da je nova uprava v vsakem primeru vsa ta pričakovanja sposobna uresničiti in da sploh ni res, da bi lahko imela takšne ali drugačne težave zaradi različnosti svojih sestavnih delov, kot so nekateri svarili. Narobe, prav notranja različnost, ubrana v iste programske cilje, je toliko večje za gotovilo, da bo Gorica mogla najti zase in za vse svoje meščane plodne in napredujoče poti.

Seveda ob željah za uspešno in prodorno delo ni mogoče mimo slovenskega deleža, ki je z vsemi svojimi komponentami dokazal svojo veliko zrelost v vsem predvolilnem obdobju in na samih volitvah. Mogoče je celo trditi, da so prav načela naše narodnostne skupnosti odločilno opredelile tisti program, ki je značilen za povolilno Gorico ter izvolila tako veliko število naših predstavnikov na vseh ravneh. Zato ne preostane drugega, da novi mestni upravi zaželimo kar največ prodornih potez, ki naj udeležijo vse tisto, zaradi česar ji je bilo porazdeljeno volilno zaupanje.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJIC

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 42 EVROV, SLOVENIJA 46 EVROV,

INOZEMSTVO 62 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 83 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

INTERVJU / IVO JEVIKAR

IMENOVANJE ODBORA JE DOBRO ZNAMENJE

IVAN ŽERJAL

Paritetni odbor je bil končno umeščen, sicer s krepkim letom zamude, a vendar. Se je torej splašalo počakati in dočakati ta trenutek?

No, zamude še ni za leto dni, saj bi bile morale pristojne italijanske oblasti ustanoviti paritetni odbor do preteklega 23. septembra... A šalo na stran! Zamuda je huda, ker je paritetni odbor pri več točkah zaščitnega zakona nujno potreben. Ne zato, ker bi sam odločal, pač pa zato, ker zaščitni zakon za uveljavljanje naših pravic določa večinoma take postopke, da v njih s svojim predlogom, z mnenjem ali s soglasjem nastopa tudi paritetni odbor. Če ga ni, postopek sploh ne steče. Zato je bila ustanovitev odbora bistvena.

Potem ko smo na zaščitni zakon čakali od l. 1970 in potem ko se je njegova vsebina močno oddaljila od nekoč enotnih zahtev manjšine, je zamuda pri imenovanju odbora vzbujala bojazen, da oblasti še takega zakona ne mislijo izvajati. Upoštevati je treba tudi spremembo politične večine v Rimu, a tudi v Trstu, kjer imajo oblast politiki, ki ne skrivajo brezbriznosti ali nasprotovanja do naše narodne skupnosti.

Imenovanje odbora je torej dobro znamenje. Ne spreminja pa načelne ocene, da je njegova slovensko-italijanska paritetnost navidezna. Dejansko je slovenskih članov 20-glavega odbora 12, a kaj, ko jih je manjšina sama izbrala le šest, ostali so sad pogajanj, ali pa jih je po svojih kriterijih enostavno določila politična ali narodnostna večina. En slovenski član je bil po mojem mnenju »ukraden«. Gre za znano zadevo neupoštevanja predlogov krovnih organizacij pri imenovanju deželne vlade.

Dejansko pa je odbor paritetčen, kar zadeva pripadnost članov, vsaj na papirju in široko vzeto, desni ali levi sredini.

Kakšni so bili Vaši vtisi ob poteku umestitvene seje?

Tudi umestitvena seja predstavlja dobro znamenje, saj je potekala zelo korektno in umirjeno. Pristojni so poskrbeli za navzočnost tolmača, tako da so slovenski člani lahko govorili v svojem jeziku, čeprav poslovnik, odobren z odlokom predsednika republike, tega izrecno ne predvideva, zlasti pa za to ne določa finančne kritje. Predhodna opozorila in protesti so zalegli, kar kaže, da ministrstvo za deželna vprašanja kot uradni sklicatelj in deželna uprava, ki so ji poverjene organizacijsko-tajniške usluge, nista želela sporov že na prvi seji. Zanimivo je, da sta na njej o rabi slovensčine spregovorila desnosredinska italijanska člana. Eden je pripomnil, da se zaveda pravice Slovencev, da govorijo v svojem jeziku, in jo sprejema, vendar bi skupna raba italijanščine omogočila hitrejšo in bolj neposredno sporazumevanje. Drugi pa se je čudil, da ni poskrbljeno za simultano prevajanje.

Spodbudne so bile besede zastopnikov ministrstva in deželne vlade, kot tudi nekatere »programske izjave« po sameznih članov. Tudi pri predlaganju kandidatov za predsedniško in podpredsedniško mesto je bila razprava umirjena. Kakšno je resnično razpoloženje članov, pa se bo pokazalo, ko bodo na vrsti vsebinska vprašanja.

Izid glasovanja o predsedniku in podpredsedniku vsekakor vzbujajo upanje, da bo s slovenskimi člani, ki jih je izbrala desnosredinska naveza, možen dialog o bistvenih zahtevah naše narodne skupnosti, čeprav so stališča njihovih strank večkrat nesprejemljiva.

Svet slovenskih organizacij in Slovenska skupnost,

Paritetni odbor, ki je ključnega pomena za izvajanje našega zaščitnega zakona, je bil torej umeščen in ima tudi že svojega predsednika. Člane odbora čaka obilo dela, zlasti v prvih osemnajstih mesecih, ko bodo morali določiti območje, na katerem naj veljajo zaščitne norme. Kako bo potekalo delo in kako se bodo med sabo koordinirali slovenski člani paritetnega odbora? Na ta in še druga vprašanja je za naš tednik odgovoril član paritetnega odbora Ivo Jevnikar.

komponenti, katerima pripadate, sta precej kritično ocenjevali vsebino zaščitnega zakona, sedaj pa ste poklicani, da ga izvajate. Za kaj si boste v prvi vrsti prizadevali?

Naloga paritetnega odbora je v zaščitnem zakonu jasno določena. Malo se bojim, da je z njim tako kot s slovensko nogometno reprezentanco na svetovnem prvenstvu. Ustvarilo se je veliko pričakovanje. V resnici odbor nima odločilne besede v bistvenih zadevah. Pri najpomembnejši, ki se tiče sestave seznama krajev, v katerih naj se zaščitni zakon uveljavlja, je naloga odbora nekako notarska, čeprav so tu možna tudi pomembna pravna tolmačenja glede njegovih pooblastil. Pač pa ima odbor pravico sam predlagati raztegnitev uživanja določenih pravic tudi na kraje, ki niso na seznamu, v smislu da bi lahko skozi okno spravili kako zadevo, ki ni mogla skozi glavna vrata, a to še ni aktualno.

V večini zadev mora odbor dajati le mnenje ali soglasje. Jasno pa je, da ima lahko paritetni odbor, zlasti če nastopa soglasno, ali pa vsaj s soglasjem slovenskih članov, tudi veliko »politično« in »moralno« moč v zadevah, ki si cerpo po črki zakona niso v njegovi pristojnosti. Mislim, da si mora izboriti pravico, da tehtno posega glede uresničevanja celotnega zaščitnega zakona.

Kritična stališča SSK in SSO (ta krovna organizacija me je predlagala v paritetni odbor) glede vsebine zaščitnega zakona se niso spremenila. Enostavno povedano: uresničiti je treba celotni zaščitni zakon, in to v duhu prvih dveh načelnih členov, brez restriktivnih tolmačenj. Ravno tako je treba uresničiti vse norme splošnega zakona o varstvu jezikovnih manjšin, ki so zanimive za Slovence. Spričo določil, ki potrjujejo že dosežene zaščitne ukrepe, in spričo še vedno veljavnih mednarodnopravnih obveznosti italijanske države pa sedanjih določil nikakor ne štejem za dokončno in zadovoljivo rešitev naših problemov, zato se prizadevanje za dejansko enakopravnost in razvoj Slovencev v Italiji ne omejuje na črko sedanjega zakona.

Dne 5. julija bo na sporedu druga seja, ki bo delovnega značaja. Začeli boste razpravljati o določanju teritorija, na katerem naj velja zaščita. Pričakujete ostro soočenje po začetnih nasmehih?

Na prihodnji seji naj bi se lotili seznama zaščitnih krajev. Po črki zakona je tu, kot rečeno, vloga odbora notarska: od tretjine svetovalcev oz. od 15% volilnih upravičencev posameznih občin bo odvisno, ali bodo prišle na seznam. Občinski svetovalci Stevčarja in Doberdoba so na primer že soglasno postavili zahtevo glede vključitve svojih občin. Odbor po duhu zakona ne sme nobene take zahteve zavreči. V roku 18 mesecev mora sestaviti seznam in ga poslati vladi v Rim, ki mora poskrbeti za njegovo uzakonitev z odlokom predsednika republike. Drugi odstavek 4. člena zaščitnega zakona, ki govori o tem, pa daje takoj razumeti, da se lahko stvari zelo zakomplicirajo, saj predvideva nadomestni mehanizem: če odbor ne sestavi seznama v 18 mesecih, to nalogo prevzame rimska vlada...

Po drugi strani pa se postavlja pravno vprašanje, ali lahko odbor sam,

brez prijav, zapiše v seznam občine, ki morajo biti, recimo, po Londonskem memorandumu nedvomno deležne zaščitnih ukrepov za Slovence, ali pa tiste občine, za katere že velja splošni zakon o jezikovnih manjšinah.

Zlasti SSK je glede določanja teritorija stalno opozarjala na dejstvo, da mora zaščitni zakon veljati v vseh občinah, kjer smo Slovenci zgodovinsko prisotni. Do uradne določitve, kot vemo, ni prišlo, tako da bo moral sedaj o tem odločiti paritetni odbor. Ta bo moral med drugim tudi upoštevati stališča posameznih krajevnih uprav. V nekaterih od le-teh (posebno v Nabrežini) pa smo zlasti Slovenci zabeležili pekoč poraz na zadnjih volitvah, ki ga zgodovinski volilni uspeh v Gorici le delno briše.

Teoretično je lahko še vedno možno dobiti potrebno število občinskih svetovalcev, ki bi zahtevali izvajanje zaščite, dejansko pa se tudi pri zaveznikih Slovencev v levi sredini marsikdaj zatakne. Mislite, da bo to dodatna težava, s katero se boste morali še kar večkrat soočiti ali ste bolj optimisti?

Posredno sem že nekoliko odgovoril. Vsekakor je treba spomniti na to, da o vključitvi posamezne občine, a tudi zgolj njenega dela (»frazione« – in tu so že različna tolmačenja, kaj to pomeni in kdo naj prijavi tak »zaselek«!), ne odloča občinska uprava kot taka, z glasovanjem ali podobnim odločanjem. Zahtevo podpiše vsaj tretjina svetovalcev, ne glede na njihovo narodnost, ali pa 15% volilnih upravičencev, Slovencev, Italijanov ali drugih, ki so tam pristojni.

Pri podobnem mehanizmu priglaševanja, ki je veljal za vključitev na seznam zakona o jezikovnih skupnostih (št. 482/99), so na Goriskem, kar zadeva Slovence, prišle na seznam vse občine, kjer se je problem sprožil, z izjemo Gorice. Po sedanjih volilnih izidih bi se moral problem naglo rešiti še tam.

Na Tržaškem se v posameznih občinah postopek po prejšnjem zakonu sploh ni začel (zaradi prepričanja o dovoljnosti mednarodnih jamstev, zaradi jasnih občinskih statuten, neupanja v pozitivno rešitev in torej čakanja na zaščitni zakon za Slovence ali podobnih razlogov). Zelo zanimivo bo zato opazovati, kakšna bodo stališča posameznih svetovalcev tako v desni kot v levi sredini, zlasti v Trstu. A to se ne bo dogajalo v paritetnem odboru, ki bo pač lahko pozival k opredelitvi, a bo moral naposled vzeti na znanje uradne vloge. Vse to, če ne bo že na začetku prodrlo tolmačenje, da je vsa nekdanja Cona A Svobodnega tržaškega ozemlja avtomatično na seznamu...

Če v osemnajstih mesecih ne boste osnovali seznama območij, kjer naj velja zaščitni zakon, si bo to nalogo prevzela italijanska vlada. Kaj to konkretno pomeni?

S takim nadomestnim mehanizmom bi bilo veliko manj jamstev za upoštevanje volje ljudi. Po postopku, ki poverja sestavo seznama paritetnemu odboru, mora ta pač zbrati prijave in jih poslati v Rim. Če pa odloča vlada, zakon pravi, da ima predsedstvo vlade še šest mesecev časa, da to ure-

FOTO BUMBACA

di, pri čemer mora zaslišati prizadete krajevne uprave (v pošteve torej pride večinsko mnenje, ne mnenje tretjine svetovalcev!) in »upoštevati« delo, ki ga je opravil odbor. Odloča pa očitno po svoji uvidevnosti.

Odbor seveda ne bo razpravljaj samo o teritoriju, ampak o celi vrsti drugih vprašanj, vezanih na zaščito naše narodne skupnosti. Katera so ta vprašanja in kje vidite, da bi bilo mnenje odbora lahko zares odločilnega pomena? Se pravi, na katere stvari bo treba najbolj paziti?

Vse ni odvisno od paritetnega odbora in vse ni odvisno od teritorija. Najprej je treba razlikovati med že doseženimi pravicami in tistimi, ki si jih še obetamo od zakona. Kar je že doseženo, je nedotakljivo! Tu je značilen primer osebnih izkaznic. V starih tržaških okoliških občinah morajo ostati za vse dvojezične, ne glede na besedilo zakona.

Nato je treba upoštevati, da so nekatere pravice iz zaščitnega zakona že uresničljive, za druge je treba počakati na delo paritetnega odbora, sklepe tega ali onega telesa. Primer takoj uresničljivih pravic je na primer pravica do vrnitve priimka v izvorno slovensko obliko, ki je bila nekaj časa sporna, kot je že sporno vprašanje izkaznic.

Tudi ni treba čakati na seznam paritetnega odbora, ko gre za pravico do rabe slovensčine vseh Slovencev tržaške, goriske in videmske pokrajine v stikih z vsemi upravnimi in sodnimi oblastmi. Pač pa je potreben seznam, ko gre za dvojezičnost javnih razglasov, dokumentov, obrazcev itd.

Glede dvojezičnih napisov in tabel mora predlog o krajih, kjer naj se postavljajo, pripraviti paritetni odbor na osnovi znanega seznama, vendar o njem odloča deželna vlada, potem ko je zaslišala prizadete krajevne uprave (pri čemer bo verjetno upoštevala mnenje večin...). Tu pa je spet na mestu opozorilo na že dosežene pravice, ki so nedotakljive.

In spet: skupne urade, o katerih govori čl. 8 v 4. odstavku, bi morali ustanoviti takoj, saj so le delno vezani na seznam.

Tako bi lahko šli od člena do člena. Paritetni odbor bo moral na primer izreči mnenje o poenotenem besedilu norm o slovenski manjšini. Soglasje bo moral dati o načinu vključevanja slovenskih zastopnikov v posvetovalna telesa, ki se ukvarjajo s prostorskim načrtovanjem in urbanistiko na zaščitnem območju, da bi se zavarovale njegove zgodovinske in kulturne značilnosti. To je zelo pomembno, ker zadeva tudi razlašanje, ki ga je treba po zakonu čimbolj omejiti.

Paritetni odbor bo moral izreči mnenje o priznanju sindikalnih združenj manjšine. Itd.

Glede šolskega področja ima pa-

ritetni odbor malo pristojnosti. O glabenem šolstvu na primer do podrobnosti vse določa sam zaščitni zakon, in če je tu že več kot enoletna zamuda (rok za ustanovitev slovenske sekcije konservatorija Tartini je zapadel 23. junija lani), je to izključna odgovornost italijanske vlade. Glede nekaterih šolskih vprašanj bo odbor zaslišan, na primer o možnosti ustanavljanja novih dvojezičnih državnih šol v videmski pokrajini po špetskem vzorcu. Osrednjo vlogo na šolskem področju pa bo-sta imela posebni šolski urad in pa nova deželna šolska komisija za pouk v slovenskem jeziku. Rok za ustanovitev komisije se izteče 23. septembra letos in prav bi bilo, da bi za spoštovanje roka pritiskali že zdaj, ne takrat, ko bo že steklo šolsko leto. Ravno tako bi morale Narodna in študijska knjižnica, ki je v zakonu izrecno omenjena, in ostale »kulturne in znanstvene ustanove slovenskega jezika« že zdaj močno pritiskati za souporabo Narodnega doma v Trstu in Trgovskega doma v Gorici, čeprav zakon določa rok do 23. marca 2006 za rešitev tega v zakonu dokaj slabo zastavljenega problema.

Umestitev paritetnega odbora in nedavni manjšinski posvet v Benetkah, ki ga je priredil italijanski minister za odnose s parlamentom Carlo Giovanardi, sta po mnenju mnogih pozitivna znaka, da se je nekaj vendarle začelo premikati. Tudi v tistem delu zaščitnega zakona, kjer ni neobhodno potrebno mnenje paritetnega odbora (v mislih imam zopet sproščen postopek za vračanje imen in priimkov v slovensko obliko) beležimo premike na bolje. Po drugi strani pa je deželna uprava Furlanije-Juljske krajine ponovno poskrbela za slabo kri zaradi določenih kriterijev pri podeljevanju denarnih prispevkov, negativen pa je tudi odnos tržaške občinske in pokrajinske uprave. Kako bi torej ocenili tako situacijo?

Kot sami omenjate, je položaj dokaj protisloven. Razveseljivo je, da tudi v desnosredinski vladni večini vsi ne sprejemajo več skrajnih protislovenskih stališč vplivnih tržaških krogov. Novosti v Gorici so obetavne, a tudi v Trstu ne bi smela pozeba uničiti toliko let sejanja in obdelovanja izpostavljenega vrtička sožitja in sodelovanja. Tu imajo veliko vlogo ne le stranke, temveč tudi civilna družba, tisk in drugi. Tudi Cerkev, ki v Trstu pripravlja novo cerkveno zborovanje, ki se ne bo mogla izogniti odnosom med Italijani in Slovenci. In še: evropski integracijski procesi bi lahko pomagali premestiti stare zapreke.

Vse to zahteva veliko pozornosti, dela, potrpežljivosti. Če bi človek mislil, da so to sami neuresničljivi cilji, bi se teh vprašanj sploh ne lotil. Ob vsem realizmu je torej potreben tudi optimizem.

Za konec pa še to. Na umestitveni seji ste imeli slovenski člani možnost se poslužiti prevajanja in vse kaže, da bo ta možnost obveljala tudi na prihodnjih sejah. Vendar se večkrat zgodi, da Slovenci, kljub prisotnosti prevajalca, raje govorimo v italijanščini. Kol smo slišali, ste se na prvi seji še kar uspešno uprli tej »skušnjavi«. Boste tako stanovitni tudi v prihodnje?

Naravno se mi zdi, da se bo to, kar je bilo uveljavljeno že na umestitveni seji, dosledno obdržalo. Drugače bi se imeli za norca.

3

ČETRTEK,
27. JUNIJA
2002

BESEDE NADŠKOFA RODETA OB MAŠI ZA DOMOVINO

DR. BONUTTI ZAPUSTIL RIM

O SUVERENOSTI SRCA SLOVENSKI VELEPOSŁANIK V VATIKANU

Ljubljanski nadškof dr. Franc Rode, ki je vrhovni dušni pastir slovenske Cerkve, je imel v ljubljanski stolnici minulo nedeljo, 23. t.m., mašo za domovino. Pri slovesnosti so sodelovali orkester Slovenske vojske, stolni pevski zbor in Komorni zbor Anton Foerster. Homilijo objavljamo v celoti.

V današnjem evangeliju Jezus daje smernice svojim učencem za javno delovanje. Trikrat ponovi besedo: "Ne bojte se"! Pogum, premagovanje strahu je torej prvo, kar Jezus terja od kristjanov.

Neustrašenost je naravna drža kristjanov v javnosti. Je to med nami potrebno poudarjati? Seveda, saj je v našem prostoru še vse preveč nesvobode, poniglave opreznosti, preračunljivosti, ki izhajajo iz občutka slabosti, pripravljenosti kloniti pred nasiljem močnejšega. Skratka, premalo samozavesti in suverenosti misli in srca.

Dalje nam Jezus naroča: "Kar vam pravim v temi, povejte pri belem dnevu, in kar slišite na uho, povejte na strehah" (Mt 10,27).

Sporočilo, ki je zaupano kristjanom, ne zadeva le njihovega intimnega odnosa do Boga ali medsebojnih odnosov med verujočimi; to sporočilo ima pomen za javnost in ga je zato treba javnosti brez strahu oznanjati. Kristjan je pri izpolnjevanju tega naročila pripravljen tudi tvegati. Ne sme se bati tistih, "ki umorijo telo, duše pa ne morejo umoriti" (Mt 10,28). In v primeru spora z oblastjo bo kristjan odgovoril z apostolom Petrom: "Bogu se je treba pokoravati bolj kot ljudem" (Apd 5,25), in bo vesel, da je bil vreden trpeti zasramovanje zaradi Jezusa.

Taka pokončna drža kristjana v javnosti je potrebna, saj sodobna družba poleg tehnološkega napredka potrebuje

tudi duhovne in moralne vrednote. Brez njih ne more shajati. Na svoji poti v prihodnost potrebuje poleg tehnikov, politikov in managerjev tudi duhovne vodnike, če hoče biti družba po meri človeka.

Nobena država ne more shajati brez določene duhovne usmeritve. Te pa ji ne more dati politika, niti je ne more določati demokracija kot taka.

Zato država nujno potrebuje vmesna telesa med posameznikom, državljanom in svojimi strukturami. Tu imajo svojo vlogo ustanove civilne družbe, družina in predvsem Cerkev in religija. Hudo narobe je, če želi država prostor delovanja tem ustanovam ožiti; nasprotno: širiti ga mora, da lahko opravljajo svoje nenadomestljivo poslanstvo na vseh področjih družbenega življenja, in ne nazadnje v šoli. Negativna afirmacija verske svobode, kot se to dogaja pri nas, ne zadostuje. Treba je pozitivno podpirati dejavnost verskih skupnosti in Cerkve. Le te so poleg družine najmočnejši izvir duhovnih vrednot, brez katerih postane družba notranje krhka in izpostavljena moralni nestabilnosti. Družba namreč živi od teh vrednot. Živi in jih porablja. Stalni doliv duhovnih energij je zanjo življenjskega pomena. Če teh ni, smo pred procesom degradacije, pred nezprosno zakonom entropije.

Tako moralno slabotna družba pa zlahka izgubi izpred oči potrebe in zahteve solidarnosti med posamezniki in družbo. Popuščati začne pred egoizmom vplivnih skupin in nasilnih posameznikov. Se je naša država, ki ji zavoljo sekularizacije vse bolj primanjkuje etičnih vrednot, pripravljena soočiti s tem vprašanjem?

Ko danes praznujemo obletnico državnosti in se zahvaljujemo Bogu za dar samostojnosti, je prav, da se ostreje zavemo, da naša država in demokracija potrebuje etične vrednote in da smo brez njih obsojeni na moralni propad in na barbarstvo. "Zastonj se trudijo zidariji," pravi psalm, "če Gospod ne zida hiše" (prim. Ps 126,1). Brez Njega in brez moralnih vrednot, ki temeljijo na veri Vanj, ne bomo zgradili nič trajnega in nič trdnega. Amen.

PREDAJA POVERILNIH PISEM

Apostolska nunciatura v Republiki Sloveniji sporoča, da je novi apostolski nuncij nadškof msgr. Giuseppe Leanza v dneh od 17. do 24. junija predal poverilna pisma predsedniku Milanu Kučanu, zunanjemu ministru dr. Dimitriju Ruplu in predsedniku Republike Makedonije Borisu Trajkovskemu.

Pred dnevi se je slovenski veleposlanik pri Sv. sedežu dr. Karel Bonutti poslovil od Rima. Prenehal je namreč njegov diplomatski mandat... V ponedeljek, 24. t.m., je bil skupno z družino in sorodniki v posebni avdienci pri papežu Janezu Pavlu II. (arhivski posnetek).

V torek, 25. junija, pa ga je na poslovilnem obisku sprejel vatikanski državni tajnik kardinal Angelo Sodano.

Mandat slovenskega veleposlanika pri Vatikanu se torej sedaj izteka. V svojem večletnem diplomatskem delu je dr. Bonutti odigral zelo pomembno vlogo v odnosih med Sv. sedežem oz. katoliško Cerkvijo in

Republiko Slovenijo. Naj pri tem spomnimo še na nekatere pomembne etape, kot npr.

Slomškova beatifikacija v Mariboru, združena z drugim obiskom sv. očeta v Sloveniji. Letos pa naj še opozorimo na podpis medsebojnega uradnega sporazuma med državama. Ambasadorju dr. Karlu Bonuttiju želimo sedaj zaslužen uradni pokoj, vemo pa, da ga bo nedvomno še zelo plodno izkoristil za razne dejavnosti. Naselil se bo tudi nekje na Goriškem onstran meje in bo s tem lahko tudi поблиže sledil naši problematiki.

AB

APOSTOLSKI NUNCIJ MSGR. LEANZA V SLOVENIJI

Kot smo že poročali, je v sredo, 12. t.m., pripotoval iz Sarajeva v Slovenijo novi apostolski nuncij nadškof dr. Giuseppe Leanza. Na brniškem letališču ga je sprejel ljubljanski nadškof Franc Rode in mu predstavil stanje v Cerkvi na Slovenskem. Povedal mu je, da je Cerkev na Slovenskem dinamična in živa. Nuncij je Slovencem prinesel pozdrave sv. očeta; v soboto, 15. junija, pa je že začel spoznavati Slovenijo. Obiskal je škofijski sedež v Kopru. Ogledal si je stolnico in mestni trg ter se pogovoril s škofom. Srečal se je tudi s sodelavci na škofiji in z duhovniki. Ogledal si je tudi uredništvo Ognjišča.

Ljubljansko begunsko bogoslovje v San Luisu v Argentini med obiskom škofa dr. Gregorija Rožmana leta 1950. Med bogoslovci so nekateri letošnji zlatomašniki.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA

OB BOGOSLUŽNIH BERILIH.

V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

13. NAVADNA NEDELJA

"Nekega dne je Elizej potoval skozi Sunem" (2 Kr 4, 8).

"Gospodove milosti bom na veke opeval" (Ps 89, 2).

"Mislite, da ste mrtvi za greh, a da živite za Boga" (Rim 6, 11).

"Kdor sprejme mene, sprejme tistega, ki me je poslal" (Mt 10, 40).

Gostoljubje je bilo vedno v veliki časti. Zlasti veren človek je v vsakem človeku gledal samega Boga. Tako tudi Abraham v obisku treh mož (1 Mz 18, 2). Ljudje so si šteli v čast, če so lahko popotniku, romarju ali neznanu nudili pijačo, hrano in prenočišče. Jezus pohvali celo kozarec hladne vode žejnemu (Mt 10, 42).

Posebej je hvale vredno gostoljubje do preroka. Današnje berilo omenja velikega preroka Elizeja, za katerega premožna žena prevzame skupaj z možem vso oskrbo, ko potuje mimo nje (2 Kr 4, 8-11).

Tudi Jezus je sprejel pozornost nekaterih žena, ki so njemu in učencem stregle, ko so potovali okrog in oznanjali kraljestvo (Mt 26, 7-13; Mr 15, 40. 41).

Pred leti sem nadomeščal kaka dva meseca odsotnega župnika neke visoko v Švicarskih hribih. Enkrat tedensko, mislim, sem se spuščal z žičnicami v dolino, ki pelje v čudovite kraje pod Matterhornom. Redovne sestre so namreč želele spovednika za svojo hišo in šolo. Sam pa sem izkoristil za osebno spoved pri franciskanih, ki so v Švici še posebno čislani kot vzgojitelji po svojih šolah za moško mladino. No, po spovedi sem bil prijetno presenečen, ko me je bil spovednik nagovoril po slovensko. Povedal je, da je po očetu Dunajčan, po materi pa Slo-

venec. Povabil me je, vedno v lepi slovenščini, na kosilo. Toda meni je bilo nerodno, ko so me v obednici postavili na sredo številnih patrov in bratov ter mi postregli na porcelanastih krožnikih s kozarcem in vinom, medtem ko so sami, tudi predstojnik, zajemali iz lesenih posod. Navajam to kot dokaz gostoljublja, ki ga Sv. pismo hvali. Jezus ga prištevja k telesnim delom usmiljenja. Celo sodil nas bo po tem (Mt 25, 34-45).

Vprašujem pa se, kako se vedem do bližnjega jaz. Ta namreč z muko proda nekaj krame za preživetje družine. Ta bližnji je lahko tujec, a lahko tudi sorodnik, rojak, ki ga tlačijo breme pomanjkanja, bolezen, brezposelnost, rubež posestva in še kaj drugega.

Vsekakor gre za to, da izostrimo čut za dejavno ljubezen do sočloveka, v katerem naj bi videli Boga. Saj je vse, še posebej vsak človek, dar in sad njegove ljubezni in zvestobe (Ps 89).

List Rimljanom, ki ga danes premišljujemo, nas pouči, odkod ta dar. To je namreč Jezusovo ponižanje in izničenje v smrti. Tako rad nas ima, da je za nas umrl (Flp, 2, 6-11). Nam pa se daruje po krstu. Ker se je krst nekoč podeljeval po trikratni potopitvi v vodo, kot znamenje smrti, ki je Jezusa zajela kakor divje vodovje, se pri krščenju razodene kot priličenje Kristusu, da pokaže smrt, ki ni za smrt, marveč za vstajenje. Sv. Pavel pravi, da smo opravičeni po veri v Jezusa Kristusa. Tudi Abraham je prejel opravičenje po veri (Rim 1, 16-5, 21).

Ker je krst potopitev v smrt in vstajenje Kristusa, starši in tudi botri potrebujejo pouk o tem pred krstom otroka. Zlasti danes, ko vera ni nekaj samo po sebi umevnega. Tudi starši so lahko oddaljeni od Cerkve in celo od vere ter od zakramentov. K temu dodamo še zapletene položaje zakoncev, ki niso ne cerkveno ne civilno urejeni. Vsi pa, tudi krstitelji, potrebujemo nenehne ga soočanja s svetom, ki se spreminja.

Javno mnenje o veri, razkristjanjenju in sekularizaciji kar izživajo vero. Zato Cerkev vabi k sodelovanju, to lahko imenujemo gostoljubje, laike, majhne skupine ljudi, da prevzamejo svojo vlogo in nalogo pri posredovanju vere. To zahteva odgovornost in trud, ker gre za osebno srečanje s Kristusom. Toda laiki lahko

ogromno naredijo pri tem. Današnji evangelijski odlomek nam olajša razumevanje in brezpogojno ljubezen do Kristusa. A ta ljubezen mora rasti do srečanja z Bogom iz oči v oči.

Žal pa nekateri starši mislijo, da so naredili vse, s tem da so otroka dali krstiti, da so ga pripravili na prvo sv. obhajilo in sv. birmo, češ da se bo lahko enkrat pozneje cerkveno poročil. Da bo skratka "v redu". Toda tako mišljenje je sila površno, površna je tudi vera. Saj so zakramenti, posebno sv. birma zato, da mlad kristjan začne dejavno živeti za druge, tudi v politiki, prepričan, da se moramo odpovedati sebi in živeti za Boga po ljubezni do drugih. Opisano mišljenje pa zamori takoj po birmi vsakršno rast v Kristusa ter vsako delovanje za boljši svet in za srečno večnost. Omeji se na slovesnost v cerkvi ter na dobro pojedino. Sprejema pa križ, ki naj ga nosimo vsak dan in z njim obloženi, a obenem opogumljeni in potolaženi, hodimo za Gospodom (Mt 16, 24; Mr 8, 34; Lk 9, 23; 14, 27).

Potrebo po pouku v veri nam osvetljuje Sv. pismo z zgledi tolikih pričevalcev, ki so zmogli pretrpeti vse najhujše za vero. Pomislimo na Makabejske brate in njihovo junaško mater, ki so vztrajali v veri sredi strahotnega trpljenja (2 Mkb 7, 1-42). Niso se bali ljudi.

Praznik prvakov apostolov Petra in Pavla in apostola Tomaža, ki jih te dni obhajamo, nam utrjujejo vero in ljubezen v potovanju proti nebesom, celo v pekočih družinskih tragedijah (Mt 10, 34-36).

Mojzes se ni ustrašil kraljeve jeze, temveč je vztrajal, kakor bi gledal Nevidnega (Heb 11, 27 ss).

Tisoči, milijoni obeh spolov, vseh starosti in poklicev so pretrpeli in dali najdražje, življenje, za Kristusa. Kristus se je namreč poistovetil z vsakim človekom. Zato še danes trpi z nami. Pričakuje pa, da tudi mi z njim trpimo. Ne da bi iskali križ in trpljenje, marveč da bi svoj in drugih križ nosili z vero v vstajenje (Mt 25, 31-46). Saj vera ni prepričanje o kakem nauku, marveč je hoja za živim Kristusom. Saj nas je "osvojil Kristus Jezus" (Flp 3, 12).

FORUM ZA KULTURO / SIMPOZIJ V GORICI

KAJ JE DRUGO EVROPE?

DANIJELE DEVETAK

Z veseljem pozdravljamo pobudo Forum Orient-Occident, sad sodelovanja med slovenskimi in italijanskimi izobraženci mlajšega rodu, ki si prizadevajo za poglobljanje krščansko-duhovnih in kulturnih smernic sodobne Evrope. Pobuda predstavlja nekaj novega in brez dvoma za zrtvega v prihodnost, saj smo zlasti v našem prostoru poklicani, da po eni strani začnemo brisati meje, tako državne kot mentalne, po drugi strani pa, da oblikujemo in snujemo nova in vitalna kulturna obzorja, taka, ki bodo lahko postavila širše in trdnjše - zlasti duhovne - temelje za namcem v novem tisočletju. Sami svet oči poudarja nujno, da si v novi dobi, ki naj bo doba na novo odkritih duhovnih vrednot, prizadevamo za večjo enotnost v človeški družini, med zahodnim in vzhodnim svetom, ki morata spet "zadhati" skupaj.

Študijsko raziskovalni forum za kulturo je po odmevnem posvetu na temo *Drugo Balkana*, ki je potekal novembra 1999 v Gorici, navezal stike s sorodnimi izobraženci iz Italije, Slovenije, Hrvaške, Srbije in Rusije; postal je dejaven član ljubljanskega Kulturno umetniškega društva Logos, sodeluje pa tudi z deželno sekcijo Mednarodnega inštituta Jacques Maritain iz Trsta. Te tri ustanove so sklenile omenjeni programski dogovor Forum Orient-Occident ter s skupnimi močmi in tehtno pripravo organizirajo vsakih šest mesecev simpozij izmenično v Ljubljani, Trstu in Gorici.

Vsebinsko res bogat študijski dan je potekal v dvorani goriškega pokrajinskega sveta v soboto, 22. junija, kjer se je ob 9.30 začel posvet z naslovom *Drugo Evrope*. V imenu pokrajinske uprave je prisotne pozdravil odbornik Marangon, nekaj časa je

FOTO BUMBACA

bil prisoten tudi nadškof De Antoni. Predsednik Foruma Damjan Hlede je uvedel srečanje s krajšo uvodno mislijo, da je v naših časih posebno žgoče vprašanje istovetnosti Evrope. Prav naša zemlja, od nekdanjega stičišča različnih ljudstev, jezikov in kultur, je za poglobitev tega vprašanja lahko idealen laboratorij.

Prvo predavanje je imel svetovno znan in priznan teolog Bruno Forte z neapeljskega vseučilišča, pretanjen in izjemno razgledan mislec, ki z vsemi silami verjame v odprtost in dialog; veliko se ukvarja s sodobno krizo subjektivizma in njenimi posledicami. Zato je bilo njegovo predavanje na temo *Spraviti se z Drugim v današnji Evropi* nekak izhodiščna točka celotnega posveta. V svoji klasi antropološki viziji je predstavil človeka kot bitje, ki ga nemirno srce zaradi trpljenja in smrti sili k razmišljanju, to pa v smer življenja, ki je močnejše od smrti in presega navidezno zmago smrti nad življenjem. Drugi oz. bližnji je del tvoje izvirne in najgloblje identitete, bi lahko sintetizirali njegovo vodilno misel; zato je izhod iz tebe in pot do drugega nujen za uresničitev tvojega bistva, to je tvoja resničnost.

V 20. stoletju je človeštvo z raznimi totalitarizmi povzročilo

- pogosto pod krinko svetlih idealov - veliko tragedij, doživel je "noč" osamelosti, razcepljenosti, dekadence, nihilizma in brezbriznosti, t.j. smrtno bolezen postmodernega časa. Iz tega stanja se lahko izkoplje, le če si znova začne postavljati t.i. zadnja vprašanja o svojem obstoju, le če spet odkrije "drugega", tistega, ki ga vabi, da izstopi iz sebe in svojih gotovosti ter naredi v svobodi korak v smer drugega. To je pot sprave, pot sprejemanja drugega kot skrivnosti, ki je ne moreš sam spoznati, ampak se ti sama razode. Forte je na koncu svojega posveta navedel nekak "dekalog sprave za sodobno Evropo", v katerem je še enkrat poudaril izzive, pred katerimi stojimo kristjani; med njimi so med drugimi spoštovanje (tudi verske) različnosti kot bogastva, odprtost, solidarnost, dialog, sodelovanje, trdno verovanje, pričevanje moči in lepote vere ter sprave, ki nam je podarjena v Kristusu itd.

Že po prvem posegu se je vnela zanimiva razprava, pri kateri je sodeloval tudi slovenski filozof Gorazd Kocijancič. Izredno zanimivo je bilo tudi pričevanje ruske filozofije, pisateljice in spreobrnjenke Tatjane Goričeve, ki se je - v slogu ruskih mislecev - lotila vprašanja ru-

ske ideje in usode Evrope. V rusčini je pripovedovala o življenju v svoji domovini od perestrojke do danes, ko družbeno življenje prežemajo globaliziran divji kapitalizem, satanske sekte in virtualna resničnost. Odgovor na to stvarnost daje ruska Cerkev z vabilom k svetosti, je povedala Goričeva. Svojo zemljo srčno ljubi, ker ve, da so tam še ljudje, ki jim denar ni absolutna vrednota, ljudje, ki se ne bojijo smrti, zdravniki in učitelji, ki opravljajo svoje delo, pa čeprav že celo leto ne prejema plače. To so junaki ponižnosti, je rekla in nadaljevala: "Rusija potrebuje vašo molitev, vaše izkušnje, karitative in kulturne. V zameno ponuja svoje darove, sposobnost zdržati trpljenje, izkušnjo mučeništva, izkušnjo otroškega zaupanja v Boga..."

Popoldanski del simpozija je uvedel poseg slovensko-srbskega duhovnega pisatelja Pavleta Raka, ki je s svojim razmišljanjem o izbrisani meji med dvema Nemčijama opisal svoje potovanje po zapuščenem evropskem gradbišču, kjer v navidezni blišču uspevajo parazitski in podkupljeni sistemi...

Navzoči so lahko nato prisluhnili še dvema krajšima prispevkoma, ki sta ju imela mlada sodelavca inštituta Maritain. Fabrizio Miani iz Gorice je nanašal nekaj misli o krizi umetnosti v postmoderni. Giovanni Grandi iz Trsta pa je na koncu - tako je tudi sklenil simpozij - utemeljil res zanimivo tezo, po kateri je prava "drugost" Evrope krščanstvo; kristjani smo v zahodni družbi in kulturi vedno bolj manjšina, je rekel, in vendar se bo krščanstvo zaradi svojega izjemnega dialoškega potenciala lahko še izkazalo kot nadvse pomembno jamstvo proti nevarnosti ene same misli na Zahodu.

sreden stik z naravo, nauči se živeti v družbi in si z drugimi deliti vse. Eden od elementov, s katerimi lahko otrok ali mlad človek stopi v neposreden stik, je tudi ogenj. Med vsemi živimi bitji je bil človek edini sposoben kontrolirati moč ognja. Že za pračloveka je bil ogenj velik zaklad, ki ga je skrbno čuval noč in dan, saj ga je branil pred divjimi zvermi in nasprotniki. Ogenj je v veliki meri prisoten tudi na taborih, tak ogenj, ki segreva in razsvetljuje. Obsebnosti sta na taborih zelo potrebni: ogenj, ki segreva, je v veliko pomoč pri kuhinji, in ogenj, ki razsvetljuje, ko tema že počasi lega na tabor. Ogenj pa je na taborih tudi simbol združevanja, ko se vsi taborec združijo okoli njega, da bi zaključili preživeli dan, saj toplina, ki jo ta naravni element oddaja, spaja srca vseh v eno, tako da lahko vsakdo mirno leže spat, saj ve, da se nahaja znotraj skupnosti, ki ga ščiti in brani.

Zrak: drugi element, s katerim se sicer vsak dan srečujemo, saj, kot vsi vemo, brez zraka, ni življenja. A ne samo človek, tudi rastline in živali bi brez zraka ne preživele. Tega se mogoče ne zavedamo, toda včasih prav na taborih prihaja na dan misel, kako je tudi za nas zrak pomem-

ben, in to posebno na kakih dolgih izletih v visoke gore, kjer nam večkrat "zmanjka zrak". Količina kisika v zraku pa je tudi v pomoč pri prižiganju ognja, in še in še bi lahko ocenjevala pomen vseh teh življenjskih elementov. Prav tako bi tudi brez vode ne mogli živeti. Na taborih namreč imamo večkrat to srečo, da teče zraven tabora reka, ob kateri so dogodivščine toliko bolj pristne, razgibane in otrokom vir pravega veselja. Ne pozabimo seveda še na zemljo, ki rojeva življenje in skriva v sebi skrivnostne in neprecenljive zaklade.

Ob štirih tradicionalnih elementih bi rada dodala še petega, to je ljubezen v svojem najširšem pomenu. Tabor namreč ni samo odkrivanje ognja, zraka, vode in zemlje, je tudi odkrivanje samega sebe in drugih. Življenje v skupnosti zahteva veliko odgovorov, ki pa je povrnjena s številnimi dogodivščinami, zadoščenjem ter prijetnim počutjem. Prav zaradi vsega tega predstavlja nekajdnevno taborjenje ogromno obogatitev za vsakogar, ki se za to odloči. Zato želim vsem lep in doživet poletni tabor!

SVETNIK TEDNA

1. JULIJ

SILVESTER ČUK

ESTERA, SVETOPISEMSKA ŽENA

Sveto pismo je zbirka knjig, ki so bile napisane po navdihnjenju Svetega Duha in jih Cerkev priznava za božjo besedo. Imenuje se tudi "biblija" po grški besedi, ki pomeni "knjige". Deli se v knjige Stare in Nove zaveze. Sveto pismo Stare zaveze obsega 45 knjig, v katerih je zapisano to, kar je Bog razodel ljudem pred Kristusom, 27 novozaveznih knjig pa obsega to, kar nam je Bog razodel po Kristusu in njegovih apostoli. Svetopisemske knjige Stare zaveze se po vsebini delijo na zgodovinske, poučne ali modrostne ter preroške.

Med enaindvajsetimi zgodovinskimi knjigami je tudi Esterina knjiga, ki se bere kot roman. Imenuje se po glavni osebi, o kateri pripoveduje. Estero, rejenko Juda Mardoheja, je perzijski kralj Kserkses I., ki ga Sveto pismo imenuje Asuer in je vladal od leta 486 do 465 pred Kristusom, povzdignil za kraljico. S svojim vplivom na dvoru je Estera z Mardohejevo pomočjo rešila Jude, ki jih je dvornik Aman nameraval pomoriti.

Knjiga poudarja božjo previdnost in kaže, kako Bog skrbi za svoje ljudstvo, če mu je zvesto in če spoštuje njegove zapovedi. Take spodbude so bili Judje v tujini sredi drugovercev potrebni. Knjiga priporoča tudi obhajanje posebnega praznika v spomin na dogodke, ki so v njej opisani. Knjigo je verjetno napisal Jud, ki je živel v Perziji. Za vire je mogel uporabiti državne letopise, Mardohejeve in druge zapiske ter ustno izročilo. Knjiga je zgodovinska. V prvotno besedilo pa je bilo pozneje vpletenih več olepševalnih dodatkov, ki so njen zgodovinski značaj obarvali v duhu poučnih razlag o pogledih na zgodovino božjega ljudstva.

Kralj Kserkses /Asuer/ je napravil gostijo za vse velikaše svojega prostora kraljestva. Po sedmih dneh praznovanja je velel, naj pripeljejo kraljico Vasti, da bi velikašem pokazal njeno izredno lepoto. Muhasta kraljica pa ni hotela priti, zato jo je jezni kralj zavrgel. Izbirali so drugo kraljico med najlepšimi in najbolj modrimi mladenkami v kraljestvu. Na tem "natečaju" je zmaga Estera, judovske dekle, ki je bila brez staršev in je zanj skrbel njen stric Mardohej. Stric ji je ukazal, naj nič ne govori o tem, da je judovskega rodu. Prav tedaj je hudobni dvornik Aman, ki je smrtno sovražil Mardoheja, naklepal uničenje vseh Judov v kraljestvu. Ko je bila Estera izbrana za kraljico, ji je Mardohej naročil, naj pri kralju posreduje za svoje rojake: "Kdo ve," ji je dejal, "ali nisi prav za ta čas prišla do kraljevskega dostojanstva, da bi rešila svoje rojake?" Mardohej je namreč trdno veroval, da Bog vodi usodo svojega izvoljenega ljudstva in vsak posameznik mora spoznati, kakšna vloga mu je namenjena, ter jo izpolniti. Estera je Mardoheja prosila, naj vsi Judje zanj molijo in se postijo, da bo njena beseda našla pot do kraljevega srca. Ti so storili, kar je prosila, in po njenem posredovanju so bili Judje v perzijskem kraljestvu rešeni, njihovi sovražniki, ki jih je poosebljal Aman, pa so bili uničeni.

Esterino zaupno vero v Boga, zaradi katere jo Cerkev časti kot svetnico, izraža njena molitev pred odločilnim srečanjem s kraljem. "Slišala sem od mladosti v svojem očetnem rodu, da si ti, Gospod, izvolil Izraela izmed vseh narodov in naše očete izmed vseh njih prednikov v večno dediščino ter jim spolnil vse, kar si obljubil. Zdaj pa smo grešili pred teboj in ti si nas izročil našim sovražnikom v roke, zato ker smo častili njih bogove. Pravičen si, Gospod!" priznava krivdo svojih rojakov, potem pa zakliče: "O Bog, močnejši ko vsi, usliši glas obupujočih; reši nas iz rok hudobnežev in me reši mojeja strahu!"

Ime Estera izhaja iz perzijskega jezika in po naše pomeni "zvezda", zato danes poleg tistih redkih Slovencev, ki jim je ime Estera ali Ester, godujejo tudi tiste, ki jim pravijo Zvezda, Zvezdana.

SLOVESNOST NA LAJŠAH V NEDELJO, 30. JUNIJA

Vseslovenska spominska slovesnost na Lajšah pri Cerknem bo v nedeljo, 30. junija, ob 16. uri. Krizev pot se bo začel že pol ure prej. Pri maši, ki jo bo vodil koprski škof Metod Pirih in pri kateri bodo somaševali še drugi slovenski škofje, se bodo spomnili vseh žrtev okupacije in revolucije na Primorskem pred drugo svetovno vojno, med njo in po njej, kakor tudi piše na spomeniku ob breznu.

SKUPNI ZAVETNIK NOVOGORIŠKIH ŽUPNIJ

Na seji tajništva mestnih župnijskih svetov v Novi Gorici, ki je bila nedavno, so obravnavali tudi zbiranje predlogov za skupnega zavetnika (patrona) vseh štirih župnij v tem slovenskem mestu. Bil bi priprošnik pri Bogu in pomemben simbol pri prepoznavanju in določanju istovetnosti Nove Gorice. Naj ob tem poudarimo, da v mestu delujejo štiri župnije, in sicer Kapela (na Kostanjevici), Kristus odrešenik (v

središču Nove Gorice), v Kromberku in župnija v Solkanu. Medtem je župnijski pastoralni svet iz Kapele že sprejel svoj predlog o skupnem zavetniku omenjenih štirih župnij v Novi Gorici, o čemer so poročali v Oznanih, glasilu novogoriških župnij. Podrobnosti pa za sedaj niso znane. M

V SVETU RTVS PREDSTAVNIK VERSKIH SKUPNOSTI

V Ljubljani se je 20. t.m. na umestitveni seji sestal novi Svet Radio-televizije Slovenija (RTVS), najvažnejši organ upravljanja tega zavoda. Njegov mandat bo trajal do 1. 2006. Za vršilca dolžnosti predsednika sveta je bil izvoljen Janez Kocijancič. V novi sestavi organa upravljanja zavoda RTVS je prvič tudi svetnik, ki zastopa Rimsko-katoliško cerkev in druge verske skupnosti v Sloveniji. Na to mesto je bil izvoljen dr. Hubert Požarnik, klinični psiholog, psihiater, ekolog, publicist in politik. Med leti 1989-1991 je bil predsednik tedanje Slovenske demokratične zveze.

POLETNE POČITNICE NEKOLIKO DRUGAČE

V DUHU SKAVTSKIH DOŽIVETIJ

JADRANKA CERGOJ

Soparna poletna vročina nas že dalj časa opozarja, da smo v polnem poletju, čeprav se je koledarsko gledano ta letni čas komaj začel. Mladi imamo v tem obdobju kar veliko dela: nekateri se mučijo z maturo, drugi z univerzitetnimi izpiti, tretji so si že poskrbeli kako zaposlitev, četrta pa mirno uživajo počitek in se že odpravljajo s svojimi vrstniki na morje ali pa kam drugam, blizu ali daleč, v mesta, na morje ali v hribe. Vedno več je tudi takih, ki se odločijo za daljša in zahtevnejša potovanja, pri tem pa še izkoristijo mnoge ugodnosti, ki jih povsod po Evropi imajo mladi na razpolago, od kartice Interrail do visokih popustov v muzejih in na drugih prizoriščih. Vse več mladih si želi bogatih izkušenj daleč v svet, ponavadi v spremstvu nekaterih prijateljev.

V taki raznoliki izbiri postajajo tudi vsakoletni skavtski

tabori vedno večji izziv, ker nudijo naši mladini potovanja sicer v ne posebno oddaljene kraje, a v povsem drugačen, veliko bolj pristen in doživetij poln kraj: v naravo. Skavtski voditelji radi poudarjamo, da predstavlja tabor višek celoletnega skavtskega delovanja, to pa zaradi tega, ker gredo na tabor ljudje, prijatelji, ki so se že skozi celo leto srečevali enkrat tedensko na sestankih ali na morebitnih dvodnevih prenočevanjih, ki so med sabo tkali tesne vezi, imeli veliko skupnih doživetij in lahko sedaj preživijo teden ali dva pod vodstvom tistih voditeljev, ki jih dobro poznajo in s katerimi se dobro razumejo.

"Kamorkoli greš, katerikoli bo tvoj podvig, narava ti lahko nudi tisoč možnosti za ustvarjanje in fantazijo." To je eden izmed stavkov, ki jih je Baden Powell zapustil v vodilo skavtskim voditeljem. Iz izkušnje lahko potrdimo, da je to res tako!

Pomen tabora v vzgoji otrok in mladih je nedvomno velik. Mlad človek lahko stopi v nepo-

ZBORNIK POGOVORI SRCA

NEPRETRGANA PESEM LJUBKE ŠORLI

JURIJ PALJK

Pogovori srca je naslov zbornika, ki ga je pred kratkim ob 90-letnici rojstva Ljubke Šorli izdalo Slavistično društvo iz Nove Gorice in so ga že predstavili tako pri nas kot na Goriškem onstran državne meje, o čemer je naš tednik že poročal.

Zbornik esejev, študij o goriški pesnici in pogovora prof. Marije Češcut z njo je pregledno uredila prof. Marija Mercina, medtem ko je knjigo preprosto, a lepo oblikoval Franko Žerjal. Knjigo je natisnila Tiskarna Jože Moškrič v Ljubljani, za računalniški prelom je poskrbelo podjetje Grafy iz Nove Gorice.

Prof. Marija Mercina je pregledno uredila zbornik, v katerem kot soavtorji sodelujejo prof. Marija Češcut, prof. Marija Pirjevec, prof. Tomaž Pavšič, prof. Marta Filli, prof. Zorko Harej, dr. Zoltan Jan in mag. Slavica Plahuta.

Prav gotovo so posebnega pomena slikovno gradivo, fotografije in faksimile pesničnih prvih zapisov, kar daje zborniku tisto zlahtnost in toplino, ki sta za tako knjigo potrebni, če hoče bralec danes vsaj približno zaslu-

titi, kako velika osebnost je bila pesnica. Mislim, da ne bomo delali nobenemu piscu esejev krivice, če bomo zapisali, da je posebne vrednosti v zborniku pogovor prof. Marije Češcut s pesnico, ki ga je znana goriška kulturna delavka opravila za Radio Trst A z Ljubko Šorli v okviru srečanj z uglednimi primorskimi osebnostmi. Prof. Marija Češcut je z njo imela šest srečanj, in sicer od 14. oktobra do 9. decembra 1975. Pogovor je sedaj tudi pisno objavljen in je zelo dragocen, ker nam odkriva pesnico v vsej njeni zlahtnosti, saj je spregovorila tako o svojem življenju, delu, hudem in večkrat neznosnem trpljenju, o svojem možu, sorodnikih, otrocih, predvsem pa o lastnem pesniškem ustvarjanju, kar daje pogovoru in vsem proučevalcem njenega književnega opu-

Pogovori

srca

sa tisti čar prisotnosti, ki je sicer tudi za pesnico samo značilen in morda najbolj poglavitna lastnost njenega življenja. Ohraniti vero v dostojanstvo vsakega človeka in obenem ohraniti milost vere v Kristusa in v odrešilno vstajenje je namreč nekaj velikega za nekoga, ki je toliko pretrpel, kolikor je pretrpela goriška pesnica. Mislim, da se iz pogovora prof. Marije Češcut s pesnico najbolje vidi njena sicer danes že pregovorna ljubezen do otrok, ki jih je učila, s katerimi se je srečevala vse življenje, tudi takrat, ko ni več poučevala. Ta njena pristna zavezanost otroku, velikansko potrpljenje z njim in ogromna ljubezen do slovenskega jezika, katerega je otroke učila ljubiti, so odlike Ljubke Šorli, ki je še danes živa med vsemi njenimi učenci. Niti enega

samega njenega učenca, pa naj je šlo za šolarja ali pa učenca glasbe, ki ga je kdajkoli učila, še nisem srečal, ki mi ne bi izpostavil te njene plemenite in tople človeške lastnosti, ki dela učitelja velikega! Vsi vedo povedati dosti lepih stvari o njenem blagem značaju, potrpljenju pri delu z otroki, o notranji zlahtnosti in o njenem blagem nasmehu, s katerim je osrečevala malčke pri učenju. Lastnost, ki je dana le izbranim!

Njeno trpljenje je znano: od izgube moža, primorskega junaka Lojzeta Bratuža, do strahotnih in nečloveških, človeka nevednih mučenj v Colodi-jevih zaporih, težko prebijanje skozi povojno življenje in še in še. V pogovoru Ljubka Šorli vse to omeni, pove tudi, kako težko je bilo, a vedno z mero človečnosti in ljubezni do mučitelja in vseh, ki so bili v te strahote vpleteni; to počne brez kančka sovraštva, kar samo še potrjuje, da je bila izjemna žena.

Zbornik Pogovori srca bo zato zapolnil veliko vrzel o poznavanju njene življenja in dela predvsem v matični domovini, kjer morajo Ljubko Šorli spoznati in jo centi, kot jo cenimo mi.

KLJUČNI MOMENTI NASTANKA IN RAZVOJA

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ (1962-2002) - 2.

MARIJA KACIN

Na prošnjo za denarno pomoč so se velikodušno odzvali Slovenci doma in po svetu. Okrog Katoliškega doma se je zbralo neverjetno število znanih in neznanih dobrotnikov. Težko bomo našli ustanovo, ki bi se okrog nje zbralo tolikšno število slovenskih ljudi. Osnovni so se odbori: v Gorici, v ZDA, zlasti v Clevelandu in New Yorku, pa v Kanadi (Toronto), Argentini ter v nekaterih državah zahodne Evrope: v Angliji, Belgiji in na Holandskem. Odborom na čelo so stale razne pomenljive osebe: v ZDA škof dr. Gregorij Rožman, Mr. Anton Grdina, primorska rojaka dr. Karlo Bonutti in dr. Alfonz Čuk, v Kanadi Stanko Šuligoj, v Angliji msgr. Ignacij Kunstelj, v Belgiji in na Holandskem g. Vinko Žakelj, v Buenos Airesu g. Štefan Tonkli.

Pri nabiralni akciji za dvorano je na Goriškem prišlo do čudovitih primerov velikodušnosti. Tako je npr. neka neimenovana družbenica darovala en milijon lir od svojih prihrankov (takrat je bila to ogromna vsota, op. ured.); neki profesor, ki ni slovenske narodnosti, je dal uhanje svoje pokojne matere z briljanti, za katere je odbor dobil skoraj četr milijona lir. Drugi so se obvezali za stalen mesečni prispevek, tretji so prinesli denar in ga dali kot brezobrestno posojilo. Trгоvec Benedikt Kosič

iz Gorice je s svojo gmotno pomočjo, ki jo je nudil odboru za gradnjo Katoliškega doma, postal eden njegovih največjih dobrotnikov.

Bila je res skoro čudovita tekma med našimi dobrimi ljudmi, da dobimo svoj kulturni dom. Posebna pohvala gre članicam Marijine družbe, ki so od svojega skromnega zaslužka največ darovale in posodile.

Ko so videli konkretno delo za gradnjo Katoliškega doma, so prenekateri začeli "ugibati", odkod prihaja denar. Ker so sodili druge po sebi, so začeli sumničati, da nas financira Vatikan, drugi, da nam pomaga Italija, tretji, da denar skrivaj prihaja iz Jugoslavije; nekateri so celo menili, da je to delo ameriške CIA (tajna vohunska služba). Ni so si mogli predstavljati, kot si morda kdo še danes ne more, da je Katoliški dom rasel in zrastel samo s prostovoljnimi darovi in posojili, ki so jih dali naši ljudje od vsepovsod, posebno iz Gorice in Clevelanda.

Danes si človek zelo težko ustvari jasno sliko o tem, kako je toliko oseb tako zavzeto in složno, vztrajno in pogumno, ob delu in družinskih obveznostih toliko let nesebično posvečalo sposobnosti, čas in energije za uredništev te zamisli. In prav tako težko si predstavlja, kako je toliko oseb v oz-

račju, ki je bilo še vedno nejasno, polno starih, trdoživih, nespametnih protislovenskih predsodkov umirjeno in trezno kljubovalo birokratsko-političnim, ekonomskim in mnogim drugim težavam in jih vse premostilo.

Zemljišče s hišo je bilo kupljeno: pri nakupu sta zlasti pomagala Virgilij Bratina, urar v Trzinu, in Marijan Špacapan iz Gorice.

Temeljni kamen je bil položen na praznik sv. Družine leta 1961. Blagoslovil ga je msgr. Alojzij Novak, ki je bil od slovenske goriške duhovščine med najbolj zavzetimi pri delu za Katoliški dom.

Tako smo dočakali slovesni dan blagoslovitve in otvoritve nove dvorane. Bil je to na nedeljo, 25. februarja 1962, deset let potem, odkar se je začela akcija za Katoliški dom. Dopoldne je bila ob 11. uri blagoslovitev doma, ki jo je opravil nadškof msgr. Hijacint Ambrosi. Prisotni so bili goriški župan dr. Poterzio, prefekt dr. Nitri, kvestor Pervilli, predsednik province dr. Chientaroli, da ne govorimo o zastopnikih slovenskih organizacij in ustanov iz Goriške in Tržaške ter Koroške. V dvorani sta spregovorila tudi nadškof Ambrosi in prefekt dr. Nitri. V imenu odbora je goste pozdravil predsednik dr. Anton Kacin.

Popoldne je bila slovesna akademija s peštrnim sporedom. Začela se je s himno "Katoliški dom" (besedilo S. Gregorica, napev A. Gruma). Izvajal jo je Zvezni pevski zbor pod vodstvom prof. Mirka Fileja. Nato so sledile razne zborne recitacije, petje, rajanje in dramski prizori ter seveda pozdravi in po-

ročilo o izvršenem delu. Pozdravni govor, ki je tudi izvenel kot nekaj program poznejšemu delu v Katoliškem domu, je imel predsednik dr. Anton Kacin.

Iz tega za nas vse velikega dneva naj omenimo še posebej nastop zveznega zbora pod vodstvom prof. Mirka Fileja. Nastop tega zbora je bil gotovo umetniški višek akademije.

Poročevalka o akademiji Ljubka Šorli piše v Katoliškem glasu: "Pesmi, ki jih je za zaključek zapel zbor, so bile sledeče: narodni Meglica in Luna sije v priredbi M. Fileja ter Zdravljica F. Venturini. Dirigenta M. Fileja naše občinstvo že dolgo pozna, zato tudi ve, da ne bo nad nastopom njegovega zbora nikoli razočarano. Čudovito izvajanje tega zbora je ljudem pregnalo utrujenost zaradi dolgega sporeda, jih duhovno dvignilo in jim razgibalo strune srca, da so se z zborom zliji v eno."

Na žalost je prof. Filej ob otvoritveni akademiji nastopil prvič in zadnjič s svojim zborom v Katoliškem domu. Saj je čez tri dobre mesece umrl dne 10. junija istega leta.

Pokojni profesor je bil morda tisti, ki je novo dvorano najbolj nestrno pričakoval in se je najbolj veselil. Z vsem ognjem je sodeloval pri ožjem odboru in medtem pridno vadil s svojim zborom. Z njim je nastopil na odru v dvorani na Placuti in še tu in tam. Toda primerne dvorane za svoj zbor ni dobil nikjer. Čakal je na novo dvorano in že sanjal o novih koncertih v naslednjih letih. Toda pri Gospodarju človeškega življenja je bilo drugače zapisano.

DALJE

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103,
SLOVENSKE ODDAJE (OD 28.6.
DO 4.7.2002)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9

Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored: - **Petek, 28. junija** (v studiu Anka Černic): Prislunhimo zborovski glasbi: Kvartet bratov Smrtnik. - Svetnik tedna: sv. Viljem, opat (25.6.). - Za prijeten konec tedna: slovenska narodnozabavna in zabavna glasba.

- **Sobota, 29. junija** (v studiu Jan Leopoli): Glasba za prijeten konec tedna. - **Ponedeljek, 1. julija** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem: slovenska lahka in narodna glasba. - **Torek, 2. julija** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste da... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 3. julija** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Ivan Jug v fašističnih ječah (2. del). - Izbor melodij. - **Četrtek, 4. julija** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Cecilijanka 2001. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE

Osrednja informativna oddaja je vsak dan ob 15. uri. Med novicami so tudi take, ki jih drugi "neodvisni" mediji izpuščajo.

Vsako soboto je ob 17. uri oddaja *Slovenci v Italiji*, ki jo ureja in vodi Martina Slavec. Oddaja sledi aktualni problematiki v zamejstvu z zanimivimi pogovori. Uro pred oddajo so čestitke in pozdravi naših poslušalcev, kjer lahko svojo čestitko brezplačno pošljete v eter. Telefon: 00386 56281114.

V dokumentarni oddaji Graditelj bo v nedeljo, 30. junija, ob 10.30 predstavljen pesnik Igo Gruden. Vsak petek ob 17. uri lahko prisluhnete politično-satirični oddaji *Ob petih pospravljamo podstrešje*, ki jo pripravlja Zlata Krašovec.

Radio Ognjišče lahko poslušate na UKV frekvencah 107,5 - Sveta Gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst). POZOR: Oddajnik na Tinjanu je po novem močnejši, tako da je slinost na Tržaškem boljša kot prej!

KROŽEK VIRGIL ŠČEK: VOŠČILO MATURANTOM

Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček je v preteklih dneh s prijazno pomočjo ravnateljstev dostavil vsem 131 letošnjim slovenskim maturantom (90 jih je v Trstu, 41 pa v Gorici) skromen dar, ki želi biti tudi voščilo, da bi uspešno opravili državni izpit.

Gre za eno izmed dosedanjih publikacij Krožka, za knjigo Vide Valenčič *Evropa narodov*, ki je kar primeren darilo, saj je avtorica mlada, knjiga kratka, snov pa manjšinska in svetovljanska obenem. Morda jo bodo maturanti lahko uporabili tudi pri poletnem potepanju po maturi.

VELIKO NAROČNIKOV ZA SLOVAR TUJK

V Sloveniji je veliko zanimanje za *Veliki slovar tujk*, ki bo po obsegu, področjih, ki jih bo obravnaval, in po številu pojmov znatno presegel t.i. Verbinčev slovar tujk, ki je doživel številne izdaje. Julija Uršič, predstojnica službe za odnose z javnostmi pri Cankarjevi založbi, je v pogovoru za *Novi glas* povedala, da je število naročil že pred izidom *Velikega slovarja tujk* doseglo 10.000. Naklada novega dela, ki bo izšlo v prvi polovici oktobra, bo znala petnajst tisoč izvodov. Veliki slovar tujk je pred izidom mogoče naročiti v vseh knjigarnah Mladinske knjige ali neposredno naročiti na CZ.

Z 2. STRANI

BOSSI IZKOPAL

Končno je minister za reforme govoril o deželni poslanski zbornici, ki naj se ustanovi po zgledu nemškega Bundestrata. Nemčija ima po ustavi dve poslanski zbornici: Bundestag in Bundesrat. Prvo sestavljajo poslanci, ki so izvoljeni na vsedržavni ravni, drugo pa poslanci, izvoljeni na deželni ravni.

Izvedba takega načrta seveda ni preprosta zadeva, saj je treba prej korenito spremeniti marsikatero določilo republiške ustave, za kar slednja določa poseben in zamuden postopek (kvali-

ficirana večina, dvojno glasovanje itd.) Sam Bossi se očitno zaveda, da izvedba tako zahtevnega programa ne bo lahko opravilo. S prstom je zato pokazal na nasprotnike, ki ne pripadajo le opoziciji, temveč jih najdemo tudi in predvsem v vrstah same sedanje večine. V tej zvezi je omenil "krščanske demokrate, ki so od zmeraj centralisti". Severne lige pa naj ne bi zanimala oblast, ker da "hoče preobraziti družbo". Njeno geslo je - je patetično vzkliknil Bossi - "ali izvedba federalizma ali smrt".

Na taboru v Pontidi je marsikatera pikra padla na račun tistih, ki v samem vrhu vladnega zavezništva zagovarjajo bolj odprto politiko do vprašanja priseljencev. Predmet javne graje sta bila zlasti predsednik poslanske zbor-

nice Casini in minister Buttiglione, ki oba pripadata krščansko demokratskemu centru. Glede na bojne napovedi prvaka Severne lige in hkrati člana ene koalicijskih zaveznic se marsikdo upravičeno sprašuje, ali se bo tokrat predsedniku vlade posrečilo ukrotiti tako bojovito razpoloženega Bossija in si s tem tudi še dalje obdržati oblast.

Medtem je treba ugotoviti, da se uresničujejo Berlusconijeve napovedi o kadrovske čistkah v državni radijski in televizijski ustanovi RAI. Novi programi namreč ne predvidevajo nadaljevanja dveh zelo poslušanih in gledanih televizijskih rubrik. Na televizijskih zaslonih ne bomo namreč več gledali in poslušali oddaje, ki jo je pripravljal starosta italijanskih časnikar-

jev Enzo Biagi, ter oddaje, ki jo je vodil časnikar Santoro. Iz daljne bolgarske prestolnice je namreč predsednik vlade Berlusconi obema očital, da sta se v oddajah obnašala "zločinsko", čemur je zdaj sledila ustrezna kazen. Berlusconi je seveda ravnal v skladu s svojo podjetniško miselnostjo ali bolje z miselnostjo "hišnega gospodarja".

Umberto Bossi je torej izkopal bojno sekiro in bi torej upravičeno pričakovali, da se bo jeseni začel odločilni boj za odpravo centralizma in uresničenje federalizma, kar samo po sebi še ne bo odpravilo ostalih velikih težav ter starih in novih bolezni italijanske države in družbe.

SLORI / NAGRAJEVANJE
DIPLOMSKIH NALOG IN NOVA
STUDIJA MILANA BUFONA

MEJA SODELOVANJA IN NOVIH PERSPEKTIV

Slovenski raziskovalni inštitut (SLO-RI) je v petek, 21. junija, predstavil izid natečaja za diplomske naloge in nagradil šest mladih raziskovalcev, srečanje pa je bilo namenjeno tudi predstavitvi najnovejših knjig prof. Milana Bufona, docenta politične geografije na ljubljanski univerzi in predsednika znanstvenega sveta Slorija.

V uvodnih besedah je ravnatelj inštituta Emidij Susič izpostavil visoko kakovostno raven vseh diplomskih nalog, ki so sodelovale na natečaju. Ocenjevalna komisija se je zato odločila, da nagradi vseh šest nalog, čeprav niso vse posegle v tematiko družbenih ved, ki je prvi cilj natečaja. Dve nalogi, ki sta odločneje posegli v manjšinsko problematiko, sta bili nagradi s prvo nagrado, obe pa bosta primerne dopolnjeni in objavljeni v posebni zbirki Slorija.

Letošnji nagradjenki sta Sara Brezigar in Zaira Vidali. Brezigarjeva je diplomirala na ljubljanski fakulteti za družbene vede z nalogo *Tehnike promocije manjšinskih jezikov: primer valižanščine*. Primerna promocija je danes sestavni del vsake ponudbe, slednja trditev pa lahko velja tudi za tečaje jezikov. V tem pogledu so Valižani dosegli zelo zanimive rezultate, ki jih je Sara Brezigar natančno pregledala in analizirala, kar nedvomno lahko postane zanimivo tudi v našem prostoru. Zaira Vidali pa je zaključila študije na fakulteti za politične vede v Trstu z raziskavo *Zaščitni zakon in Slovenci v Videmski pokrajini*. Delo se osredotoča na pregled najvažnejših dokumentov, ki vsebujejo zahtevo po zaščiti Slovencev v Italiji, podan je zgodovinski pregled Slovencev v Videmski pokrajini, zbranih pa je tudi deset intervjujev z vidnejšimi videmskimi in tržaškimi predstavniki manjšine, ki so iznesli poglede na zaščitni zakon.

Nagradjeni so bili še Borut Klabjan, ki je na fakulteti za novejšo zgodovino v Trstu zagovarjal nalogo o *Vplivu italijanskega fašizma na Slovaškem (1922-1943)*. *Alkohol, droge in tobak: raziskava ESPAD '99 med slovenskimi in italijanskimi mladostniki v Trstu* je naslov diplomske naloge psihologinje Rober-te Sulini. Na filozofski fakulteti tržaške univerze je Biserka Simoneta zagovarjala nalogo o *Srečku Kosovelu in Vladimiru Martelanu med prijateljstvom in polemiko*. O ustanavljanju in namenih fašističnih posebnih bataljonov (*Battaglioni speciali tra storia e memoria*) pa je opravila raziskavo Sara Perini s tržaške fakultete za novejšo zgodovino.

Novo Bufonovo knjigo, ki je izšla v italijanščini pod naslovom *Confini, identità ed integrazione - nuove prospettive per l'Alto Adriatico* (Meje, identiteta in integracija - nove perspektive za Severni Jadran) je predstavil univerzitetni profesor na tržaških političnih vedah Igor Jelen, doma z Bele Peči v Kanalski dolini. Po Jelenovem mnenju predstavlja delo zelo zanimiv pristop do problematike, ki so bile sicer že velikokrat obdelane, so pa velikega pomena za naš prostor. "Kontaktirani teritoriji" Severnega Jadrana, ki združuje slovanski, romanski in nemški svet, lahko ponudi v prihodnosti široko mrežo soodvisnosti, ki odpira pot v novo obdobje kulturne rasti, sodelovanja in blagostanja. V novi Evropi narodov sta normalizacija odnosov na državnih mejah ter skupen pogled v prihodnost vsakdan, kateremu moramo pozitivno odgovoriti in poiskati najboljše pot obstoja in razvijanja.

MATJAŽ RUSTJA

OB 100-LETNICI PEVSKEGA IN GLASBENEGA DRUŠTVA

ZBORNİK, PISAN Z GLAVO IN SRCEM

DANIJEL DEVETAK

V začetku 20. stoletja je skupina slovenskih izobražencev - z glavo in srcem - omogočila oživitve goriškega kulturnega, družbenega in gospodarskega življenja. S svojo daljnovidnostjo so dali nov zagon in obraz umetniško-kulturni podobi Goriške in postavili temelje za prihodnost, ki jih zaznavamo še danes.

To sporočilo izhaja iz zbornika *Glava in srce*, ki ga je pred kratkim izdal in založil Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice in o predstavitvi katerega smo že pisali pred nekaj tedni. Delo je uredil ravnatelj Centra prof. Silvan Kerševan, ki je knjigi na pot tudi napisal krajšo misel. Sledi ji zapis-razmišljanje predsednika Centra dr. Damjana Hledeta o trenutnem utripu zamejskega glasbenega šolstva.

V zlati dobi goriške zgodovine pred sto leti je nastala tudi šola Pevskega in glasbenega društva. Kot pišeta v svojih tehtnih in izčrpnih uvodnih prispevkih o začetkih organiziranega glasbenega šolstva na Goriškem muzikolog Jože Štucin in prof. Alenka Peric, se je zanj posebej zavzel in veliko naredil za njeno ustanovitev dr. Henrik Tuma. To so bili sicer razburkani časi, ko so se goriški Slovenci politično in svetovno-nazorsko ostro delili. Spopadli sta se dve diametralno nasprotni pojmovanji: prvo je bilo čitalniško, zasidrano v preteklost, drugo pa bolj liberalno in napredno. Že v prvih letih delovanja šole so postale jasne smernice društvenega delovanja, med katerimi so bili spodbujanje k organiziranemu in rednemu zbiranju v kakovostne pevске zbornice, skrb za vzgojo mladih in prirejanje koncertov domačih in tujih, vsekakor izključno slovenskih glasbenikov. Leta 1904 je društvo dobilo primerne prostore z

učilnicami in veliko dvorano za nastope vse do prve vojne v Trgovskem domu ob Ljudskem parku; kmalu so se prvim štirim učnim predmetom (violina, klavir, teorija in solopetja) pridružili tudi salonski orkester, dijaški zbor in razni komorni sestavi, ki jasno govorijo o razcvetu ustanove. Šola je dosegla svoj višek pred začetkom prve svetovne vojne, ko sta v njej delovala Emil Komel in Josip Michl, glasbenik češkega rodu in Dvoržakov učenec. Vojna je seveda onemogočila delovanje šole, neugodne razmere so se nadaljevale tudi med vojnama, ko je šola vodil vseskozi zvesti učitelj klavirja in skladatelj Emil Komel. Leta 1927, ko je bil Trgovski dom že požgan in opustošen, je fašistična diktatura z odlokom prepovedala vsakršno delovanje slovenskih šol in društev; tako je snovanje mladih glasbenikov zamrlo dve dolgi desetletji, čeprav je v marsikom pustilo globoko sled in ga spodbujalo, da je vztrajal pri zastavljenem delu. Ko je šola po drugi svetovni vojni v krajšem času izhiral, se je Komel pridružil skladatelju, zborovodji in prosvetnemu organizatorju Mirku Fileju, ki je leta 1953 ustanovil orglarsko šolo v stavbi na Placuti. Ta nova šola je po Filejevi smrti junija 1962 delovala okrnjeno do leta 1973, ko se je reorganizirala in se na novo razvila v glasbeno šolo, ki se je leta 1988 preimenovala v SCGV Emil Komel. Zadnja tri desetletja je duša te ustanove prav urednik zbornika prof. Kerševan.

V zborniku, ki ga bogatijo dragocene in zanimive reprodukcije starih koncertnih listov, dokumentov delovanja in plakatov, sledi zapis muzikologinje Maše Komavec o stoletnih vzporednicah ljudskega in zborovskega petja na Primorskem. V njem obravnava avtorica ljubezen do zborovskega petja od srede 19. stol. do danes kot slovensko posebnost, ki je toliko

močnejša na obmejnih področjih slovenskega kulturnega prostora, saj ima tam tudi nezamenljivo vlogo oživljanja slovenske besede.

Posebno zanimiva je tudi daljša študija muzikologa Ivana Florjancja, ki je postavil pod drobnogled skladateljski genij Lojzeta Bratuža. Pisec ugotavlja, da so v delih tega skoraj popolnega samouka, ki ga je fašistična strahovlada umorila, prisotni "prefinjeni vidiki kompozicijskega stavka, ki kažejo na nadarjeno skladateljsko osebnost." Zato je Florjanc prispeval v zbornik razčlenjeno analizo Bratuževe adventne pesmi *Raj* je zapravljen na besedilo Filipa Terčelja.

Krajše poglavje je posvečeno tudi Mariju Kogoju in njegovemu znanemu *Andanteju za violino in klavir*. Avtor zapisa, glasbenik-filozof Alessandro Arbo, je v njem prek analize omenjenega dela zatrdil, da je bil Kogoj umetnik evropskega formata in ga je vredno še odkriti.

V posebnem poglavju obravnava dolgoletni organist pri sv. Ignaciju na

Travniku prof. Andrej Bratuž slovensko orgelsko glasbo na Goriškem. Najprej se ustavi pri nenadomestljivi vlogi "kraljice glasbil" pri bogoslužju in pri večjih evropskih orgelskih skladateljih, nato pa preide na našo goriško stvarnost. V zadnjem stoletju je namreč kar nekaj skladateljev s svojimi deli poudarilo pomen orgel pri našem cerkvenem petju; samostojne orgelske kompozicije pa so pisali zlasti Danilo Fajgelj, Emil Komel in Rihard Orel.

Posebno živ in za branje prijeten je zapis publicistke Tatjane Gregorič, ki je zbrala vtise nekaterih živečih goriških skladateljev in prič (Stanko Jeričič, Štefan Mauri, Ivan Mignozzi in župnik Stanko Medvešek) o nekdanjih goriških skladateljih (V. Vodopivec, E. Komel, L. Bratuž, M. Filej, J. Jakončič). Zadnji prispevek je delo dipl. pedagoga Primoža Hvale Kamenščaka z naslovom *Kako sistemsko zagotavljati kvaliteto glasbene vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji*. Gre za strokovno besedilo, ki prikazuje smernice, načela, cilje in zakonske podlage pri urejanju glasbene vzgoje v šolskem sistemu v matični domovini.

Zbornik *Glava in srce* (katerega izid so finančno podprli številna krajevna podjetja in bančna zaveza Zadruga kraška banka in Kmečka banka-Banca di Cividale) je pisan z glavo in srcem. Sestavljen je smotno in na strokoven način, vsak zapis so mladi Goričani tudi lepo prevedli v italijanščino. Pisan pa je gotovo tudi v upanju, da bi zlasti pripadnikom mlajšega rodu in miselnim odprtim sodržavljanom približal našo polpreteklo zgodovino, ki konec koncev ni niti tako oddaljena. To je zgodba goriških Slovencev v zadnjem stoletju, zgodba njihovih prizadevanj, vzponov in padcev, in vendar verodostojna slika naše neugasljive kulturne življenjskosti, ki odseva tudi v glasbi.

POGOVOR / MILOŠ PAHOR O GLASBENIH POČITNICAH

STARA GLASBA, VRNITEV K NARAVI

V okviru poletnega Festivala Brežice, ki se je začel 19. junija in se bo končal 18. avgusta, bo od 22. do 27. julija vodil posebno šolo stare glasbe znani ansambel Gallus Consort, ki ga sestavljajo trije tržaški glasbeniki, in sicer Miloš Pahor (kljunasta flavta, baročna prečna flavta), Irena Pahor (kljunasta flavta, viola da gamba) in Dina Slama (komorna glasba, renesančno in baročno petje). "Glasbene počitnice" so namenjene otrokom kot uvod v svet glasbe, ljubiteljem glasbe in odraslim kot dragoceno didaktično sredstvo, vsekakor osebam, ki jih zanima stara glasba z avtentičnimi instrumenti ob upoštevanju izvajalske prakse posameznih obdobij. Za informacije se lahko interesenti obrnejo na prof. Miloša Pahorja (Ul. Doberdo 26/4, 34016 Opčine, tel.-fax 040 2158451) ali na naslov: Ars Ramovs, zavod za umetnost, marketing, promocijo in investiranje, Slovenska cesta 1, 1000 Ljubljana; e-pošta: info@k-ramovs.si, www.festivalbrezice.com. Rok prijave zapade 30. junija.

O vsebini Glasbenih počitnic smo se pogovorili s prof. Milošem Pahorjem, ki nam je zelo prijazno prikazal očarljivi svet stare glasbe.

Zakaj je danes stara glasba lahko aktualna?

Danes, ko živimo v tehniziranim svetu, postaja čustvo vse pomembnejše. Govori se o čustveni inteligenci, ki da je za uspeh v življenju pomembnejša od tiste "suhe" inteligence, ki se meri z inteligenčnim kvocientom. Ker se uradne glasbene šole komaj skušajo

Belluno 1980, docent Jason Paras, prva na levi Irena Pahor. Poletni tečaji so za študij nekaterih instrumentov edina priložnost

prilagajati novim potrebam in do pričakovane reforme konservatorijev še ni prišlo, so poletni glasbeni tečaji pomembni prav zaradi tega, ker nudijo alternativo. V Italiji se širi zanimanje za staro glasbo prav po zaslugi tovrstnih poletnih tečajev, ki so se na Apeninskem polotoku začeli okrog l. 1970. Ti tečaji so lahko tudi edina možnost, da študiramo nekatere instrumente, kot npr. violo da gamba ali kljunasto flavto.

Kaj pravzaprav pomenijo z izrazom stara glasba?

Stara glasba gre od srednjega veka do klasične. Pojem je sicer širši in ni odvisen od obdobja; če npr. Dubravka Tomšič igra na klavir Bacha, to še ni stara glasba, ampak s klavirjem igran Bach. Če pa vzamemo instrumente, ki so jih uporabljali v času, ko je avtor napisal delo, in to poskušamo izvajati

tako, kot so ga izvajali v tistem času, je to stara glasba. Bolj se napredek pospešuje, bolj se širi pojem stare glasbe. Moderna resna glasba ne navdušuje velikih množic ljudi; spremlja jo eliten krog poznavalcev. Popularna je lahka glasba, ki pa ni resna glasba. Stara glasba je tudi zelo blizu ljudski glasbi; zato je lahko se ji približati. Obstaja bogata zakladnica del stare glasbe, ki so tehnično lahko izvedljiva in vendar globoka. Zato tudi ustrezajo našemu času. Stara glasba je bližja človeku tudi zato, ker se sklada z njegovo naravo. Znano je, da so zelo glasni zvoki škodljivi za posluš; študije v diskotekah to potrjujejo. Vedno močnejša glasba privlači ljudi, toda to nas ne more nikamor pripeljati. Rešitev je v tem, da najdemo način, kako bi posluš spet izostrili. Primer: v mestu pač

dihamo; če pa gremo v hribe, nam takoj zasmrdi en sam avtomobil s svojimi izpušnimi plini. Tako je možno tudi v akustičnem pogledu na novo zaznavati zvoke; vsak je lahko dragocen.

Zakaj mislite, da se v javnih šolah v Italiji in Sloveniji ne uveljavlja pouk stare glasbe?

Italijanski konservatorij je v bistvu šola za poklic, čeprav to dejansko ne more biti, saj ne vzgaja poklicnih glasbenikov in niti ne daje širše glasbene kulture. Stari instrumenti so zelo poredkoma prisotni po konservatorijih. V Sloveniji pa smo še daleč od tega, da bi bila npr. kljunasta flavta v javnih šolah primerno ovrednotena. Festival Brežice naredi sicer veliko, toda ni pravega sodelovanja med uradnim šolstvom in skupino navdušencev, ki vodijo festival.

Zakaj vas stara glasba tako nagovarja?

Danes velja pravilo, da si nekdo izbere instrument, se v njem izpopolnjuje in vse gleda v perspektivi tistega instrumenta. Mi skušamo raje dati na prvo mesto glasbo. Nekdaj je bilo namreč drugače, navadno so glasbeniki igrali več instrumentov; Bachov sodobnik Telemann jih je igral devet! Umetnost je bila nekoč bolj vsestranska. Verjamem v to, da je stara glasba nekaka vrnitev k naravi, vrnitev k človeku.

K starim instrumentom se lahko približajo tako otroci kot odrasli?

Za odraslega človeka, ki se hoče lotiti instrumenta, so po mojem stari instrumenti edina možnost. Ker so tehnično enostavnejši, pride bolj do izraza človeška, notranja zrelost. Vsakdo vloži v instrument to, kar nosi v sebi. Tu ima odrasel človek prednost pred otrokom.

DD

SLOVENCI IN ŠKOFIJSKO ZBOROVANJE

V SEPTEMBRU TRI MOLITVENA SREČANJA

V petek, 21. junija, je v stolnici sv. Justa v Trstu potekalo prvo večje molitveno srečanje v okviru pred nekaj meseci začete drugega zborovanja tržaške Cerkve. Srečanja, ki je potekalo tudi v slovensčini, se je udeležilo kar lepo število tržaških vernikov, ki so dejavno vključeni v potek zborovanja. Molitveno srečanje je vodil tržaški škof msgr. Evgen Ravignani ob prisotnosti številnih tržaških duhovnikov in tudi upokojenega goriškega nadškofa msgr. Antona Vitaleja Bommarca. Škof Ravignani je orisal glavne razloge, ki so ga pripravili, da skliče drugo zborovanje (prvo je bilo pred 25 leti), in med drugim poudaril tudi potrebo po enotnosti krajevne cerkvene skupnosti.

Kot smo že poročali, pa je prejšnji torek, 18. junija, v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah potekalo srečanje slovenskih udeležencev škofijskega zborovanja. Srečanje je bilo skoraj izrazito tehnične narave, saj se je v bistvu razpravljalo, v

kateri obliki bi slovenski verniki v čim večji meri dali svoj doprinos k zborovanju. Priporočen je bil namreč vpis v vse komisije škofijskega zborovanja (slednjih je 15), poleg tega pa so prisotni sprejeli tudi sklep, s katerim se zavzemajo za ustanovitev 16. komisije, ki bi se morala ukvarjati izključno z vprašanji slovenskega verskega občestva. To komisijo naj bi sestavljalo jedro nekaterih oseb, ki bi se posvečali izključno temu, s svojimi poročili pa bi sodelovali tudi slovenski člani ostalih komisij. Glede slednjih je bilo odločeno, da bodo koordinatorji slovenskih članov komisij slovenski duhovniki (eden za vsako komisijo), slovenski verniki pa zahtevajo, naj bo v vsaki komisiji prisoten prevajalec. Sicer bodo tudi slovenski verniki imeli posebna molitvena srečanja v okviru škofijskega zborovanja: ta naj bi bila 10., 11. in 12. septembra na Opčinah, v Dolini in pri Sv. Ivanu.

DEVIN / OTROŠKI ZBOR LADJICA

PRAV LEP IZLET NA KOROŠKO

Na koncu letošnje zelo bogate sezone smo se v nedeljo, 16. junija, mali pevci OPZ Ladjica iz Devina, naši starši in nekatere none opravili na izlet na Koroško. Na avtobusu se nismo dolgočasili, saj smo vsaj pol poti peli in se zabavali z igrkami ter opazovali pokrajino. Med tremi urami vožnje smo se tudi ustavili in tam kaj malega pojedli, popili in...

Najprej smo šli v Sveče. To je mala vas v Rožu, kjer so tisto nedeljo imeli farni praznik in so nas na trgu pred cerkvijo lepo sprejeli člani domačega društva Kočna, tudi ker se nekateri zelo dobro poznajo, saj imajo nekatere naše pevke v tej vasi dedka in babico in tete in strice ter bratrance in sestrične, torej... nismo prišli nepoznani v ta kraj.

Ob prazniku smo zbranim vaščanom v pozdrav najprej zapeli tri pesmi, da se je segrelo vzdušje. Župnik, p. Roman, pa je nato vse povabil na ogled naše glasbene igrice Skrivnostne zgodbe babičinega podstrešja. Nastopali smo v galeriji pri Gorsetu. Veselico o bratrančih, ki so pri noni na podstrešju našli knjigo in se vživali v razne pravljice, smo lepo odigrali. Nekateri otroci iz Sveč so se mislili, da prihajamo iz Slovenije, ker nismo znali nemško. Po igrici smo tam jedli kosilo in se malo igrali.

Pot nas je vodila dalje. Na avtobus je stopil Lucijan in Nadin dediti, gospod Anton Feinig, ki nas je med potjo k Gospe Sveti opozarjal na razne zgodovinske in naravne zanimivosti Roža in nato Celovca. Kmalu po glavnem mestu Koroške smo prišli h Gospe Sveti. Že od daleč vidna zvonika te cerkve sta pritegnila našo pozornost.

Ko smo prišli na cerkveno dvorišče, pa je bilo, kakor da bi stopili nazaj v preteklost. Videli smo rimske kamne in spomenike, vzdane v cerkev. Takoj smo stopili v lepo cerkev. Ogleдали smo si jo prav natanko, ko pa smo prišli pred oltar, so naši starši in none zapeli tri Marijine pesmi. Malo smo tudi mi pomagali. Ko smo bili pri vходу, smo v kamnu zagledali otroške stopinje. Takrat pa nam je dedek naših pevk povedal, da so po legendi to stopinje neke deklice, ki jo je vrag gnal in se je v cerkvi rešila.

Šli smo nato do vojvodskega stola, ki je ves pod steklom in ograjen. Tam nam je naš vodnik pripovedoval o ustoličevanju vojvode na knežjem kamnu, ki je bilo v slovenskem jeziku ob bližnjem Krnskem gradu in da je bil to važen obred, ker je ljudstvo dalo gospodu v upravljanje deželo, nato o sprevedu vitezov do Gospe Svetre o popoldanskem obredu razdeljevanja fevdov, kar sta delala vsak na svoji strani stola, pri katerem smo stali, koroški vojvoda in goriški grof. Pri stolu smo se vsi tudi slikali. Hiteli smo nato v Celovec, da bi si ogledali Minimundus. Komaj smo parkirali veliki dvojni avtobus in smo nabavili vstopnice za vse, nas je presenetila nevihta. Malo smo čakali, da bi se zvedrilo, a se ni in tako nam ni ostalo drugega, kot da smo se poslovili od našega prijaznega vodnika in se podali proti domu. Po poti je močno deževalo, a v avtobusu je bilo res lepo. Peli smo in se zabavali ter se ob prihodu v Devin poslovili in si zaželeli lepe počitnice ter si obljubili snidenje jeseni, na začetku nove sezone.

T-I-N

PRAPROT / PETI ZAMEJSKI ROCK FESTIVAL

IZVIRNA ROCK GLASBA MLADIH ZAMEJSKIH SKUPIN

FOTO KROMA

Zamejski rock festival bo dosegel letos že peto izvedbo, kar nedvomno priča o priljubljenosti in uspehu pobude, ki si lahko šteje v čast, da je edino tovrstno glasbeno srečanje v našem prostoru. Festival je v teh letih postal pravo stičišče mladinskega glasbenega ustvarjanja na področju lahke glasbe in je zasedel mesto, ki je bilo predolgo zanemarjeno. Priljubljena prireditelj želi namreč nuditi mladim brezplačno možnost, da zaigrajo na odru pred večjo publiko, se tako preiskusijo in pokažejo, kaj znajo. Odziv glasbenih skupin je organizatorje vseh

teh letih pozitivno presenečal (lani se jih je prijavilo kar dvajset), tudi letošnje številke pa dajejo veliko zadoščenja, saj se bo na dvodnevem srečanju zvrstilo kar 14 skupin (tri so v zadnjem trenutku sodelovanje odpovedale).

Že od samega začetka poteka festival v organizaciji Rock MOSP-a, krožka Mladih v odkrivanju skupnih poti, in članov ansambla Kraških ovčarjev, letos pa so se "mospovci" odločili, da sami pripremo vaje v roke. Skupina mladih, ki je že pred petimi leti verjela v ta projekt, je danes poplačana z odmevnim uspehom, ki nagraduje ves

vloženi trud. Prepričanje, da je izbira zadela v živo, krepi tudi ugotovitev, da se zamejska rockovska scena iz leta v leto vidno krepi in prinaša tudi uspehe, ki so bili do pred kratkim le gola želja.

V petek, 28., in v soboto, 29. junija, bo na prireditvenem prostoru v Praprotu zaživelo sproščeno vzdušje mladih in manj mladih, ki želijo pogledati v glasbeno ustvarjalnost. Skupno bo na prireditvenem prostoru 16 glasbenih skupin, ker so organizatorji povabili v goste še dve priznani skupini iz Ajdovščine (Elvis Jakson) in Ljubljane (Shyam), ki bosta

kot zadnji nastopili v petek in soboto. Še posebno razveseljivo je dejstvo, da je letošnji festival nastal v sodelovanju s slovenskim oddelkom deželnega sedeža RAI, k projektu pa je pristopila tudi Vaška skupnost Praprota in skupina Vile&Vampi, ki je uredila grafično podobno projekta. Do lanskega leta je pobuda potekala v mesecu septembru, letos pa so se organizatorji odločili, da bo festival v juniju, predvsem zaradi boljših vremenskih razmer. Dvodnevni festival se bo začel ob sedmih zvečer, najbolj zagrizeni obiskovalci pa lahko izkoristijo možnost kampiranja na terenu.

Glasbena ponudba bo letos še posebno raznolika in bogata, kot so še posebno poudarili organizatorji na ponedeljkovi (24. junija) tiskovni konferenci. Skupine segajo na področja ska glasbe, demencialnega, melodičnega in balkan rocka, mladi se radi posvečajo tudi klasičnim rockovskim melodijam, v zadnjih letih pa si je izbral primerno mesto tudi etno-rock.

Pobudo so podprli Zadruga Raška banka, Banca Agricola di Cividale, Slovenska prosveta, Zveza slovenskih kulturnih društev, Group Eurocar, Nuov o Hotel Daneu, Grapharts, Edilcem, gradbeni material TAC in Rock vibe music promotion.

MR

V PONEDELJEK JE STEKLO ODDAJANJE LUXA TV

NOVA OBOGATITEV DEŽELNE TELEVIZIJSKE STVARNOSTI

V ponedeljek, 24. t.m., je iz studia v ulici Josipa Ressa v industrijski coni v Trstu steklo oddajanje Luxa TV, se pravi novega subjekta v deželni televizijski stvarnosti. Projekt je nastal v sodelovanju s katoliško televizijo TeleChiara: na njenih frekvencah si namreč lahko ogledamo tudi oddaje Luxa TV, in sicer ob ponedeljkih in petkih od 19. do 23. ure, v ostalih dneh pa od 19. do 21. ure.

Kaj pa je pravzaprav Luxa TV? Gre za subjekt, ki je nastal pred dvema letoma na pobudo znanega kulturnega delavca Angela Baiguera (ki je tudi odgovorni urednik) kot pionirski poskus internetne televizije (Luxa Web TV). Z internetnim oddajanjem televizije bodo še naprej nadaljevali, vendar bo to področje posvečeno predvsem nudenju uslug za podjetja. Za zagotovitev širšega obseva so se odločili za tradicionalni pristop in se tako, kot že rečeno, povezali s TeleChiara. Cilj je razvoj televizije, ki naj dobi deželno dimenzijo s pokrivanjem najrazličnejših tem stvarnosti de-

FOTO KROMA

žele Furlanije-Juljske krajine. Kot je ob začetku oddaje dejal odgovorni urednik Angelo Baiguera, ima Luxa TV dve uredništvi: osrednje je v Trstu, drugo pa v Vidnu, sestavljajo pa ga sami mladi častniki. Trenutno oddaja televizijski dnevnik, programe za mladino, pokriva športno problematiko, kulturo, ukvarja pa se tudi z glavnimi aktual-

nimi vprašanji in dogodki v F-Jk. Eden od ciljev novega televizijskega subjekta je tudi ta, da se posveča pozornost vsem aspektom deželne stvarnosti, z namenom, da pride do medsebojnega spoznavanja in sodelovanja različnih deželnih skupnosti, med njimi tudi slovenske. V interesu televizije je namreč, da tudi naša skupnost ima svojo vid-

ljivost. To nam je med drugim dejal Nico Costa, pooblaščen upravitelj delniške družbe Luxa twt, ki upravlja televizijo: upravni odbor družbe vodi predsednik Giuseppe Pittino, njegov član pa je tudi Slovenec Fabrizio Polojaz, sicer pooblaščen upravitelj družbe Cremcaffé, ki močno podpira ta projekt.

12

S 1. STRANI

IZZIV

Prenovljeno zgradbo je najprej blagoslovil domači župnik Bogomil Breclj, čestital je vsem odgovornim za požrtvovalno delo in zaželel veliko kulturnih uspehov, "pogumno naprej do bleščečih dni". Melodije znanih slovenskih skladb godbenega društva iz Nabrežine so trenutku pred "kulturnim domom" vdahnile še posebno slovesnost.

Že na prvi pogled je bila misel, da so odborniki in vsi, ki so bili soudeleženi pri prenovi, opravili odlično delo, popolnoma na mestu. Enaka ugotovitev je bila na voljo tudi v prostorih samih, potem ko je predsednik Niko Pertot prerezal trak in ob prisotnosti devinskonabrežinskega župana Giorgia Reta prestopil prag Grudnove hiše, ki je pokazala udobne prostore kulturnega delovanja jutrišnjega dne.

"Konec dober, vse dobro, volja je bila očitno poplačana!", je v uvodnih besedah poudarila povezovalka večera Maja Lapornik in predala besedo predsedniku društva Pertotu, ki že devet let vodi SKD Igo Gruden v nelahkih pogojih. Vidno zadovoljen in ponosen nad opravljenim delom je Pertot označil "društvo" za izredno pomembno točko vaškega kulturnega življenja, ki je moralo nujno najti novega zagona v prenovljenih prostorih. Prvi prispevek za obnovo je leta 1996 odobrila Urad za Slovence po svetu: popravili streho in utrdili zidove v drugem nadstropju. Leto kasneje je Dežela F-Jk namenila prenovi večji prispevek, ki pa ga je društvo vnovčilo komaj lani. Enkratna priložnost pa se je ponudila leta 1998, ko je družba Dom podarila stavbo društvu, ki se je tako odločneje podalo na pot preureditve. Denarno pomoč so prispevali še skupni sklad SKGZ-SSO, Slovenska prosveta in Zadruga kraška banka z Opčin. Začela se je tako druga faza del, ki so urenila dvorano in spodnje prostore. Ker pa v stavbi ni še opreme in del le-te potrebuje zaključnih zidarskih del, se bodo posegi nadaljevali še v bližnji prihodnosti.

Novi prostori so zračni, lično urejeni in kar vabijo k udobnemu kulturnemu delovanju. V pritličju se v levem delu stavbe odpira prenovljena dvorana z balkonom, v prvem nadstropju sta dve večji sobi, kjer bodo potekale vaje dramske skupine in pevskega zbora, v teh prostorih pa bodo uredili tudi društveno knjižnico. Izrecno je predsednik Pertot poudaril, da želi biti toliko pričakovani "dom" vsakodnevno kulturno in družabno središče, ki živi skozi celo leto.

V zaključnem delu posega se je Pertot s hvaležnostjo spomnil nepozabnih Nevenka Grudna in Sergija Radoviča, stebra kulturnega društva, ki sta zapustila neizbrisno sled požrtvovalnosti in predanosti vaškemu, kulturnemu in narodnemu preporodu.

FOTO KROMA

FOTO KROMA

V nabrežinskih društvih se zbira veliko ljudi in skupin (bogato delovanje se je razvijalo tudi v težkih letih pomankanja primernih prostorov), zato je program večera stremel po prikazu celotnega delovanja SKD Igo Gruden in ŠD Sokol, tako da so prisrčno nastopile kar tri otroške baletne skupine, dramska skupina, ki že več let uspešno deluje z režiserko Majjo Lapornik (predstavili so prizor iz kabareta, ki bo zaživel na premierskem odru sredi septembra), pa dekliški zbor

Kraški slavček (zbor je po daljšem premoru spet oživel in ga vodi Alenka Radetič, zaradi odsotnosti pa jo je nadomestila Beatrice Zonta) in mešani pevski zbor pod vodstvom Adija Daneva.

Doživet večer je podčrtala prisotnost uglednih gostov, med katerimi omenjamo poleg župana Reta še sen. Miloša Budina, odbornico za kulturo in šolstvo Tjašo Švara, predsednika SSO Sergija Pahorja, pokrajinskega predsednika SKGZ Igorja Gabrovca, predsednika Slovenske prosvete

Marija Maverja, predsednika upravnega odbora ZKB Dragotina Daneva, odbornico ZSKD Poljanko Dolhar, namestnico ravnatelja Urada za manjšinske in deželne jezike Adriano Janežič in predstavnik Urada za Slovence po svetu Zorka Pelikana. Občinska predstavnika sta še posebno poudarila bogato poslanstvo, ki ga izpolnjuje nabrežinsko društvo, in podčrtala, da bo nova uprava delovala v smeri optimalne rasti celotne občinske skupnosti. Sen. Budin je ob čestitkah izrazil tudi željo, da bi stavba postala najprej domovanje slovenskega jezika in kulture, ki pa bo gotovo gostoljubno tudi do ostalih soobčanov. Sergij Pahor je pohvalil vse v društvu, da "so znali združiti sredstva, jih smotrno izkoristili v korist naše skupnosti in uspehi". Zorko Pelikan je izpostavil posluš, ki ga je imela "Ljubljana" v vseh teh letih, in zaključil z optimističnim "mi bomo skrbeli za vas". Čestitke je bilo res veliko, v ospredje so gostje postavljali predvsem nove možnosti, ki jih predstavljajo novi društveni prostori, z željo, da bi jih znali čimbolje izkoristiti. Društva Gruden in Sokol so se poklonila še številna sorodna društva iz bližnje in daljne okolice.

Poslopje je bilo v lasti slavne družine Iga Grudna, ki je v gostilniškem obratu prirejala tudi kulturne in narodnobudiljske prireditve. Danes se to poslanstvo še odločneje nadaljuje. Nabrežina je izpolnila velik izziv. Slavnostni sobotni večer pa obvezuje še naprej, združuje vse vaše sile z vero v ploden jutrišnji dan.

OBVESTILA

V NEDELJO, 30. junija, bo velika slovesnost v Sv. Križu. Križani bodo proslavili svoja farna zavetnika sv. Petra in sv. Pavla. Ob 10. uri bo slovesna sv. maša, nato pa procesija s sv. Rešnjim telesom po vasi s postanki ob štirih oltarjih. Vodil jo bo lazarist g. Anton Pust z Mirenskega Gradu. Poleg domačega cerkvenega pevskega zbora in otroško-mladinskega zbora bo sodelovala tudi nabrežinska godba. Ob Najsvejšem bodo tudi domače narodne noše, skavti in skavtine. Može in fantje bodo nosili nebo in cerkvene zastave. Pred oltarji bodo belooblečene deklice trosile cvetje, žene pa po stari navadi tudi žajbljeve liste in cvetje. Vabljeni vsi domači in bližnji okoliški častilci sv. Rešnjega telesa in dveh prakov, apostolov sv. Petra in Pavla!

DRUŠTVO SLOVENSKEGA izobražencev vabi na še zadnji tedenski večer sezone 2001/2002. V ponedeljek, 1. julija, bo srečanje z bivšim poslancom v slovenskem parlamentu Ivom Hvalico ob priložnosti predstavitev njegove knjige Zadnja replika. Večer bo v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3, ob 20.30. Vabljeni!

VROČI DNEVI, PRIJETNI VEČERI...

Fantje izpod Grmade vabimo na svoj sedež v petek, 28. t.m., na družben večer s petjem in nastopom otroške skupine. Začetek ob 20.30.

DAROV

ZAMARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v spomin na pok. gospo Danico Rustja daruje Imelda Žerjal 15 evrov; ob smrti gospe Danice Vrčon-Rustja daruje družina Marjan Bajc 50 evrov; v spomin na Danico Vrčon-Rustja darujeta Mario Sušelj in mama 50 evrov.

ZASKLAD Mitja Čuk v spomin na pok. gospo Danico Rustja daruje Imelda Žerjal 15 evrov.

ZA SPOMENIK Ubaldu Vrabcu na njegovi rojstni hiši v Trstu: družina Korsič 50 evrov.

SOŽALJE

Ob smrti drage mame, gospe Danice Vrčon Rustja, izreka svetoivanska slovenska župnijska skupnost sinovoma Adrijanu in Aleksandru ter njuni družinami in ostalemu sorodstvu iskreno sožalje.

Izrazom sožalja se pridružuje tudi Novi glas.

ČESTITKE

Jasmin, Maksiju in Juliji se je pridružil Jakob. Srečna družina naj prejme iskrene čestitke svetoivanske slovenske župnijske skupnosti, ki malemu Jakobu vošči, da bi zrastle v krepkega in zdravega fanta.

Izrazom čestitk in voščilom se pridružuje tudi Novi glas.

Slovensko prosvetno društvo Mačkole se veseli z gospo LJUBO SMOTLAK TUL ob prejetju srebrne plakete Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, zasluženega priznanja za njeno neutrudno delo v korist vaše in širše slovenske skupnosti.

SV. IVAN / PRAZNIK FARNEGA ZAVETNIKA

KONCERT, PROCESIJA, KRES IN MAŠA V STARI CERKVICI

Pri Sv. Ivanu so tudi tokrat lepo počastili god svojega župnijskega zavetnika sv. Janeza Krstnika. Vrhunec sta seveda predstavljali procesija po svetoivanskih ulicah in slovesna maša v župnijski cerkvi v nedeljo, 23. junija. Huda vročina je verjetno pripomogla, da se procesije ni udeležilo kdovekako veliko vernikov (manj je bilo tudi tradicionalnih narodnih noš), vsekakor je pobožnost dosegla svoj namen, ki je seveda v pristnem duhovnem doživljanju tega praznika. Med sprevodom so se izmenjavale slovenske in italijanske pesmi in molitve, procesiji pa je sledila slovesna sv. maša v slovenščini, ki jo je daroval kaplan Milan Nemač in ki jo je za to priložnost domači cerkveni zbor lepo oblikoval. Naključje je hotelo, da sta se letos procesija in maša odvijali na vigilijo praznika farnega zavetnika, tako da jim je tokrat tradicionalna maša v stari cerkvi sv. Ivana in Pelagija sledila (navadno je procesija na prvo nedeljo po vigiliji in seveda po maši v stari cerkvi). Slovenska maša v stari cerkvi je bila tudi v ponedeljek, 24. t.m., na sam god sv. Janeza Krstnika.

Svetoivanska slovenska verska skupnost pa je svoj praznik

FOTO KROMA

hotela počastiti tudi s kulturnim dogodkom. V četrtek, 20. junija, je tako v župnijski cerkvi nastopil Zbor Hrast iz Doberdoba, ki je domačemu občinstvu ponudil v posluš izbor iz svetovne in domače zborovske skladbe znanih avtorjev iz različnih obdobij, v drugem delu pa slovenske ljudske pesmi v priredbi primorskih skladateljev. Prisotni so ob tej priložnosti tudi prisluhnili poziciji Marije Mijot in prozi Vladimira Bartola, koncert pa je potekal tudi v počastitev 100-letnice rojstva dolgoletnega

kaplana msgr. Petra Šorlija ter 120-letnice rojstva in 50-letnice smrti skladatelja Frana Venturinija, ki je deloval tudi pri Sv. Ivanu.

Ko že govorimo o svetoivanskem prazniku, seveda ne moremo mimo dejavnosti domačega Slovenskega kulturnega društva Slavko Škamperle. Slednje je ob tej priložnosti pripravilo tradicionalni kres na vigilijo sv. Janeza Krstnika v nedeljo, 23. junija. Dan prej, v soboto, 22. junija, pa so na Stadionu Prvi maj predstavili monografijo Bogomile Kravos o slovenskem gledališču v Trstu.

IN MEMORIAM

PAOLO GIACCA

"Hitimo, hitimo, danes vozi Paolo Giacca, ki nas ne čaka!" Tako so se letos in v minulih šolskih letih med sabo šalili učenci iz raznih vasi devinsko-nabrežinske občine, ki jih je prijazen Paolo dan za dnem s šolabusom prevažal in poznal njihove navade, strahove, stiske in veselja, znanja in izvenšolske dejavnosti. Devinčan po mami Elidi, ki je bila dolga leta zaposlena v občinskem vrtcu, in Istran po očetu Pinu, znanem taksistu in priljubljenem družabniku, je bil Paolo človek, ki smo ga imeli vsi radi. Vesel, vreden, vedno pripravljen pomagati, kjer je bilo treba, človek, ki se je lotil vsakega dela in ga znal tudi opraviti. Kako so ga ljudje imeli radi, smo lahko vsi ugotovili v soboto, 22. t.m., med pogrebom v Sesljanu, ko se je kljub silnemu soncu in vročini zbrala velika množica Devinčanov, kolegov z občine, učiteljev in učiteljic, prijateljev z vsega Krasa, ki jim je bil Paolo vesel in dober družabnik. Pogrebni obred je vodil sesljski župnik don Ugo Bastiani, ob njem pa je v slovenščini somaševal mavhinjski upravitelj g. Caha, med obredom in ob grobu pa je Paolu zapel zbor Fantov izpod Grmade.

Bil je Paolo človek, ki je opredelil zanimiv osebnostni razvoj. Zadnja leta je namreč dosledno in z velikim veseljem govoril slovensko, čeprav se je našega jezika naučil sam in v zrelih letih od žene in njene družine ter številnih kolegov na občini. Rad se je vključeval v slovensko družbo in bil vesel, da se je sin Fulvio priženil v Brišče ter dobil Slovenko za ženo in da jim lahko pomaga. Sam je ob neki priložnosti povedal, da se originalno njegov priimek glasi Jakec in da je vesel in ponosen, da razume in čeprav po domače govori slovensko, ker na ta način lahko mirno hodi, ne da bi šepal in se čutil prizadetega po Krasu.

Osebnost sem ga videl le par dni pred tragičnim padcem v Cerovljah, in sicer pred pizzerijo v Križu. Pa mi je rekel: "Enkrat se morava dobiti in ti bom vse povedal, kakaj in kako sem se učil slovenščine. Ma, bi si kdaj ti mislil, da se boš z mano pogovarjal po slovensko?". Rad sem mu obljubil, ker je bil Paolo res drag sogovornik in prijatelj še iz let, ko je on še "mežnaril", jaz pa komaj "stregel". Še vedno nam ni dano vedeti, ali je šlo za slabost ali nesrečen padec, a dejstvo je, da ga ni več med nami in da ga bomo ohranili v lepem spominu.

Mami, ženi, sinu in snahi ter vsem sorodnikom izrekamo globoko občutno sožalje.

MT

NA POBUDO OBČINSKEGA ODBORNIKA DAMIJANA TERPINA

TUDI GORICA VKLJUČENA V PRIČAKOVANJU 32. FESTIVALA V ŠTEVERJANU

Tudi Občina Gorica je zaprosila za vključitev svojega ozemlja v območje zakona 482/99 o zaščiti zgodovinskih manjšin oziroma na slovensko manjšino.

Na pobudo novega odbornika Damijana Terpina, ki je na goriški občini pristojen tudi za manjšinska vprašanja, so bili zbrani potrebni podpisi s strani novih občinskih svetovalcev, kot je predvideno v zakonu. Potrebni so bili štiriindvajset podpisov, vendar jih je bilo v štiriindvajsetih urah zbranih kar dvaindvajset, med katerimi tudi podpis novega župana Vittoria Brancatija, vseh sedmih svetovalcev slovenske narodnosti (Tabaj, Špacapan, Černic, Primožič - SSK-Marjetica, Paulin in Waltritsch - Demokratična levica in Sošol - Komunistična prenova), svoj podpis pa so prispevali tudi vsi ostali svetovalci večine, z izjemo treh (Braidot, Ivone in Podlipnik), ki večraj (24.06.2002) niso bili dosegljivi.

Šlo je za prvo dejanje novega odbornika Terpina, ki je tudi izpostavil nujnost te odločitve, saj konec meseca zapade rok za predložitev prošnje za finančna sredstva, ki jih predvideva zakon ob nevarnosti torej, da bi sredstva ponovno izgubili, tako kot se je zgodilo že lansko leto. "Upam, da bo sedaj Pokrajinska uprava

takoj poskrbela za ukrepe, ki jih še predvideva zakon (potreben je sklep Pokrajinskega sveta) - je poudaril odbornik Terpin - kar je seveda izvedljivo, če obstaja v tem smislu potrebna politična volja. Nova Občinska uprava je tako potrdila predvolilne obveze in opravila svojo dolžnost. Zahvaljujem se županu in svetovalcem za izkazano razpoložljivost." Odbornik je zahtevek za vključitev Gorice v območje zakona 482/99 dostavil Pokrajini danes, torek 25.06.2002.

Prejšnja občinska uprava se o tem vprašanju ni hotela izraziti, čeprav jo je Pokrajina večkrat pozvala v tem smislu. Med drugim so se prejšnji upravitelji nanašali na očitno zgrešeno pravno tolmačenje, na podlagi katerega naj bi novi zakon o zaščiti slovenske manjšine, ki je bil odobren lansko leto, popolnoma izničil vsebino zakona 482/99, levo sredinska opozicija pa ni imela zadostnega števila svetovalcev in torej postopka ni mogla sprožiti.

Celotno ozemlje Goriške občine bo torej vključeno v zakon 482/99 tudi v zvezi s slovensko manjšino, potem ko je bilo že v celoti vključeno v zvezi s furlanskim jezikom na osnovi posebnega deželnega zakona.

V sredo, 19. tm., so v Števerjanu predstavili letošnjo, že 32. izvedbo festivala narodno-zabavne glasbe, na katerem bo letos od 5. do 7. julija nastopilo 24 slovenskih narodno-zabavnih ansamblov.

Mladi prireditelji festivala, ki se zbirajo v slovenskem kulturnem društvu Francišek Borgija Sedej iz Števerjana, so na dobro pripravljeni tiskovni konferenci povedali, da bosta žiriji, v kateri so člani iz zamejstva v Italiji in Avstriji in seveda iz Slovenije, ocenjevali 24 novih narodno-zabavnih skladb, ki bodo prvič izvedene v Števerjanu na Festivalu med borovci, kot se števerjanski festival narodno zabavne glasbe tudi uradno imenuje.

Pri tem so še omenili, da je festival zelo znan med slovenskimi ljubitelji narodno-zabavne glasbe v domovini in po svetu, predvsem pa je tudi lepa prilika za se ne uveljavljene narodno-zabavne ansamble, da se uveljavijo, kot se je to že zgodilo z mnogimi, ki so v Števerjanu zmagali in potem zasloveli doma in seveda tudi v svetu. Podelili bodo tako nagrade za besedila kot za glasbo, največje zanimanje pa seveda vlada za nagrado občinstva.

Mladi in izjemno aktivni odborniki domačega vaškega društva so na tiskovni konferenci spregovorili tako o delovanju svojega društva kot seveda prvenstveno o festivalu narodno-zabavne glasbe. Predsednik društva Mihael Corsi je z odbornikama Andrejko Hlede in Franko Padovan dobro naslikal podobo narodno-zabavnega festivala, za katerega mladi odborniki pravzaprav garajo vse leto in tudi kakih večjih denarnih podpor zanj od krovnih organizacij ne dobijo, medtem ko denarne nagrade za najboljše skladbe na festivalu prispeva Radio Trst A, medtem ko za

FOTO BUMBACA

nagrado občinstva prispeva denarno društvo samo.

Festival narodno-zabavne glasbe privablja v Števerjan v začetku julija vsako leto več tisoč ljubiteljev te glasbe, ki pridejo v Goriška Brda od povsod, predvsem pa iz bližnje Slovenije in je zato odlična prilika za promocijo te slovenske občine v Italiji, česar se zavedajo tudi organizatorji, ki so tokrat poleg tiskovne konference pripravili tudi obisk dveh zgledno urejenih briških kleti, in sicer kleti Draga družine vinogradnika Milana Miklusa ter kleti družine vinogradnika Simona Komjanca, kjer so udeležence tiskovne konference, pravzaprav predstavitev dne Števerjanskega festivala, toplo in predvsem pa odprto in gostoljubno sprejeli. Oba gostitelja sta udeležence predstavitev pričakala odprto in s svojo družino, toplo, tako, kot so včasih v Brdih, ko še ni bilo današnjega blagostanja, sprejemali ljudi. Pokušnja vin je bila seveda v vročem poletnem dnevu sredi prijetnega hladu v briških izjemno dobro urejenih kletih svojevrstno doživetje, ki ga udeleženci ne bodo še dolgo pozabili.

Ob koncu bi radi zapisali, da smo sredi nebeško lepih Brd v Števerjanu srečali prijetne, mlade in delavne ljudi, ki tvorijo srce in dušo krajevnega društva F.B.Sedej, ki so lahko za zgled tudi drugim našim društvom, predvsem tistim, v katerih se ne

morejo pohvaliti s tako mlado in ne tako delavno ekipo.

O festivalu bomo seveda še pisali, tudi zato, ker pripravljamo s predsednikom Mihaelom Corsijem intervju za naš teden in predvsem pa zato, ker bomo dogajanju v Števerjanu med festivalom seveda radi sledili.

Ob koncu bi dodali še noto, in sicer dejstvo, da so si mladi člani društva Sedej zelo prizadevali, da bi na tiskovno konferenco v Brda privabili predvsem časnike iz matične Slovenije. Napovedalo se jih je veliko, prišla pa sta odgovorna urednica regionalnega RTV centra RTV Slovenije v Mariboru gospa Polona Pivec in urednik radia Slovenske gorice Janez Kurbus, ki sta bila z obiskom Brd zelo zadovoljna. Kot pristna Štajerca sta tudi dokazala, da tista tiha in plemenita vez, ki nas je Primorcu od vedno toplo vezala s Štajerci, tudi danes obstaja, za kar smo jima seveda hvaležni. Iz Ljubljane bi moral prispeti manjši avtobus z vsemi časniki večjih medijskih hiš iz slovenske metropole. Pa so tik pred zdajci samo sporočili, da zaradi vročine ne pridejo. Prazen izgovor, ki ni prepričal nikogar, ne nas, ki smo na tiskovno konferenco prišli, ne nadebudnih organizatorjev, ki so časnike iz Ljubljane gostoljubno pričakovali in si seveda takih praznih in žaljivih izgovorov niso in si jih tudi ne zaslužijo.

JUP

PO IZVOLITVI OBČINSKIH ODBORNIKOV

ZA VIDNO VLOGO SSK

Slovenska skupnost sporoča, da je za odbornika na goriški občini predlagala odv. Damijana Terpina, ki je tudi deželni tajnik stranke. Zanj se je odločila po temeljiti razpravi, pri kateri je prišla na dan volja Slovencev v SSK, da temeljito in poglobljeno prispevajo k razvoju mesta. Terpin bo lahko zaradi svojih osebnih in poklicnih sposobnosti najbolj prispeval Brancatijevemu občinskemu odboru, da se bo odpiranje do Slovenije in podiranje miselnih prejkot fizičnih pregrad tudi udejanjilo.

Slovenski odbornik bo sledil resorju za čezmejne in evropske stike ter za odnose z manjšinami in drugimi kulturami. Na tem področju ni bilo doslej še nič storjenega, razen praznih fraz in redkih neresenih srečanj.

Gorica mora s pomočjo slovenskega predstavnika preseči državne meje in postati zgledno evropsko mesto, ki gradi prihodnost na značilnostih iz tisočletne zgodovine.

SSK vošči odv. Terpinu čim boljše delo in mu bo z ostalimi izvoljenimi predstavniki stala ob strani. Obenem namerava SSK vztrajati pri dveh pomembnih mestih: za Božidarja Tabaja, ki je dosegel največ preferenčnih glasov, bi bilo primerno mesto predsednika občinskega sveta, če bi slednje ne pripadlo predstavniku opozicije, kot se v demokratični družbi često dogaja, Bernard Špacapan pa bi lahko postal vodja svetovalske skupine Marjetice glede na močno uveljavitev kandidatov SSK na tej listi.

SSK nadalje pričakuje uveljavitev svojih treh kandidatov v rajonskih svetih (M. Breščaka v Štandrežu, W. Bandellija v Podgori in L. Peršolje v Pevmi-Oslavju-Štmavru), kjer zadostuje podpora ostalih izvoljenih na levi sredini. Kaže namreč, da si je desnica že zagotovila povezavo s Scaranovimi pajdaši v vseh ostalih rajonih (razen v Ločniku), tako da bodo verjetno samo tam, kjer je številčno močnejša slovenska manjšina, prevladali predstavniki leve sredine.

SSK O POKRAJINSKEM ODBORNIKU

Pokrajinsko tajništvo SSK z zadovoljstvom pozdravlja imenovanje slovenskega odbornika na goriško pokrajino, Marku Marinčiču pa vošči uspešno delo za uveljavitev Slovencev v goriškem prostoru. Prav je, da slovenska javnost ve, da so o imenu odločali Levi demokrati in Brandolin, ne pa SSK in niti njen predstavnik v pokrajinskem svetu David Grinovero, ki je sicer imel nalogo, da vodi pogajanja z delegacijo slovenskih županov in krovnih organizacij. Tudi tokrat so torej obveljala izrazito enostranska stališča, s pritiski stranke Levih demokratov od Rima dol, navkljub skoraj istočasnemu nazdravljanju enotnosti med Slovenci in levi sredini pri Lojzki. Kakorkoli že, odbornika imamo, in to je poglobljeno rezultata za stranko Slovencev v Italiji, ki bo vedno podpirala prodor naših ljudi na važna mesta ne glede na politično pripadnost. Tudi zato, da bi se nikoli več ne ponovil primer Nabrežina, bo SSK stala ob strani Marinčiču pri njegovem delovanju za iskrenim odnosom, ki si ga zasluži zdaj že bivši urednik PD, kar naša javnost tudi pričakuje od edine stranke Slovencev v Italiji.

PREJELI SMO

BRANDOLINOVA FARSA ALI ENOTNOST S FIGO V ŽEPU

Slovenci smo končno prišli do odbornika na goriški pokrajini. Po letih in letih obljub se je tokrat zgodilo vse prav na hitro, v času enega samega popoldneva. Mesece in mesece so se vlekle mučna pogajanja med predsednikom goriške Pokrajine Giorgiom Brandolinom in takozvanim predstavništvom naše manjšine, ki si ga je sam Brandolin izmislil (trije slovenski župani in predstavniki krovnih organizacij) in stvar bi se nikamor ne premaknila, če bi na občino ne bil imenovan za odbornika Damijan Terpin za SSK, po prodorni zmagi te stranke na občinskih volitvah v vrstah trojezične Marjetice.

Takrat je na mah postalo vse zelo urgentno, in slovenska levica je morala na vsak način do svoje vidljivosti, čeprav se na občinskih volitvah ni ravno najbolje izkazala (razmerje med glasovi SSK in vsemi komponentami slovenskega levega tabora, če gledamo na oddane preference, je bilo 2:1, v številkah približno 600 proti 300).

Slovenska komponenta levih demokratov je uporabila vse svoje tipalke, od Rima do Trsta, da je Brandolina prepričala, da na Pokrajino ne sme človek, ki ga je predlagala SSK, pač pa njen in samo njen predstavnik. Na koncu je menda prevladala odločitev za zelenega, ki je ponavadi za levico vedno posrečena izbira (saj so vsi zeleni navznoter rdeči, kot je pravil premeteni Andreotti). S tem imenovanjem bodo morda soglašali tudi prenovitelji in komunisti, ki pa niso pri izbiri bili soudeleženi.

Žalostna resnica je, da kljub proglasom o enotnosti, zgleda da se slovenski levi demokrati v resnici zaženejo v boj za mesta Slovincem samo takrat, ko je treba ustaviti prodor drugih Slovencev, sicer bi si mesto na Pokrajini lahko izborili že mnogo prej. Kakšno sliko si potem ustvarijo o nas vodilni italijanski predstavniki, prepustimo sodbo bralcem.

Kaj pa Brandolin? Do zadnjega je pošiljal pokrajinskega svetovalec Grinovera na seje prej omenjenega predstavništva z vlogo, da se najde enotno ime. V dneh pred usodnim petkom je že stopil v stik z osebo, ki naj bi prevzela mesto v pokrajinskem odboru, in pustil, da je goriški

časopis celo že objavil njegovo sliko. Govorimo tu o Igorju Orlu, ki ga ni predlagala SSK, ampak se je ob njegovem imenu strinja la glede na dejstvo, da ni opredeljena oseba. Vendar ne David ne Igor verjetno nista bila obveščena o zakulisni igri, ki se je odvijala za njunim hrbtom, predvsem pa si predstavljamo, da se sam Igor Orel ni niti zdaleč mislil, da ima toliko nasprotnikov pri takozvani levi (se je komu zameril z neodvisnimi izjavami o TKB ali SGZ?).

Skratka Brandolin je dokazal zvrhano mero neposlušnosti za medčloveške odnose in je machiavelistično osvojil zahteve enega tabora (podpora na prihodnjih deželnih volitvah?).

Po vsem tem lahko rečemo samo, da nam je bolj jasna tudi nabrežinska afera.

Stara ljudska modrost pravi: naj odneha tisti, ki je bolj pameten.

Vsaka nasprotna poteza bi v tem trenutku zbegala goriške volivce, ki so komaj zadihali v vsaj navidezni enotnosti. SSK je pravilno ravnala, ko je sprejela Marinčiča in mu voščila dobro delo ter mu ponudila svojo podporo, mi pa si tudi smemo dovoliti, da nalijemo kanček pelina.

PREJELI SMO

POJASNILO

Oglašam se, ker se je v medijih pojavilo moje ime, kot enega od kandidatov za odborniško mesto na Pokrajini. Najprej bi rad Marku Marinčiču čestital za imenovanje in mu zaželel veliko uspeha pri opravljanju tega važnega poslanstva.

Nekateri krogi oz. posamezniki se me prikazovali in me prikazujejo kot kandidata oz. člana Slovenske skupnosti, kar je čista laž! Iz člankov sobotnega Primorskega dnevnika nekdo dobi vtis, da sem bil res kandidat Slovenske skupnosti. To ni res! Torej, da bo špekulacij na moj račun konec, bom javno povedal, kaj sem, kam pripadam, in resnico o svoji kandidaturi: 1. Moj oče je preživel taborišča Coropoli, Gonars in Buchenwald, do svoje smrti je bil član Partizanskega pevskega zbora; 2. v naši hiši je bila partizanska jarka; 3. kot dijak sem postal aktiven član takratne mladinske sekcije KPI in sodeloval pri Mladinski iniciativi; 4. že v zgodnjih letih sem postal član Bora in igral dolga leta za to društvo;

5. bil sem tajnik takratne Prosvetne zveze;

6. po razpadu KPI se nisem opredelil za nobeno iz tega nastale stranke;

7. po svetovnem nazoru sem nestransko in negrupacijsko opredeljen slovenski levicar;

8. sem vnet zagovornik skupne zamejske slovenske stranke, po južnotirolskem vzoru (goriške občinske volitve "docent").

Za mesto odbornika na Pokrajini me je kontaktiral Brandolinov poverjenik David Grinovero, kot strankarsko neopredeljenega, in zato sem tudi pristal!

SREČANJE ŠPACAPAN-CUCUT

Prejšnji ponedeljek sta se na županstvu v Krminu srečala goriški tajnik SSK dr. Mirko Špacapan in novoizvoljeni župan Claudio Cucut. Govorila sta o nedavnih volitvah v občini in možnostih vključitve slovenske predstavnice Elene Orzan v upravo. Govorila sta tudi o težavah slovenskega vrtca, pa tudi o nastanitvi slovenske šole ali na Plešivem ali morda v Krminu samem.

KRESNA NOČ V JEREMITIŠČU

OGNJENI ZUBLJI Z NOVIM UPANJEM VISOKO V NEBO

IVA KORŠIČ

Jeremitarji so najdaljši dan in seveda najkrajšo noč v letu, 21. t. m., ko se po starih verovanjih pripeti lahko marsikaj skrivnostnega, pozdravili z ogromnim kresom, ki je ponočno zasedel precejšnji del travnika v bližini nadozva. Nekaj po dvaindvajseti uri so, pod budnimi očmi izkušenih gasilcev, z veseljem prasketanjem švigali ognjeni zublji v nebo in naznaili, da se morda Rumitarjem končno le pišejo boljši časi in da bo slovenski zaselek z bogato zgodovinsko preteklostjo med zelenimi travniki in njivami ostal neokrnjen. Poigravajoče se iskre so to novo upanje ponesle v zvezdno nebo, medtem ko se je zdela, da ogenj skupaj z dračjem poživa tudi mrke in sovražne sile, ki so prežale na jeremitarjske domačije in jim grozile z razlaščenjem ter betonom.

Pečen krompir s skuto in sladke dobrote pridnih rumitarjskih gospodinj so prijetno "privezale dušo", sladka kapljica pa je razvezala jezike prisotnim, ki so se letošnjega kresovanja udeležili v zares velikem številu.

Celo generalno konzulko Republike Slovenije Jadranko Šturm Kocjan je čarobna kresna noč privabila v Jeremitišče, kamor so prišli tudi deželna svetovalka Bruna Zorzini Spetič, novogoriški župan Črtomir Špacapan in novoizvoljeni goriški prvi občan Vittorio Brancati, od katerega si Rumitarji srčno pričakujejo uresničenje napovedanih obljub. Vedro vzdušje so ustvarjale poskočne narodne melodije, ki jih je iz svoje harmonike izvajal Egon Taučer. Gostje se kar niso mogli ločiti od gostoljubnih domačinov in njihovega lepega, prijaznega kraja.

Letošnja, z novimi upi prepojena kresna noč se je začela z mladim violinistom Joahimom Nanutom (na sliki) ob odprtju razstave likovnih del domačinke Sonje Maligoj, ki jo je predstavil Damjan Paulin. Gospa Sonja je sicer po rodu iz Števerjana, a štiridesletno bivanje v Rumitišču jo je že prekvasilo v pravo, bojevito Rumitarko, ki je pred približno sedmimi leti odkrila v sebi umetniško žilico. Na starodavnih zido-

vih ob nekdanji kapelici so prvič v javnosti visela njena olja. Tihožitja, izseki iz rodne vasi in delo na polju so njeni priljubljeni motivi. Na ogled pa je postavila tudi dve sliki križanega, za katere je kot leseno podlago uporabila deblo oz. veje odmrle rumitarjske češnje. Samouški slikarki, ki ima rada živahne, a tudi bolj umirjene barve, je slikanje v veliko veselje in sprostitelj, razstava pa ji je bila v radostno zadoščenje. Po likovnem užitku je bil na vrsti še gledališki. Neutrudna člana dramskega odseka PD Štandrež Majda Zavadlav in Božidar Tabaj sta v slikovitem rumitarjskem kotičku odigrala svojo zadnjo komedijsko enodejanko - prvič sta jo predstavila na letošnjem Prazniku špargljev v Štandrežu - *Konec pravljic ali...*, ki sta jo sama sestavila, režiral pa jo je Janez Starina, član PDG. Z ironičnim čopičem prebarvana komična vsebina, kretnje in humor na karakterizacija komedijskih oseb so prispevale, da se je že itak vroče ozračje še bolj vnelo od sproščenega smeha, ki vedno zažari, ko sta na odru Majda in Božo.

OBVESTILA

GORIŠKO-TRŽAŠKO romanje na Barbano bo letos v ponedeljek, 2. septembra. Romarsko srečanje bo s sv. mašo ob 11. uri. Ob somaševanju slovenskih duhovnikov bo maševal in govoril koprski pomožni škof msgr. dr. Jurij Bizjak. Sv. spoved opravimo doma, dasi bomo duhovniki na razpolago v spovednicah, vendar je čas odmerjen; zato se spovedovanje zaključuje ob 10.45. Po želji se lahko sporoči plovni družbi v Gradežu zgodnjo uro odhoda z motornim čolnom oz. s parnikom. Romanje na Barbano je tudi uvod v novo pastoralno leto. Vabljeni že zdaj v velikem številu!

V PETEK, 19. julija 2002, ob 21. uri bo na trgu v Ajdovščini Gala operni koncert, na katerem bodo nastopili sopranistki Olga Gracelj in Katja Terger, tenor Tasci Dorye in bariton Zdravko Perger ob spremljavi simfoničnega orkestra Peč iz Madžarske pod vodstvom dirigenta Petra Szkladanyieva. Na sporedu so najbolj znane arije Verdija, Puccinija, Rossinija in

Mozarta. Cena vstopnic je 3.000,00 ali 2.000,00 SIT. Vstopnice je možno rezervirati v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici na tel. 0481/531445 od 9. do 12. ure. Isti koncert bo tudi v Portorožu 23. julija 2002 ob 21. uri.

V MESTNEM predelu Sv. Ane je na prodaj stanovanje v tretjem nadstropju s površino 60 m². Za vse informacije lahko pokličete na tel. št. 0481 531407 (od 15.30 do 19.00).

DAROVİ

ZA LAČNE otroke v misijonu p. Kosa: prvoobhajanci z Vrha, iz Rupe in Peči ter Gorice 95,00; N.N., ob prvem sv. obhajilu vnukinje 50,00 evrov.

SOŽALJE

Oj srečna duša ti, in s tabo vsak, ki v Bogu spi! Ob žalostni izgubi drage mame in none **Stanke Bastjančič vd. Petjejan** izrekajo MLPZ, PD in cerkveni pevski zbor Vrh sv. Mihaela županu Igorju Petjejanu in družini iskreno sožalje.

SLOVENSKA DRUŠTVA Z GORIŠKEGA

vabijo

NA KONCERT ROCK SKUPINE

PARNI VALJAK

Goriški grad

Četrtek, 4. julija 2002, ob 20.45

VSTOPNINA 10,00 evrov (znižani 5,00).

PREDPRODAJA VSTOPNIC: urad Kulturnega doma v Gorici (tel. 0481/33288).

DRUŽABNO SREČANJE OB 40-LETNICI KCLB

LUŠTNO POD LIPAMI

FOTO BUMBACA

Prijatelji Kulturnega centra Lojze Bratuž smo se v soboto zvečer, 22. t.m., srečali pod lipami ob našem kulturnem hramu, da bi najprej prisluhnili povabilu predsednice Kulturnega centra Bratuž prof. Franke Zgavec, naj se na večeru sprostimo in ostanemo zvesti centru tudi v prihodnje.

Ob kozarcu hladne pijače smo v hudi vročini prisluhnili goriškim in števerjanskim gla-

sbenikom, katerim je ozvočenje glasno privijal tehnik Niko. Predvsem pa smo se v krogu prijateljev sprostili in se ponovno srečali, da bi razmislili tudi ob okusni "paštašuti", kako napreje.

Dejstvo, da je bilo na srečanju pod lipami veliko mladih družin in polno otrok, je več kot gotovost, da bo naš kulturni hram tudi v prihodnje poln!

PODGORSKI PEVCI V ŠENTVIDU

MePZ Podgora se je pod vodstvom dirigenta dr. Mirka Špacapana udeležil koncerta na predvečer 33. tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični. Zapel je Vrabčev Vetr, Mirka Špacapana *Poslednje pismo Ivana Gradnika* in Zorka Prelovca *Zenka mi v goste gre*. Izlet in koncert sta goriškim pevcem dala možnost, da spoznajo rojake iz Koroške, Madžarske in Hrvaške, ki prihajajo v Šentvid, da obudijo stike z matično domovino. Zlasti pri zborih iz Splita, Rijeke in Zagreba ter iz Zgornjega Senika na Madžarskem je bilo še posebej čutiti domovinski čut in izredno toplino podanih skladb, čeprav večkrat s pevsko zasedbo, ki izraža omejeno številčno izbiro ljudi slovenskega porekla v posameznih krajih. Tudi občinstvo, ki je do kraja napolnilo dvorano osnovne šole Ferdo Vesel, je bučno in pristransko spremljalo nastope zamejskih zborov, brez katerih, tako je bilo rečeno, bi bilo nedeljsko slavo ohromljeno in nepopolno. MS

V PEVMSKI OSNOVNI ŠOLI

RAZSTAVA ROČNIH DEL

FOTO BUMBACA

Učenci osnovne šole J. Abram v Pevmi so dokončno dali slovo letošnjemu šolskemu letu v ponedeljek, 17. t. m., pod večer, ko so starše in prijatelje povabili na kratko zaključno srečanje, ki je sklenilo letošnje učne dni. Zbranim poslušalcem so lepo zapeli nekaj pesmic pod vodstvom učiteljice Marte Ferletič in zrecitali priljubljene otroške pesmice naših pesnikov. Sledilo je odprtje zelo bogate razstave ročnih del (učiteljice se zahvaljujejo društvu Sabotin iz Štavnara, ki je posodilo razstavne pripomočke), ki so jih izdelali v letošnjem letu. O razgibani likovni dejavnosti šole pričajo risbe, ki v živahnih bar-

vah ponazarjajo štiri letne čase, izdelki iz semen, iz katerih veje jesensko vzdušje, Miklavži iz lepenke, jaslice iz mavca, ki priključijo v spomin božični čas, šegave pustne maske in škatlice iz recikliranega papirja, ki so jih ustvarili v sodelovanju z združenjem CISI, motivi, vezani na angleški praznik Halloween, umetelno pobarvane stekleničke in sličice na steklu, makete mesta iz stlačenega papirja, vazice z dišavami, glinaste posodice, pirhi, kolaži iz cunj, majice z odtisi rok in še bi lahko naštevati. Na ogled pa so bile tudi fotografije, ki so jih otroci napravili ob fotografskem natečaju Svetogorske četrti in Placute *Incontramoci in contrada*, fotografski posnetki z zelenega tedna v Zrečah in z izleta v Ljubljano, ki jih je prispevala petošolka Greta Modula, pa še brošurice s pravljičjo. Razstava je bila odprta do 21. t.m.; kdor si jo je ogledal, se je lahko prepiral, da so pevmski otroci pridno delali vse leto in da jim domišljije res ne manjka.

SEGHIZZI V GORICI

Od 1. do 10. julija bodo potekale v Gorici razne prireditve v sklopu mednarodnega tekmovanja C.A. Seghizzi. Od 1. do 4. julija se bodo pomerili solopevci, od 5. do 7. pa zbori. Od 8. do 10. bodo na vrsti pedagoško-muzikološki posveti. Več prihodnjic.

PREFEKTURA IN SLOVENSKA IMENA

Znano je, da so že pred sprejetjem zaščitnega zakona bile možne spremembe priimkov in imen v slovensko obliko. Seveda so bili takrat postopki za to zelo dolgi.

Sedaj je po določitvi zaščitnega zakona št. 38 možna ureditev zadeve, in to v kar hitrem času. Znano je na primer, da so nekateri slovenski občani v Gorici prav za spremembo imena v slovensko obliko čakali le dober mesec. Drugi pa sedaj čakamo že kakšno tri mesece. Zakaj ta neenakost? Kaj se skriva za tem in zakaj tako nedopustno zavlačevanje?

Zato apeliramo na goriškega prefekta, da s svojo avtoriteto poseže in da uredi zadevo v doglednem času. Časi fašizma so - hvala Bogu - za nami! AB

OGLED RAZSTAVE O BAROČNEM SLIKARSTVU NA GORIŠKEM

Od maja do 23. junija je bila na gradu Doborovo v Brdih zanimiva in bogata razstava *Baročno slikarstvo na Goriškem*. Pripravil jo je dr. Ferdinand Šerbelj na podlagi več kot desetletnega raziskovalnega dela na ozemlju nekdanje goriške pokrajine. Gre za slikarska dela iz sedemnajstega in osemnajstega stoletja, ko so jih v naših mestih in vaseh v Goriških Brdih, na Krasu in Vipavski dolini ustvarili razni umetniki, tako po naročilu kot po navdihu; bili so to slikarji beneške šole ali tam

šolani domačini ali iz bolj severnih krajev, celo iz Ljubljane (npr. Paroli, Pavona, Strozza, Cebej, Lichtenreit itd.). Večina slik je nabožne vsebine iz raznih cerkva, veliko je tudi portretov. Do razstave je prišlo tudi po zaslugi sodelovanja med Goriško občino, Narodno galerijo in Goriškim muzejem, tako da je uspelo zbrati na desetine dragocenih slik iz krajev na obeh straneh meje; nad trideset jih je iz Slovenije. Goriški Inštitut za socialno in versko zgodovino, ki ga vodi Luigi Tavano, je organiziral vodeni ogled razstave v soboto, 22. t.m., po 16. uri. Razstavljena dela je prijetno in poglobljeno predstavil mladi Alessio Stasi, ki je tudi podal zgodovino znamenitega gradu na Dobrovem.

V JEREMITIŠČU KAPLAN MARTIN ČEDERMAC

Člani štandreske dramske skupine so začeli letošnjo sezono s premiero Bevkovega *Kapla Martina Čedermaca*, ki prikazuje zatiranje slovenske besede in človeka. Režiser Emil Aberšek je ob premieri zapisal: "Vsak bo v predstavi tako ali tako našel svoj kosček sedanjosti, vsak svoj Jeremitišče, vsak svoj delček strahu za svojo besedo in svobodo". S to igro so štandreski igralci uspešno nastopili na domačem odru, nato pa še v drugih krajih Goriške, na Tržaškem, v slovenski Benečiji in Sloveniji. V **torek, 2. julija**, pa bodo Čedermaca predstavili v Jeremitišču. Igra se bo na prostem začela ob 21. uri. Jeremitarjska skupnost vabi vse ljubitelje gledališča, da si predstavijo ogledajo.

S 1. STRANI

ZAVEZANI

"Slovenija bo kmalu postala polnopravna članica Evropske zveze in takrat bomo Slovenci spet vsi pod isto streho, saj se nas bo velika večina spet znašla v isti enoti, združena z drugimi narodi, a večinski slovenski narod bo ponovno skupaj z zamejskimi Slovenci in bomo tako bolj povezani med seboj, združeni in zato močnejši. Na izkušnji krščanstva in v zvestobi naši kulturi, jeziku ter slovenskemu narodu bomo v Evropi imeli sredi večjih narodov ustrezno mesto!"

Dr. Janez Gril je srečanje vseh Slovencev tudi označil za zgodovinsko, pohvalil je dejstvo, da je bilo prirejeno v Bardu, ki je najbolj zahodna slovenska vas in so v njej tudi danes dejavni Slovenci. Zatrnil je, da je krščansko izročilo tisto, ki je slovenski narod od nekdaj združevalo in jih ohranilo skozi stoletja, kot sta bili to seveda tudi zvestoba in ljubezen do slovenskega jezika, do naroda in do lastne kulture.

Med mašo je pela pevka skupina Akord iz Podgore pri Gorici pod vodstvom dr. Mirka Špacapana, ki je prisotne v Bardu tudi sicer s kasnejšim kulturnim programom dobesedno navdušila.

Na prireditvenem prostoru v Bardu je po maši sledila predstavitev knjige *Dežela frike in gubance*, o kateri so spregovorili beneški kulturni delavec Giorgio Banchig ter avtorja Dino Del Medico in Vesna Leskovic, ki sta knjigo dolga leta pripravljala. Knjiga je lep in dvojezičen zbornik receptov starih jedi iz Terske doline in Beneške Slovenije ter je prvi podroben prikaz prehrabnih navad beneških Slovencev skozi stoletja. Med predstavitvijo je prišlo do izraza predvsem dejstvo, da so bile jedi in slaščice iz Beneške Slovenije

poleg slovenske ljudske pesmi ter seveda pogovornega jezika edina stvar, ki je slovenske ljudi brez slovenskih šol ohranjala skozi stoletja skupaj kot narodno manjšino, vse do danes, ko je zaščitni zakon popravil domačinom stoletne krivice in beneškim Slovincem vrnil dostojanstvo narodne manjšine. Pravilno je dejal Giorgio Banchig, ko je v svoji predstavitvi podčrtal pomen ohranjanja ljudskih jedi in stare kulinarične kulture beneških Slovencev, ki so svojo kuhinjo zgradili na treh osnovnih sestavinah, in sicer na koruzi, krom-

pirju in kostanju, ki je bil tudi izjemno primeren za blagovno menjavo s Furlani iz Furlanske nižine, ki kostanja niso imeli.

Dr. Marjan Spetič, vodja edine zamejske folklorne skupine Stu ledi iz Trsta, je na kratko predstavil še publikacijo *Čarobna nit*, v kateri so zbrane vse slovenske ljudske noše od Trsta do Kanalske doline. Povedal je, da je publikacija posvečena ustanoviteljici skupine Stu ledi, nepozabni kulturni delavki Nadji Kriščak.

Med kulturnim programom in nagovori, ki so sledili, so spregovorili še krajevni župan Noacco in vrsta predstavnikov Slovencev iz raznih krajev po Italiji ter predsednik Konferenca za Italijo Slovenskega svetovnega kongresa Marjan Terpin, ki je izpostavil predvsem nujno povezanost med matico in zamejstvom, napovedal, da bo Srečanje Slovencev iz Italije postalo tradicionalna prireditev, ki jo bodo priredili vsaki dve leti in po možnosti vedno tam, kjer je slovenska narodna manjšina najbolj ogrožena. Dejal je tudi, da je Svetovni slovenski kongres nadstrankarska in neideološka ustanova, ki zbira slovenske ljudi povsod po svetu. Še posebno je bil vesel dejstva, da je predsednik SSK-Slovenske konference Franci

Feltrin na srečanje v Bardu iz Ljubljane pripeljal poln avtobus ljudi.

Med drugimi so spregovorili tudi prof. Tomaž Pavšič, ki je star znanec v Beneški Sloveniji in velik prijatelj tamkajšnjih ljudi, a tudi podpredsednik SSK; Dante Del Medico je spregovoril v mehkem beneškem narečju in je odločno dejal, da "se beneški Slovenci zavedajo dejstva, da vsaka kultura, ki izgine, izgine za vedno in bomo vsi bolj revni, če bo kultura beneških Slovencev izginila"; Marjan Bregant iz Turina pa je pomembno dejal, da si želi, da bi vse Slovence družilo predvsem dejstvo, da "smo Slovenci in se zato sam držim pravila, da sem ponosen na svoje prepričanje, spoštujem tebe in tvoje, a sem predvsem Slovenec"; David Pintar iz Trenta je v svojem nagovoru dal tudi pobudo, da bi Slovenci pripravili na internetu skupno spletno stvar in se tako med seboj lažje in hitreje obveščali, se pogovarjali in dogovarjali, "ker je danes to možno in dejansko tudi nujno, predvsem pa izjemno lahko in uporabno."

Generalna konzulka Republike Slovenije v Trstu Jadranka Šturm Kocjan, ki se je srečanja udeležila s konzulom Mihom Vilarjem, pa je v kratkem na-

govoru zbranim na Prvem srečanju Slovencev iz Italije poudarila predvsem to, da "morajo vsi zamejski Slovenci vedeti, da Slovenija ne bo nikdar pozabila nanje, da jim bo vedno stala ob strani in jih nikdar ne bo pustila na cedilu! Tudi vrata našega generalnega konzulata v Trstu so vsem vedno odprta za kakršna koli vprašanja in težave, a tudi za nove predloge."

Sledil je kulturni program, v katerem so nastopili pevka skupina Akord iz Podgore, Mali tamburaški ansambel iz Števerjana pri Gorici ter Goriški instrumentalni ansambel.

Prof. Viljem Černo, ki je v Bardu doma in velja za enega najimenitnejših in najbolj aktivnih slovenskih izobražencev v Beneški Sloveniji, je prisotnim razkazal tudi Etnografski muzej v Bardu, ki priča o stoletni prisotnosti slovenskega človeka v teh krajih.

Prvo srečanje Slovencev iz Italije v Bardu je bilo dobro organizirano, za kar gre zasloga domačinom, ki so postregli z domačimi jedmi, in seveda Marjanu Terpinu s sodelavci iz Števerjana, ki so poleg česenj in briškega vina prinesli v Bardu tudi vedrino ljudi, ki so navajeni delati, a se tudi zabavati in se srečevati med seboj.

GLOSA JURIJ PALJK

O POLITIKI

Kaj se da sploh še reči o politiki, ko pa so o njej govorili že veliki in učeni ljudje, ko pa obstaja znanstvena veda, politologija, ki se dnevno in že desetletja ukvarja z njo?

Najbrž nismo poklicani, da dajemo kake velike misli o politiki, vsaj tisti, s katero se srečujemo, ne. Prvič zato ne, ker je ponavadi izjemno oddaljena od politike z veliko začetnico, katere osnovni cilj je služenje drugemu in skupnosti, upravljanje s skupnim, da se bo posameznik v skupnosti bolje počutil.

Zavestno smo zapisali te preproste besede o politiki, ker verjamemo, da je tudi danes politika še kako potrebna, saj živimo v družbi, ki prisega na demokracijo, pa čeprav ji le-te ne uspe živeti tako, kot bi jo morala. Nismo namreč na strani tistih, ki trdijo, da je politika umazana, grda stvar in obenem samo stvar pokvarjenih povzpetnežev, ki v njej iščejo samo lastno uveljavitev in svoje koristi, pa čeprav vemo, da je v vsakdanji politiki dosti takih ljudi, ki ne delajo časti ne politiki in ne samim sebi, kaj šele skupnosti, katero predstavljajo. Pripadniki tistih, ki so mnenja, da je politika umazana zadeva, običajno tudi trdijo, da je politika nepomembna, da zato niti ni pomembno, če greš na volišča ali ne. Kakšna zmota, kakšna neodgovornost!

S politiko se moramo tako ali drugače ukvarjati vsi, na volišča moramo hoditi vsi, ker je pomembno, komu oddamo glas, koga volimo in kakšne programe volimo. V demokraciji velja pravilo, da tistega politika, ki ni pošteno delal, ki se je izneveril obljubam, na prihodnjih volitvah pošljemo domov, da mu odločno in predvsem pa s številkami povemo, kaj o njem in njegovi politiki mislimo.

To načelo demokracije velja tudi v našem prostoru in je bilo gotovo najbolj vidno na nedav-

nih volitvah za goriškega župana, ko smo Vittoria Brancatija izvolili in premagali njegovega nasprotnika za samo osemindvajset glasov, za en sam povprečen razred ljudi torej! Ob takih primerih pride najlepše do izraza pravilo, da so demokracija tudi številke! Navidezno kruta trditve skriva v sebi globoko resnico, ki stoji na temelju, da ima vsakdo, prav zares vsakdo, pravico in po naše tudi dolžnost oddati svoj glas po lastni vesti in po lastnem prepričanju in je torej vsak glas izjemno pomemben!

Seveda govorimo o načelih, o plemeniti in visoki politiki, v katero verjamemo, kot tudi vemo, da je politika tudi sprejemanje dogovorov, da je politika pravzaprav umetnost dogovarjanja, prepričevanja in še enkrat dogovarjanja, včasih tudi sprejemanja kompromisov, ki na prvi pogled nimajo ničesar skupnega z načeli poštene politike, a šele čas pokaže, da je bil kompromis modro dejanje in koristen za vso skupnost, tudi za tistega, ki je popustil, da se je neka rešitev lahko sprejela.

Slovenci imamo slabe, zgodovinsko utemeljene izkušnje s politiko, predvsem s podpisovanjem dogovorov, ki se jih potem ena stran ni držala, da je lahko temeljito počistila z drugo, jo dobesedno uničila. Seveda ne govorimo o demokraciji, ampak o totalitarizmu, ki s pravo politiko nima ničesar skupnega.

Danes pa živimo v demokraciji, hvala Bogu, še vedno v demokraciji, čeprav je danes na čelu vlade v Italiji človek, ki se ne vede ravno kot največji demokrat. Dejstvo pa je, da so ga izvolili in moramo zato tudi mi, ki ga nismo in ga nikdar ne bomo, predvsem zaradi tega, ker je v Italiji gotovo največji

nosilec in širitelj kulture Niča, spoštovati voljo volivcev.

Jasno pa je, da bi sedaj morali vsi tisti, ki se prepoznavamo v drugačnem političnem programu, združeno ustanoviti politično koalicijo, ki bi imela jasne cilje in predvsem pa jasen program, ki bi bila taka opozicija, da bi lahko na prihodnjih volitvah zamenjala sedanjost politično garnituro, ki je sicer res po svoje sračje gnezdo, a deluje prepričljivo, se obnaša sicer kot slon v prodajalni porcelana, a je učinkovita, saj v vsakdanjo prakso uvaja določila šefa. Preprosto je to načelo in spominja na vodilo, ki so ga v preteklosti najbolj poznali komunisti; na šestih "cekaja" so se skregali, da je bilo veselje, za zaprtimi vrati seveda, a so potem prišli iz sobe in vsi enako delali in govorili!

Pa vendar ugotavljamo, da tega pri nas ni, namreč tega, da bi zares komu šlo za bistvene stvari, da bi se uveljavljala v vsakodnevni praksi prozorna in visoka politika, taka, kjer ne bi bilo nizkih udarcev in uveljavljena pravila najmočnejšega in tistega, ki je bolj premeten, a zato tudi ni rečeno, da je obenem najbolj pošten.

Malokrat smo našim politikom dajali nasvete in to zato ne, ker smo mnenja, da moramo kot časniki predvsem nadzirati njihovo delo, precej pa tudi zato ne, ker smo že vsi pomale sili kompromisarstva in njihove navidezne načelnosti, za katero se skrivajo drugi interesi.

Uspeh na zadnjih goriških volitvah za župana je jasen in prozoren. Stranka Slovenska skupnost, ki je kot edina politična slovenska stranka v Italiji, vodila jasno in mestoma drzno politiko, a vedno zavezano narodni manjšini, je goto-

vo v našem prostoru največji zmagovalac in zato sploh ni smelo biti nobenega dvoma, da mora imeti v občinskem odboru svojega človeka, kot ga tudi ima.

Drugačno sliko nam nudi goriška pokrajina, kjer je vsa stvar zapletena in je politična koalicija Oljka, ki ji vlada, vse prej kot enotna, saj mora predstnik Brandolin večkrat popustiti volji Levih demokratov, ki so najmočnejša stranka in se kot taka tudi obnašajo, tudi oni večkrat kot slon v prodajalni čajnih skodelic. Sami smo prepričani, da je bilo imenovanje slovenskega odbornika na Pokrajini več kot nujno, smo o tem tudi že pisali, a ne na tak način, kot se je to tokrat zgodilo.

V bistvu je to imenovanje sad "kompromisarstva" in zvičajnosti močnejšega, ki nam ni všeč, saj je bilo v njem od vsega, od uporabljanja imen, ki so jih dali v javnost samo zato, da so jih lažje takoj požagali, pa do tega, da so hoteli prikazati imenovanje novega pokrajinskega odbornika kot logično posledico dejstva, da ima stranka Slovenska skupnost že svojega na občini, da o prikrivanju kandidata političnim partnerjem v isti koaliciji niti ne govorimo in to med nazdravljanjem volilnemu uspehu na Placuti...

Obema odbornikom seveda želimo uspeh pri delu, našim političnim predstavnikom pa več "prozornosti" in poštenja, manj fig v žepu in več jasnosti, ko gre za našo narodno manjšino. Po načelu visoke politike in ne prilaganja močnejšemu političnemu partnerju, ki je že na državni ravni dokazal, kako se izgubijo volitve, kot so vsi vpleteni v občini Devin Nabrežina dokazali, kako prav bi nam prišel Slovenecem tudi danes zares dober, ampak zares odličen psihoanalitik in psihoterapevt!

SLOVENIJA

V SOBOTO, 15. JUNIJA, V MIRNU

ZBRALO SE JE 160 ČLANOV RODBINE KLANČIČ

Bolj poredkoma se zgodi, da se na družinskem shodu zbere preko 160 članov iste rodbine. Tako srečanje je bilo v soboto, 15. junija, v Mirnu, na katerem so se zbrali člani rodbine Klančič (ta priimek je v tem kraju ob Vipavi zelo znan in razširjen). Resnici na ljubo vsi udeleženci shoda niso nosili tega priimka, kajti v stoletjih so se s selitvami, porokami in potujočimi posegi glavni rodbinski veji priključila še druga imena. V mirenem zaselku Breg so se poleg Klančičev znašli še Špacapani, Princiči, Černiči, Nemci, Kogojci, Bizjaki in drugi. Iz Furlanije je prišla tudi družina Rivetta (tako so ji namreč z veliko mero neokusne fantazije v času fašizma poitalijančili priimek Klančič). Organizatorji srečanja so šli kakih 130 let nazaj in so kot osnovo vzeli v poštev zakonski par Janez (Nutili) Klančič in pa Terezija (Žuta) Frandolič. Zakonca sta imela kar šestnajst otrok, od katerih je polovica umrla že v zgodnji mladosti. Preostalih osem pa je imelo tudi precej otrok, tako da se je rod Klančičev zelo hitro širil. Močno rodbinsko jedro je nastalo na Polzeli pri Celju, od koder se iz begunstva po prvi svetovni vojni ni vrnila najstarejša hčerka Marija Klančič, omožena Špacapan. Ta tipično goriški priimek je sedaj zelo

razširjen v tistem delu Slovenije, na shod v Miren pa je prišlo skoraj štirideset njenih potomcev s Stajerskega. Na srečanje v Miren pa so prišli tudi od drugod: iz zamejstva z Goriškega in Tržaškega, iz Kopra, iz Gorenjske, niso manjkali niti Klančiči iz Kanade in Avstralije.

Po slavnostni sveti maši v mirenki cerkvi, ki jo je daroval domači župnik Ciril Cej, so se vsi zbrali na velikem dvorišču domačije Davorina Klančiča na Bregu, kjer je bil na sporedu krajši kulturni program z recitacijami in petjem. Na ogled je bila tudi razstava fotografij rodbine Klančič in pa razstava starega kmečkega orodja. Vsaka prisotna družinska enota je prejela neobičajno darilo: čisto navaden kamen s soškega proda, na katerem je bilo napisano: Moj rod in datum srečanja.

Popoldne pa so se vsi preselili v Novo vas pri Opatjem selu, kjer je bil na dvorišču nekdanje obmejne karvle na vrsti družaben del srečanja. Tam je številne udeležence pozdravila godba na pihala Kras iz Doberdoba, čakal pa jih je tudi okusen golaž in cel kup drugih dobrot. Od nekje so se kasneje vzele tudi harmonike in kitare, tako da se je veselo vzdrušje z lepo slovensko pesmijo nadaljevalo pozno v noč.

VIP

JANEZ JANŠA: NOVI PREDSEDNIK VLADE ANDREJ ROP

PODOBA DRŽAVE LEPA, A MED LJUDMI PRECEJ NEZADOVOLJSTVA

MARJAN DROBEŽ

Slovensko politiko je v prejšnjih dneh obeležil predvsem Dan državnosti, 25. junija, ki spominja na ta dan leta 1991, ko je tedanja Skupščina sprejela ustavni zakon za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije, s čimer je razglasila osamosvojitve države. Drugi pomemben dogodek pa je bil sklep, sprejet na vrhunskem zasedanju držav članic EU, 22. t.m., v Seville, da se bodo postopki za sprejem novih članic v to povezavo - med desetimi kandidatkami je tudi Slovenija - nadaljevali po že prej določenem časovnem razporedu. Pogajanja o pristopu v Evropsko unijo naj bi bila torej končana do konca tega leta; spomladaj prihodnje leto bi podpisali pristopne pogodbe; kandidatke pa bi polnopravne članice omenjene povezave postale v začetku leta 2004.

O podobni v vsebini države, kot se kaže enajst let po pridobitvi samostojnosti in neodvisnosti, je na tradicionalnem srečanju z domačimi in tujimi časniki govoril predsednik države Milan Kučan. Izrekel je prepričanje, "da je Slovenija danes uspešna država, ter je v skladu s pričakovanji ob plebiscitu o neodvisnosti v decembru leta 1990 opravila potrebne politične, socialne in gospodarske reforme, zaradi česar nastopa ko zelen in resen sogovornik v mednarodni skupnosti". Po njegovem mnenju je "makro podoba" Slovenije razmeroma lepa, toda med ljudmi se pojavlja precej nezadovoljstvo, "saj je veliko ljudi, ki pred okenci občinskih služb čakajo na socialno pomoč ali na zaposlitev".

V odgovorih na vprašanja časnika je pojasnil in utemeljil svoje poglede na notra-

njepolitična vprašanja v Sloveniji in ocenil odnose na mednarodnem prizorišču. Ponovno je podprl vključevanje Slovenije v EU in v zvezo NATO, pri tem pa menil, "da Slovenija ve, katere so slabosti in kako jih odpraviti. Država ostaja zavezana vrednotam, ki so jo vodile ob nastanku. Letošnje jesenske volitve, predvsem predsedniške, bodo sicer prinesle spremembe na političnem prizorišču, vendar ne bodo vplivale na uresničevanje ciljev, ki si jih je Slovenija zadala ob osamosvojitvi".

Kučan je prepričan, da je večje število kandidatov za novega predsednika države dobro, saj bodo tako volivci lahko primerjali njihove programe, da se bodo na volitvah lažje odločili. Če ga bodo upravljalci Slovenije, potem ko mu bo potekel mandat, povprašali za kakšen nasvet ali mnenje, bo to "rad storil, sicer pa se bo ukvarjal z drugimi stvarmi".

V ljubljanski stolnici je bila po tradicionalni navadi v nedeljo, 23. t.m., ob dnevu državnosti maša za domovino. Daroval jo je ljubljanski nadškof dr. Franc Rode, sodelovali pa so stolni pevski zbor, zbor Anton Forster in orkester slovenske vojske.

Svoje ocene stanja v Sloveniji ob dnevu državnosti je v obširnem pogovoru za mariborski časnik Večer, ki je bil objavljen v soboto, 22. t.m., podal tudi predsednik največje opozicijske stranke, SDS, Janez Janša. Bil je kritičen do sedanje vladne koalicije in premiera dr. Janeza Drnovška. Opozoril je, da se je od leta 1995 dalje relativni razvoj v Sloveniji v veliki meri financiral z zadolževanjem. "Zaradi tega sedaj skupni dolg naše države znaša okoli 15 milijard ameriških dolarjev". Po njegovem mnenju sedanji finančni minister Anton Rop tudi ni edina možna izbira za

novega predsednika vlade, po ostavki Drnovška. "LDS bi ravnal zelo modro, če bi za mandatara predlagal ministra za evropske zadeve dr. Janeza Potočnika, ki sicer ni njihov član in je sodeloval tudi v Bajkovi vladi. Kot kaže, nekateri tudi razmišljajo o takšni rešitvi." Janša je ponovno potrdil, "da Koalicija Slovenija vztraja pri kandidaturi Barbare Brezigar za predsednico Slovenije. Za podporo smo se odločili, ker verjamemo v človeške in profesionalne kvalitete kandidatke. Gospa Brezigarjeva je doslej obiskala veliko krajev po državi, tudi tistih, v katere tako imenovani favoriti ne hodijo, ker se jim to ne zdi vredno. Zagotovo je v zadnjem polletju vzpostavila neposreden stik z večjim številom ljudi, kot sta si jih oba njena glavna tekmeca, dr. Janez Drnovšek in dr. France Arhar, vzpostavila v vsem dosedanjem življenju".

ZA SLOVENIJO EU VARNO OKOLJE

Sedaj, ko se po več kot štiri letnih naporih in prizadevanjih Slovenije, da se vključi kot polnopravna članica EU, ta cilj približuje, se pojavlja tudi zmetom več vprašanj o tem, kakšne bodo koristi te povezave za Slovenijo. Po mnenju ministra za evropske zadeve, ki je tudi vodja ožje pogajalske skupine Slovenije v Bruslju, dr. Janeza Potočnika "v primeru, da nekatere stvari, za katere bi morali poskrbeti doma, ne bomo uredili, bomo imeli težave po vstopu v Unijo. Načelno pa naj bi bili učinki vstopa za potrošnike ugodni, za podjetja kratkoročno mešani, to je pozitivni in negativni, toda z zelo jasno srednjo in dolgoročno perspektivo. Ključno sporočilo pa je, da bo Slovenija vstopila v stabilno in varno okolje, ki ima dobro dolgoročno perspektivo". Eko-

nomist in univerzitetni profesor dr. Bogomir Kovač pravi, "da bodo potrošniki v EU pridobili. Tudi izvozniki, ki v Sloveniji ustvarijo več kot 60% bruto domačega proizvoda države, ne bodo imeli težav. Imela jih bodo podjetja, ki so v glavnem vezana na domači trg". Zgodovinar dr. Božo Repe poudarja, "da je pri vstopanju v EU naša prednost tudi ta, da imamo lastno državo, ki je lahko učinkovit mehanizem pri obrambi interesov. Meje ne bo več. Prednost tega je, da bomo lahko znova povezani s svojimi manjšinami. Njihovo potujčevanje se bo morda zaustavilo ali pa tudi ne. Po drugi strani bo Slovenija lahko znova podvržena pritisku močnejših sosednjih držav. Ne bodo vojaški, ampak deloma politični, deloma pa ekonomski. Mislim, da se bo ponovil proces, ki smo ga že doživeli znotraj Avstro-Ogrske. Takrat je bila deželna zavest izjemno močna. Posebej bo treba biti pozorni na regionalna središča zunaj Slovenije. S pametno politiko pa bi bilo mogoče razmere obrniti v lastni prid. Sicer pa pritisk na Slovenijo, ki bo prihajal od zunaj, ne bo nujno slab. Če bomo dobro odgovarjali, bo to lahko povzročilo poenotenje navznoter in s tem večjo strnjeno Slovenijo. Sicer pa so v slovenski politiki in javnosti skoraj soglasni v mnenju, da je v razvoju vidika EU za Slovenijo edina možnost.

Minister za evropske zadeve dr. Janez Potočnik pravi, da bodo v organih EU zaposlili okrog 200 uradnikov in drugih uslužbencev iz Slovenije. Dodati pa je tudi nekaj poslancev v evropskem parlamentu, komisarja (ministra) v evropski komisiji (vladi), Sloveniji pa naj bi pripadalo tudi eno mesto generalnega direktorja v službah EU.

Proti koncu sezone bosta zažveli dve praznovredbi tujih sodobnih besedil, in sicer melodramatična pripoved Kean IV. nedavno preminulega ruskega dramatika Grigorija Gorina, v režiji Georgija Para, in surrealistična zgodba *Arabska noč* mladega nemškega dramatika Rolanda Schimmelpfenniga, ki jo bo režiral Diego de Brea.

Poleg teh premiernih uprizoritev, v postavitvi domačega igralskega ansambla, bosta v abonmajski program vključeni še dve gostujoči predstavi. V rednem abonmaju s šestimi predstavami bo gostovanje Prešernovega gledališča Kranj z Linhartovo *Županovo Micko* v enkratni režiji Vita Tauferja, v abonmaju plus s sedmimi predstavami pa še Slovensko ljudsko gledališče Celje z glasbenim vodilom Chicago, v režiji Diega de Bree in koreografije Mojce Hrovat.

Poleg tega bo PDG ponudilo marsikatero svojo "zimzelino" uspešnico, predstave za otroke v Gorškem vrtiljaku in letos prvič tudi Mednarodni lutkovni festival. Pod okriljem PDG bo že 26. leto deloval Amaterski mladinski oder.

IK

POSILANSKI VEČER O VRAČANJU ARGENTINSKIH SLOVENCEV V DOMOVINO

VIPAVSKA DOLINA SE ODPIRA IZSELJENCEM

V Vipavi je bil minuli petek predstavljen projekt vračanja argentinskih Slovencev v domovino. Probleme repatriacije je predstavil predsednik izseljenske organizacije Slovenija v svetu (SVS) Boštjan Kocmur, ki ga je v Vipavo povabil poslanec Državnega zbora Ivan Mamić (član Nove Slovenije). Posilanski večer je hotel odgovoriti na vprašanje, ali lahko Vipavska dolina ponudi gostoljubje slovenskim družinam iz Argentine, ki bi se bile pripravljene vrniti v domovino.

SVS ima seznam več kot 200 ljudi, ki bi se radi vrnil v deželo svojih prednikov. V večini gre za izobražene mlade družine, ki imajo povprečno štiri otroke. Zaradi ekonomske krize v Argentini se ozirajo za lepšo prihodnostjo. Svoja vrata jim odpirajo številne države (ZDA, Italija, Brazilija) zaradi t.i. bega možganov ali pa zaradi skrbi za svoje izseljence. Na večeru so se strinjali, da je naša država zanj, saj se odziva prepočasi. Stanje se sicer izboljšuje, vendar očitno prepočasi.

Poslušalci v avditoriju vipavske Škofijske gimnazije so bili navdušeni nad pričevanji treh izseljencev, ki so se z družinami že vrnil. Ginekolog dr. Zorn je že pred nekaj leti prišel iz Francije in se v domovini soočil s številnimi problemi. Kocmur je dejal, da je pred desetimi leti ob prihodu v Slovenijo sprejel službo s plačo, ki je bila za štiri petine nižja od tiste, ki jo je imel v Argentini. Ivan Medic, oče petih otrok, pa se je vrnil pred dve mesecema. Kot strojni inženir je razmeroma hitro dobil

zaposlitev v Spodnji Idriji in se naselil v Godoviču. Rekel je, da ima predvsem lepe izkušnje z novimi sosedi in sodelavci ter da so se otroci zelo lepo vključili v šolo. Za odločitev mu ni žal. Boji se le, da se vsi ne bodo mogli tako hitro znajti v novi domovini, saj je glavni problem zaposlitev, ki je izseljenci z ne-deficitarnimi poklici ne bodo zlahka dobili.

V razpravo se je vključil tudi ajdovski župan Marjan Poljšak, ki je prišel kot edini predstavnik lokalnih oblasti v Vipavski dolini. Dejal je, da se bo zavzel za to, da bi v ajdovsko občino naselili vsaj dve izseljenski družini. Poljšak je obljubil pomoč svojih sodelavcev in razvojne agencije ROD. Drugi župani iz doline so sicer obljubili udeležbo, a prišli ni nihče.

Večer je vodil Tino Mamić, ki je za sklep dejal, da si vse skupaj predstavlja kot zgodbo, ki ima prolog, jedro in epilog. V prologu je bila državljanska vojna z revolucijo, povojni poboji in z množično izselitvijo v Argentino. Jedro "zgodbe" predstavlja narodni, kulturni in verski razvoj argentinske slovenske skupnosti, ki so jo pomenovali slovenski čudež v Argentini. Epilog pa se začne z argentinsko gospodarsko krizo, ki je spodbudila razmišljanja o vrnitvi. Od nas in od države je odvisno, če se bo v epilogu veliko Slovencev resnično vrnilo v domovino. Zelo žalosten zaključek bi namreč bil, če bi se potomci slovenskih emigrantov sedaj namesto v domovino preselili v ZDA ali v Brazilijo.

TAM

13

ČETRTEK,
27. JUNIJA
2002

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE V SEZONI 2002/03

VERUJ V GLEDALIŠKI ČUDEŽ, DA TI BO LEPŠE NA SVETU

To reklamno geslo si je omisslil umetniški vodja Primorskega dramskega gledališča Primož Bebler za prihodnjo gledališko sezono 2002/03. Prepričan je, da se v gledališču še dogajajo "čudeži", saj je gledališče živo, otipljivo čudež, ki ga ne more nadomestiti še tako inovativni in po najsodobnejših tehnikah izdelani film. Gledališka iluzija ohranja svoj čar tudi v današnjem času, ko tehnika ponuja druge iluzije, s katerimi se gledališče ne more primerjati in kosati, toda v njem je vse, enkratno, neponovljivo, zato bolj pristno, presenetljivo in tudi tako "čarobno". S svojim najrazličnejšim obrazom, žalostnim, tragičnim, komičnim, burkaškim ali resnobnim, pozivlja dneve zvestim gledalcem in jih vodi v svoj začarani, večkrat z iluzijami, a tudi s presneto realističnimi deziluzijami prepreden svet. Vanj vabi Primorsko dramsko gledališče ljubitelje teatra in tudi druge, ki se

do sedaj morda še niso odločili zanj, naj si izberejo sedež v njegovi lepi dvorani in naj se vpišejo za abonmajsko sezono, ki se bo kot vselej začela v jeseni. Dosedanji abonenti so imeli čas obnoviti svoje sedeže od 3. junija dalje; od 24. junija pričakuje PDG zamudnike in nove abonente.

Tudi letošnji repertoarni spored premiernih uprizoritev Primorskega dramskega gledališča sestavlja kot že nekaj let šest predstav. Pet od teh spada v abonmajski program, ena pa je namenjena mladim. Letos je na vrsti predstava za najstnike, ki pa bo verjetno ugajala tudi odraslim, vsaj tako meni vodstvo gledališča. To bo prva predstava v septembru, dramatizacija svetovne knjižne uspešnice *Skrivni dnevnik Jadrana* Krta Sue Townsend. Igro o burnem doraščanju simpatičnega egocentričnega najstnika bo režirala Katja Pegan, songe bo uglasbil Mirko Vuksanović; v predstavi

bodo sodelovali tudi novogoriški srednješolci.

V abonmajskem sporedu bo prva predstava na programu magičen Shakespearov *Sen kresne noči*, zgodba o ljubezni in moči, resničnosti in utvarah. Režiral jo bo Janusz Kica, velik ljubitelj znanega angleškega dramatika. Za tem delom bo krstna uprizoritev igre *Afrika II.*, buuum! Borisa Kobala, nadaljevanje komedije *Afrika ali Na svoji zemlji*, ki je povsod doživela neverjeten odmev. Igralci PDG jo bodo uprizorili v sodelovanju s kolegi Slovenskega stalnega gledališča. Izredno kreativni režiser Vito Taufer bo tudi letos gost v Novi Gorici. Tokrat se bo "spopadel" z Molierovim delom *Don Juan ali Kamnita gostija*, ki je v PDG pred dvajsetimi leti doživela velik uspeh z igralcema Binetom Matohom in Ivom Barišičem. Tokrat pa bosta vlogi odigrala Radoš Bolčina in Primož Pirnat.

NA SEJI SLOVENSKE VLADE

O VRAČANJU UMETNIŠKIH DEL IZ ITALIJE

Slovenska vlada je na seji 20. t.m. obravnavala vračanje kulturnih dobrin, umetniških del, arhivov ter katastrskih in zemljiških knjig iz Italije v Slovenijo. Pooblastila je zunanje ministrstvo, da v sodelovanju z ministrstvom za kulturo in z Arhivom Slovenije oblikuje delovno skupino, ki bo zbrala in preučila razpoložljivo gradivo. Na osnovi tega bo v nadaljnjem postopku tudi imenovana delegacija za pogajanja z Italijo.

V omenjenem gradivu, ki je zdaj v posesti Italije, je tudi zbirka del beneških renesančnih mojstrov, ki so bila leta 1940 iz slovenske in hrvaške Istre odpeljana v Rim. Nekatera od omenjenih del so bila predstavljena 15. maja v Rimu in tako po mnenju zunanjega ministrstva rešena pred političnim iz-

ginotjem. Kot znano se je za vrnitev zbirke del beneških renesančnih mojstrov v cerkve, galerije ali muzeje v Istri nedavno s posebno izjavo zavzel tudi koprski škof Metod Piriš.

M.

OBVESTILO

V NEDELJO, 29. junija, ob ob 20. uri v parku pred gradom v Kromberku slavnostni koncert Akademskoga pevskega zbora Vinko Vodopivec iz Ljubljane. Koncert spada v sklop prireditev ob 50-letnici smrti skladatelja. Vljudno vabljeni!

VTOREK, 2. julija, ob 20. uri bo v cerkvi Frančiškanskega samostana na Kostonjci koncert iz ciklusa Glasba z vrhov sv. Frančiška. Nastopil bo trio Kobal, Balžalorsky, Petkova. Vstop prost!

ITALIJANSKO PRAVO

DRŽAVNE NEPREMIČNINE V ROKAH DELNIŠKE DRUŽBE?

DAMJAN HLEDE

Številne razprave in živahne polemike so spremljale postopek uzakonitve vladnega zakonskega odloka št. 63 z dne 15. aprila 2002, znanega kot odloka za rešitev državnega primanjkljaja ("decreto salva-deficit"). S tem ukrepom je vlada namreč ustanovila dve delniški družbi: Infrastrutture S.p.A. in Patrimonio dello Stato S.p.A. Prva je finančna družba, katere namen je financiranje infrastrukture in javnih del, poleg tega pa tudi financiranje, namenjeno investicijam za ekonomski razvoj (torej financiranje privatnih podjetij). Gre za delniško družbo, katere pravna specifičnost je precejšnja, ne samo v primerjavi s civilnopravnimi družbami, ampak tudi v primerjavi z dosedaj znanimi zakonskimi (z zakonom ustanovljenimi) družbami. Družbo lahko npr. razpusti samo zakon. Njene delnice ne smejo biti predmet tujih pravic. Njihov prenos je možen samo z dovoljenjem ministra za ekonomijo in finance.

Patrimonio dello Stato S.p.A. pa je družba, katere namen je "ovrednotenje, upravljanje in prodaja državnega premoženja". Lastnik njenih delnic je Ministrstvo za ekonomijo in finance, ki jih lahko brezplačno prenese le na družbe, v katerih je isto ministrstvo lastnik celotne družbene glavnice. Na to družbo lahko država prenese svoje

nepremičnine, tako tiste, ki spadajo v njeno razpoložljivo premoženje, kot tiste, ki so nerazpoložljive in celo nepremičnine, ki spadajo v javno imetje. Dobrine, ki pridejo v last te družbe, pa se po zakonu lahko prodajo samo družbi Infrastrutture S.p.A., katere delnice, kot je bilo zgoraj rečeno, pa se lahko prenesejo, z ministrom dovoljenjem, komurkoli. Skozi ta prehod lahko dejansko pridejo komurkoli v roke tudi zgodovinski in umetniški spomeniki, saj za njihov prenos zadostuje le še soglasje pristojnega ministra.

Zakonska črka je sicer precej nedorečena, morda nalašč, saj ni jasno, kako lahko sobiva zasebna družbena lastnina na eni strani in kvalifikacija javnega imetja ali nerazpoložljivosti premoženja na drugi. Zadrege, v kateri se je znašel predsednik republike, ki je s pravno izredno atipičnim pismom opozoril, da "bo morala morebitna prodaja državnega premoženja potekati v skladu z nameni javnega imetja" in da je z ozirom na nerazpoložljive dobrine "potreben korektivni zakonski poseg", dokazuje, da je ukrep, če drugega ne, vsaj vprašljiv. Razlog za ta ukrep namreč ni privatizacija uslug in upravljanja dobrin. Ko bi tako bilo, bi ta ukrep našel verjetno avtonomno pot v parlament in bi ne bil vključen v odlok, ki je namenjen "rešitvi državnega primanjkljaja".

PREDSTAVNIKI DRŽAV EU V ŠPANII KONEC PREJŠNJEGA TEDNA

EVROPSKI VRH V SEVILLI

MARA PETAROS

Ob koncu prejšnjega tedna so se v Seville v Španiji zbrali predstavniki vseh petnajstih držav, ki sestavljajo Evropsko unijo. To srečanje je bilo rednega značaja, saj se predstavniki vseh petnajstih držav, ki sestavljajo Evropsko unijo, srečujejo vsake šest mesecev, gostitelj srečanja pa je država, ki je Uniji predsedovala zadnjih šest mesecev. V prvi polovici leta 2002 je Evropsko unijo vodila Španija, naslednjih šest mesecev pa je na vrsti Danska. Na srečanju so se dotaknili marsikaterega problema, ki tare petnajsterico. Za Italijo je gotovo najpomembnejši dogovor, ki obravnava pakt stabilnosti. Ta dogovor so države petnajsterice podpisale na predlog Nemčije med zasedanjem v Amsterdamu leta 1997, da bi spodbudili posamezne države k večji varčnosti pri državnih izdatkih. S tem so hoteli omejiti razsipavanje z državnim denarjem. Po dogovoru morajo vse države srednjeročno težiti k izenačenju v državni bilanci. Če bi to neki državi v enem letu slučajno ne uspelo, mora takoj zavzeti vse potrebne ukrepe, da je državni obračun ponovno izenačen. Države, v katerih razmerje med državnimi primanjkljajem in bruto notranjim proizvodom presega 3%, so podvržene določenim kaznim. Razmerje je lahko večje samo v izjemnih primerih, kot so velike naravne ujme ali manjša ekonomska rast (najmanj 2% manjša). Po tem paktu naj bi vse države petnajsterice dosegle ravnotežje med državnimi prejemki in državnimi izdatki do konca leta 2003. Štiri države,

in sicer Italija, Francija, Portugalska in Nemčija, pa bi le s težavo spoštovale predpisani rok, saj je letni državni primanjkljaj še vedno precej visok. Po novem bo lahko italijanski državni obračun tudi v letu 2003 še vedno lahko izkazoval primanjkljaj, ki pa ne bo smel presegati 0,5% bruto notranjega proizvoda. Predstavniki držav Evropske unije so Italiji priznali kot olajševalno okoliščino veliko državno zadolžitev, saj je le-ta med največjimi v Evropski uniji. Vse štiri države pa bodo morale vsekakor doseči izenačenje v državni bilanci v letu 2004. Italijanski predsednik vlade Silvio Berlusconi je bil s tem dogovorom zelo zadovoljen, saj trdi, da bo lahko njegova vlada še nadalje izvajala davčne reforme in zmanjševala davčni pritisk, po drugi strani pa bo lahko vlada izvedla predvideno reformo šolstva in zdravstva. Tako so predstavniki vlade takoj predlagali, da bi zmanjšali davek na dohodek pravnih oseb na 34%, da bi spremenili postopek za obračun deželnega davka na proizvodne dejavnosti, kar bi zmanjšalo davčni pritisk, in da bi uvedli nove ukrepe v podporo socialno šibkejšim članom družbe.

Druga zelo pomembna tema, ki so jo na zasedanju obravnavali, je boj proti ilegalnim pribežnikom. Med predstavniki posameznih držav so bila mnenja kot vedno zelo deljena. Nekateri predstavniki so se borili za zelo ostre ukrepe. Predstavniki Španije, Nemčije in Italije so predlagali zelo ostre ukrepe proti vsem tistim državam, ki niso članice Evropske unije in ki ne nadzorujejo meja

dovolj pozorno. Predstavniki drugih držav pa so menili, da je veliko bolje državam, od koder prihajajo pribežniki, pomagati, da bodo čim prej dosegle primerno stopnjo ekonomskega razvoja. Kljub tem ostrim predlogom pa je prevladalo mnenje, da morajo države petnajsterice same poskrbeti, da bodo zaustavile val ilegalnih pribežnikov tudi s posebnim nadzorom držav, od koder prihajajo in preko katerih pribežniki potujejo. Evropska unija naj bi šele nato izvajala nad temi državami posebne diplomatske pritisk, če ne bodo sodelovale pri zajetju pojave. Poleg tega so predstavniki držav Evropske unije menili, da bi bilo potrebno poenotiti celotno zakonodajo, ki ureja pribežnike, zaostri ukrepe proti trgovanju z ljudmi in skupno nadzorovati zunanje meje Evropske unije. Te odločitve bodo začeli izvajati postopoma.

Med zasedanji so se zaustavili tudi pri trenutnem gospodarskem stanju v Evropi in v svetu na sploh. V zadnjih mesecih smo lahko ugotovili ponovno gospodarsko rast, ki daje upanje na boljše čase. Nekoliko večja ekonomska rast, ki so jo v zadnjih tednih zaznali, je predvsem sad zelo dobrih makroekonomskih odločitev, ki so jih sprejeli v prejšnjih mesecih in ki so šele sedaj obrodile svoj sad. Ponovna gospodarska rast naj bi zelo ugodno vplivala na stopnjo zaposlenosti. Pri tem pa so se zaustavili tudi pri togosti evropskega gospodarskega sistema, ki se le s težavo prilagaja novim izizvom svetovne ekonomije. V evropskem gospodarstvu pri-

manjkuje predvsem inovacij, produktivnost ne narašča z enako hitrostjo kot v drugih državah. Da bi se evropsko gospodarstvo lahko uspešno razvijalo še naprej, so potrebne velike investicije v najnovejšo tehnologijo. Poseben problem in omejitev pri vse večji gospodarski rasti pa tudi je vsesplošno staranje prebivalstva. Zato so potrebne nove dejanske reforme davčnega sistema, tržišča dela in finančnih trgov. Veliko pa bi bilo treba investirati v raziskovanje in v šolstvo. Za vse večjo ekonomsko rast pa bi bili nujno potrebni tudi priseljenci.

Za naše kraje in za Slovenijo pa je bil verjetno najbolj zanimiv tisti del razgovorov o širjenju Evropske unije na zahod. Če se bodo pogajanja zaključila pred koncem tega leta, bodo lahko pristopile k Evropski uniji nove države. Računajo, da bodo na naslednjih volitvah v evropski parlament sodelovali tudi državljani desetih držav, ki bodo na novo sprejete v Evropsko unijo. Pri nekaterih državah so glavni problem prispevki za kmetijske dejavnosti, ki jih Evropska unija deli svojim članicam. Ker pa se bo o pomoči kmetijskim dejavnostim govorilo šele po volitvah v Nemčiji, ki bodo na programu novembra, bodo imele države kandidatke samo mesec dni časa, da se odločijo, če k Evropski uniji pristopijo ali ne. Nemški predstavnik Gerhard Schroeder je mnenja, da bi morali čim prej najti rešitev o pomoči kmetijskim dejavnostim v državah kandidatkah, saj so nove članice za Evropsko unijo zelo zanimive, saj predstavljajo nove potencialne potrošnike in nov vir surovin ter delovne sile, na katere lahko Evropska unija računa.

OBJAVLJEN ODLOK ZA DODELITEV DOVOLJENJ

NOVE VIENOGRADNIŠKE POVRŠINE

V uradnem listu Dežele F-Jk je bil objavljen pravilnik za dodelitev dovoljenj za povečanje obsega vinogradniških površin v F-Jk. Naši deželi je bilo dodeljenih 462 hektarjev.

Za nove nasade lahko zaprosijo vsi vinogradniki, ki so vpisani v seznam podjetij (registro imprese) pri Trgovinski zbornici.

Izključeni so le tisti vinogradniki, ki jim je bila v prejšnjih letih že dodeljena enaka ali večja površina kot 2,00 ha vinogradov. Od vseh površin, dodeljenih naši deželi, pripada kraškemu območju 15,00 ter briškemu 52,00 ha novih nasadov.

Vinogradniki, ki zaprosijo za dodelitev dovoljenja za nasad novih površin, morajo dokazati, da pred predstavitvijo prošnje razpolagajo z zemljiščem, na katerem nameravajo nasaditi nove vinograde. To dokažejo s pred-

ložitvijo ustreznih dokumentov (katastrski oz. tabelarni izveček ali veljavna in registrirana najemna pogodba). Največja dodeljena površina je lahko 2,00 ha. Najmanjša pa 0,30 ha za področje DOC Collio ter 0,20 ha za področje DOC - NKP Kras.

Glede predvidenega velikega odziva predvideva pravilnik tudi prednostne lestvice na osnovi točkovanja predloženih prošenj.

Prošnje je treba predstaviti na Deželno ravnanstvo za kmetijstvo v roku 30 dni od datuma objave pravilnika na Uradnem listu dežele F-Jk, in sicer do 19. julija letos. Podrobnejše informacije in obrazce nudijo uradi Kmečke zveze v Trstu (ul. Cicerone 8, tel. 040 362941 vsak dan od 8. do 13. ure) in v Gorici (Korzo Verdi, 51 notranje tel. 0481 82570 v sredah od 8. do 13. ure).

NOVA REVIIJA V NOVI GORICI

GLAS ZA KAKOVOST ŽIVLJENJA

Goriško društvo za kakovost bivanja v Novi Gorici je z raznimi prireditvami na Bevkovem trgu obeležilo peto obletnico ustanovitve in delovanja te ekološko usmerjene organizacije civilne družbe. Skupina zanesenjakov si že ves ta čas prizadeva za odpravo onesnaževanja okolja, ki ga povzroča predvsem tovarna iverk poslovne skupnosti Meblo v Kromberku. V njej naj bi sicer potekala sanacija tako, da bi v tehnologijo vgradili primerne filtre, s katerimi bi zmanjšali onesnaževanje okolja. Toda zadeva se očitno nikamor ne premakne, prizadeti krajanji pa se zama obračajo na tovarno, upravne organe na mestni občini Nova Gorica in na sodišča.

Goriško društvo za kakovost bivanja je ob petletnici delovanja izdalo prvo številko revije, ki so ji dali naslov *Glas za kakovost življenja*. V njej je objavljeno veliko prispevkov s področja zaščite oz. varovanja okolja, naštetje pa so tudi usmeritve za prihodnje delovanje Goriškega društva za kakovost bivanja. Uvodnik o tem je napisal znani ekolog in arhitekt Vin-

ko Torkar. Zapisal je tudi naslednje: "Goriška se mora odločiti o svoji prihodnosti, ki zavezuje tudi vsakega izmed nas. Vsak dan, molče in naglas, hote ali nehoti, dajemo soglasje k prihodnosti, ki se nam piše: ali usmeritev v povampirjeno potrošništvo, bedno hazardersko igranje, polizani turizem, ali pa v življenje, zapolnjeno s smislom in kakovostjo, ki je lahko samo rezultat lastnega dela, razuma in ustvarjalnosti. Stanje kritične zavesti je na Goriškem razpršeno, potlačeno, neoblikovano, morda omejeno na zasebne sfere, da ne rečemo namerno utišano in blokirano. Ni medija, kjer bi se pereči lokalni družbeni problemi svobodno oblikovali". V prvi številki nove revije je objavljen tudi sestavek Claudija Fredija, vodje sekcije svetovnega sklada za naravo v Gorici. Opozarja, "da bo z vstopom Slovenije v EU potrebno razvoj Nove Gorice in Gorice v Italiji prepoznati s širšega vidika. Prav povezava ekonomskih, socialnih in okoljskih politik bo namreč predstavljala osrednje izhodišče trajnostnega razvoja".

M.

SLOVENIJA

USPEH SLOVENSKEGA VIENOGRADNIKOVA

UVELJAVLJAJO SE TUDI V TUJINI

Najbolj dejavni in uspešni vinogradniki ter vinarji iz Primorske so se nedavno sestali na Vogrskem in tam pod okriljem Kmetijske gozdarskega zavoda v Novi Gorici obravnavali stanje omenjene tradicionalne kmetijske dejavnosti. Pri analizi kakovosti vin v Goriških Brdih, Vipavski dolini, na Krasu in na območju Kopra vztrajno narašča, kar je eden od temeljnih pogojev za izvoz primorskih vin v tujino. O izvozu je podrobneje razpravljala magister in vinarski izvedenec Primož Plahuta iz vinske kleti v Vipavi. Vina iz primorskih vinorodnih okolišev se najbolj uveljavljajo na tržiščih držav članic EU, v Kanadi, v manjših količinah, pa tudi v posameznih evropskih državah, tako, denimo, v zvezni republiki Jugoslaviji. Vinske kleti na Dobrovem v Goriških Brdih, Vipavi,

Sežani in v Kopru izvajajo nekaj važnih projektov za uveljavitev vin iz Primorske v tujini. Pridelovalci z območja omenjenih vinorodnih okolišev so lani izvozili okrog tri milijone litrov stekleničenega vina. Pri tem zaradi primerjave z drugimi območji navajamo, da je lansko leto celoten izvoz slovenskih vin znašal 13 milijonov 300 tisoč litrov vina. Največji izvozniki so bile velike vinske kleti; zasebniki, ki trgujejo v lastni režiji, pa so l. 2001

prodali v tujino okrog 200 tisoč litrov vina. Magister Primož Plahuta je obravnaval ukrepe, ki so potrebni za nadaljnje pospeševanje izvoza primorskih vin, zlasti v države članice EU. Pri tem je treba upoštevati, "da so na splošno primorska vina, kakor tudi vsa slovenska vina, na tujih trgih še precej neznana".

M.

IN ŽOGA JE ŠE VEDNO OKROGLA...

O MUNDIJALU

DAVID BANDELLI

Vem, vem, vem.

O svetovnem prvenstvu pišejo povsod. Toda to še ne pomeni, da jaz o njem ne smem izreči niti besedice. Ne da bi bil fanatik. Mnogo mojih prijateljev se bolj razume na nogomet kot jaz, ki ga rad le igrati na ne-več-travnatih igriščih. A uživati ob igri drugih ni nobena pregreha. Umberto Eco pravi, da je pregreha le prekomerno komentiranje nogometnih dogodkov, potem ko so se ti že dogodili. Dobro, pa se pregrešimo.

Da, v redu, bom kratek. Tudi ker bo že Andrej na športni strani pisal zagotovo bolj tehnično podkovan komentar. Ampak ...

... Vsaka štiri leta bo tudi meni dovoljeno pisati o športu ali ne?

Ko se je SP začelo, sem sam imel nekaj "pobožnih nogometnih želja". Npr., da bi Francija takoj izpadla (bravi, ma basta!), ali da bi ista usoda doletela Anglijo (leta 1966 je bilo več sreče kakor pameti) in Nemčijo (če zdaj pomislim, da je prišla do četrtfinala s tisto ekipo in s Ziegejevo pričesko ...). Nisem hotel, da bi zmagala Brazilija (je zmagala vse, kar se da zmagati, približno tako kot Juventus - dolgočasno!).

V spekter mojih favoritov so tako spadale tri ekipe: Slovenija, Italija in Argentina.

Slovenija je takoj izpadla in se izkazala za nogometno neprofesionalno ekipo, štorijo že poznamo, ne bom je obnavljal. Katanec se je obnašal pošteno, kapo dol. Zahovičevu majico, ki sem jo dobil v Rimu, potem ko sem preiskal celo Ljubljano, bom pospravil v omaro v opomin in sramoto zanamcem.

O Argentini se bom pomudil samo za dva stavka. Videl sem jo kot možno kandidatino za dvoboj v finalu (z Italijo), a nič. Hasta la vista!

Kaj pa Italija? Neprikrito je doživljala mojo simpatijo. S tem sem si pa nakopal negativna čustva vseh prijateljev Slovencev v Italiji, ki navijajo proti azzurrom, ker jim je to nekaka slovenska nacionalna drža. Pri tem pa je moje skromno mnenje, da ni to nacionalna drža, ampak le stereotipni nacionalistični zelo nekulturni predsodek, da je vse, kar je italijansko, pardon - laško, slabo in vredno zaničevanja, od načina oblačenja (ki meni samemu sicer ne prija) do nogometne reprezentance.

No, žal sem narodno zavest marsikaterega Slovenca v Italiji, da ne rečem ostudnega izraza "zamejca" in šel (sicer ne sam) po svoji poti. Ker me je krščanstvo naučilo ljubezni do bližnjega, sem bil ob tem narodnem izdajstvu potolažen ...

Vendar ...

Za Italijo sem si vzel čas in gledal vse tekme.

Najprej Ekvador. Solidno, brezkompromisno in klasično: 2-0. Potem Hrvaška. Stranski sodnik bolj slep kot veliki Ray Charles in Italijani v sedmih minutah bolj naivni od device v prvi poročni noči. Nato še Mehika. Borgetti je pomotoma poslal žogo v gol in nato je ni več videl, Del Piero je dokazal, kaj zna. Mimgrede: hvala gospodu Mendezu, ki je sramotevrednim Hrvatom zatresel mrežo in poslal Italijo v osmino finala.

V osmini druga razočaranja: Danska proti Angliji, Belgija proti Braziliji (je bilo utopično, a vsi vemo, da je žoga okrogla). Fantastičen Senegal in dobre ZDA. O Nemčiji ne govorim.

Italija - Južna Koreja.

Z Andrejem in Martino smo jo poslušali v avtu na poti iz Ljubljane. Na avtocesti v Ajdovščini enajstmetrovka. Buffon, ki me do takrat ni prepričal (sem Interjev navijač, bi raje videl Tolda) jo ubrani. Gol Italije (medtem sem bil že doma) in nič več. Sodnik je iz Ekvadorja (to mi ne diši preveč...) in piska manj, kakor bi bilo potrebno. Včasih mu kakšna uide (Coco je skoraj padel v bitki, ampak faulta od nikoder. Okej, možka igra, vendar...) Ah. Med drugim so v igri tudi Korejci, ki včasih bolj ali manj prepričljivo napadajo. Žoga je okrogla. Dve minuti pred koncem gol za Korejce. Onegvajanje italijanskih branilcev (ah, Nesta, oh Cannavaro, twin towers ital-ske obrambe!) in Buffon, ki gleda žogo v gol.

Podaljški. Tommasi ni bil v prepovedanem položaju, go spod sodnik. Nima smisla, da maščujete Ekvador na tak način. Nišportno. Ne, niti Toti ni simuliral, vsaj ne tako kot Rivaldo proti Turčiji!

Žoga pa je bila še vedno okrogla. In Buffon je bil prekratek. Dva proti ena in Pak do 1k se je v zobni ambulanti spominjal leta 1966. Severna Koreja, takrat. Malce slabša tudi Italija, takrat ...

Kaj pa zdaj?

Ne, ne upam si navijati za Brazilijo po odlični Rivaldovi simulaciji, ki je pokopala vso športnost nogometa. Anglija obstaja še vedno, toda ena izmed dveh omenjenih reprezentanc bo odšla. Skrbim Nemčija, malce tudi Španija (Raul mi sploh ni všeč!), da ne bosta slučajno pokvarili svetovnega nogometnega trenda. Morda bo to SP edinstvena priložnost za antiglobalizacijske nogometne metode. Toda pri tem mora Brazilija ven in ZDA morajo ostati, sicer ni pošteno, a je paradoksalno ...

Rekel sem, da bom kratek, ok.

The show must go on. Dajmo Senegal!

Linijo vračam študiju.

Sreda, 19. junija 2002

PRESENEČENJE JE PRAVZAPRAV PRAVILO

ANDREJ ČERNIC

FIFA in sodniki.

V deželi Vzhajajočega sonca se svetovno nogometno prvenstvo bliža koncu z neverjetno naglico. Medtem ko se je na Japonskem, predvsem po izključitvi domače reprezentance, nogometno navdušenje nekoliko poglobilo, so Južnokorejci, po zmagi nad Portugalsko, Italijo in Španijo, v domovini postali pravi junaki. Občudujejo jih ne samo "navadni" ljudje, ki že dober mesec čustveno in doživeto sledijo svoji reprezentanci, marveč tudi visoke oblasti, vse do predsednika vlade in predsednika republike. To je postalo posebej očitno, ko so najvišji predstavniki korejske izvršne oblasti nagradili nogometaše z izrednimi "odpustki". Poleg denarnih nagrad za dobre nastope, ki so že stalnica v vsakem športu, je bilo korejskim nogometašem odpuščeno obvezno in zelo strogo služenje vojaškega roka. Tudi nizozemskemu trenerju Gusu Hiddinku, ki vodi domačo reprezentanco, se je korejski politični vrh zahvalil s posebnim darilom. Podelili so mu namreč korejsko državljanstvo. Za "navadne smrtnike" je taka pridobitev praktično nemogoča, zaradi strogih pogojev, ki jih predpisujejo korejski zakoni. Poleg vsega tega si je korejska reprezentanca s svojimi nastopi priprala neverjetno popularnost doma in v tujini. V trenutku, ko članek nastaja, sicer še ni znano, ali je Korejcem uspel veliki podvig, uvrstitve v finalno tekmo, vsekakor pa so domačini z uvrstitvijo med štiri svetovne velesile daleč presegle vsa najbolj rožnata pričakovanja.

Medtem ko je na domačih tleh popularnost korejskih nogometašev prerasla skoraj v čaščenje, je mednarodni sloves Korejcev, predvsem po tekmah osmine in četrtine finala, na precej nižji ravni. Evropejci gledajo nanje kot na tatove, ki so tekme zmagali predvsem s pomočjo sodnikov. Mnogi so v dvomljivih sodniških odločitvah videli dolgo roko korejske gospodarsko-politične elite, ki da se je globoko zasidrala v krovno svetovno nogometno organizacijo FIFA. Razloge za slabo sojenje mnogi vidijo tudi v nedavni izvolitvi Švicarja Seppa Blatterja (na sliki) na čelo same FIFA. Blatter si je namreč zagotovil glasove manj pomembnih članic organizacije, medtem ko so (skoraj) vse nogometne velesile podprle njegovega tekmeča. Ker glas vsake članice velja enako, se je Blatter uveljavil, kljub temu da mu je stala nasproti vsa nogometna elita. V zameno za dobljene glasove naj bi Blatter državam, ki so ga podprle, obljubil vidno vlogo. Prvi korak k izpolnitvi te obljube naj bi bil zagotovitev vsaj enega sodnika na SP-ju vsem nogometnim organizacijam, ki so volile za današnjega predsednika svetovne krovne nogometne organizacije.

Matadorji podlegli v korejski areni

V Gwangjuju je bil na sporedu za domačo publiko najzanimivejši dvoboj, Španija - Južna Koreja. Španci so se sicer v četrtino finala prerinili skozi šivankino uho, šele po enajstmetrovkah. Imeli so sicer rahlo prednost, da so tekmo proti Ircem odigrali 48 ur pred osmino finala Južna Koreja - Italija. Kljub temu da so Korejci premagali Italijane, so bili v četrtfinalu med domačini in španskimi furijami

slednji nesporni favoriti. Nastopili so sicer brez prvega zvezdnika Raula in se predstavili z zelo obrambno enajsterico. Trener Camacho je na igrišče poslal enega samega napadalca, Morientesa, in dal večji poudarek na vezno vrsto in obrambo. Korejski selektor Hiddink je na igrišče poslal standardno enajsterico z dvema napadalcema Seolom in Yoojem ter "polšpico" Ahnom, ki je bil usoden za italijansko reprezentanco. Igra je bila predvsem na začetku izenačena. Ekipi nista predvajali lepe igre, nihče ni resneje zaposlil nasprotnikovega vratarja. Španci so se kako začutili odsotnost napadalne prodornosti svojega prvega zvezdnika Raula, Južnokorejci pa so sicer igrali strogo disciplinirano (taka igra je postala njihova zaščitna znak na letošnjem SP-ju), a dopadljive igre iz tekmovalnega niso ponovili. Počasi so vajeti igre v svoje roke prevzeli Španci in se dejansko pokazali kot boljši nasprotnik. Začeli so oblegati korejska vrata, a do zaključnega strela niso nikakor mogli priti zaradi poseganja nasprotnikove obrambe in zaradi neučinkovitosti napadalcev. Morientes je sicer odigral dobro tekmo, a je bil v napadu sam. Zelo dobro je na desnem boku igral tudi Joaquín. S svojimi prodori je večkrat spravil v skripe korejske branilce. Španija je tako dosegla tudi dva veljavna gola, ki ju je sodnik razveljavil. Prvega je po predložitvi z desne strani zakrivil eden od korejskih branilcev: sodnik je v tem primeru "videl" prekršek Špancev nad korejskim branilcem. V podaljških je bil po posredovanju stranskega sodnika razveljavljen še drugi veljaven zadetek. Tokrat je zadet Morientes po izvršnem prodoru Joaquína na desni strani. Po mnenju stranskega sodnika je bila pred Joaquínovim predložitvom žoga že izven igrišča. K temu je treba pripisati še Špancem dosojeni, a dejansko neobstoječi offside in neverjetno smolo Fernanda Morientesa, ki je tik pred zaključnim žvižgom v podaljških zadel vratnico. Sledil je nogometni loto enajstmetrovk. Nogometaši obeh ekip so bili pod velikim pritiskom, a so kljub temu oboji, z izjemo Španca Joaquína, streljali zelo zanesljivo. Predvsem velja to poudariti za Korejce, ki so se prvič znašli pred tako zahtevno nalogo na tako pomembnem tekmovalnem prizorišču. Zadevali so kot za stavbo, nekaj nogometašev se je celo odločilo za najtežji način streljanja: žogo so usmerili v enega od zgornjih kotov nasprotnikovih vrat.

Turki boljši od Senegalcev

V najbolj presenetljivem četrtfinalnem dvoboju sta se pomerili ekipi, ki ne spadata v elito svetovnega nogometa. Turčija in

Senegal bi morali po prvotnih predvidevanjih v Koreji in na Japonskem biti le gotov zalogaj točk za nogometne velesile v predtekmovalnih skupinah. Obe reprezentanci pa sta močno presenetili in se tako dokopali do četrtfinala. Senegalci so v prvem delu SP-ja prikazali najprivlačnejšo igro: združili so izredno fizično pripravljenost in dovršeno tehnično izpiljenost. Posledica tega so bile spektakularne akcije in izredno lepe tekme. Turki so si po uvodnem, nezaluzenem porazu z Brazilijo močno opomogli in se uvrstili v drugi krog. V osmini finala so igrali proti domačinom, Japoncem. Kljub temu da niso veljali za favorite, so Turki Japoncem vsilili svojo igro in jih premagali z zadetkom v prvih minutah tekme. Turčija ne more računati na svetovno uveljavljene nogometne zvezdnike, se pa zato odlikuje po dobri organiziranosti in odločnosti, trdi igri. Tudi na tej tekmi je bila očitna napetost, ekipi si nista upali tvegati pretirano napadalnih akcij. Nekaj več so sicer pokazali Turki, ki so se dvakrat znašli pred senegalskimi vrati. Obakrat je priložnost zamudil najbolj znan turški nogometaš in Parmin napadalec Hakan Sukur, ki se na prvenstvu ni posebej izkazal. Trener ga je v drugem polčasu zamenjal z mlajšim İlhanom, ki je v podaljških z zlatim golom odločil tekmo. Turki so s to menjavo pridobili na hitrosti in nevarnosti v napadu. Senegalci so v četrtfinalu nekoliko razočarali. Pogrešali smo njihovo spektakularno igro. Le občasno so si varovanci trenerja Metsuja pripravili zrele priložnosti za gol, ki jih niso učinkovito izkoristili. Po devetdesetih minutah zmagovalce še ni bil znan. Potrebni so bili torej podaljški, v katerih so bili Turki prisrebnejši. Po treh minutah so namreč z İlhanom dosegli odločilni zlati gol in poslali tako Senegalce domov.

Voeller obuja spomine na zlata sedemdeseta leta

Nogometnim strokovnjakom so posebno vrsto presenečenja pripravili Nemci. Nihče si ni namreč pričakoval, da se bodo varovanci Rudija Voellerja uvrstili v polfinale. Nemški nogomet doživlja v zadnjih letih precejšnjo krizo predvsem zaradi pomanjkanja perspektivnega mladega kadra. Zlata sedemdeseta in osemdeseta leta nemškega nogometa so dokončno mimo. Takrat so Nemci trikrat zapored (1982, 1986, 1990) igrali na finalni tekmi Svetovnega prvenstva. Leta 1974 in 1990 so postali svetovni prvaki. Dres nemške reprezentance so takrat oblačili nogometaši, ki so se vpisali v zlato knjigo svetovnega nogometa (Beckenbauer, Rumenigge, Mueller, Matthaeus, Brehme). Izbrana vrsta, ki jo je nemški selektor letos peljal v Korejo, je za mnoge le skrupulo brez glave in repa. Najštevilnejše kritike so letele na obrambno vrsto, čes da ni dovolj učinkovita. Standardni branilci v nemški prvi enajsterici so Thomas Linke, ki v svojem klubu, Bayernu iz Münchna, zelo pogosto sedi na klopi, Carsten Ramelow, ki v klubu Bayer Leverkusen igra v vezni vrsti, ter Christophe Metzfelder, ki je še neizkušen, saj je star komaj dvainvajset let. Nemcem so se v četrtfinalu postavili po robu presenetljivi Američani, ki jih nikakor ne moremo več šteti za pepelko svetovnega nogometa. V ZDA je namreč že

nekaj let v teku profesionalno nogometno prvenstvo, ki sicer ne zanje veliko uspeha, a pomaga pri utrjevanju nogometa v tistih ameriških krogih, v katerih se je najpopularnejši evropski nogomet zasidral. Kakovost ameriškega nogometa poleg tega izboljšujejo tudi nogometaši, ki si kruh služijo v tujini. V dvanajstih letih se je reprezentanca yankeejev spremenila v trdno ekipo, ki je trd oreh za vsakega nasprotnika. Nemci so se po naporni tekmi trdoživih Američanov le znebili, a še vedno niso prepričali javnosti. Igra je zelo razcefrana, breme celotnega napada nosi mladi Miroslav Klose, čuti se pomanjkanje tehnične dovršenosti nemških panzerjev. Nemški trener Voeller pa je z reprezentanco vseeno zadovoljen in jo primerja celo z nemško izbrano vrsto iz leta 1986 in 1990, kljub več kot očitnim omejenostim, ki smo jih že našli.

Karioke še petič svetovni prvaki?

Potem ko so bile iz SP-ja izločene Argentina, Francija in Italija, so vlogo glavnih (in edinih) favoritov prevzeli Brazilci. V četrtfinalu jih je čakala trda preizkušnja proti izredno motiviraniemu nasprotniku, Angliji. Predstavniki domovine nogometa se že dalj časa niso veselili pomembnejšega reprezentančnega uspeha. Proti Kariokam se jim je ponujala enkratna priložnost. V primeru, da bi varovanci trenerja Ericssona premagali Raula in soigralce, bi postali prvi favoriti SP-ja. Tekma žal ni bila na tako visoki kakovostni ravni, kot so si mnogi pričakovali. Obe reprezentanci se lahko ponašata z izrednim napadom, Anglija z dvojico Beckham-Owen, Brazilija pa s trojico Ronaldinho-Rivaldo-Ronaldo. Nogometnega spektakla, ki so ga mnogi napovedovali, žal ni bilo. Brazilija je že od vsega začetka igrala v svojem slogu, saj je bila stalno v napadu. Posebno učinkovit je bil Roberto Carlos na levem boku. Anglija si ni ustvarjala pravih priložnosti, a je vseeno že v prvem polčasu prešla v vodstvo. Po grobi napaki branilca Lucia je brazilski gol zatresel angleški zvezdnik Michael Owen. Brazilci so takrat začeli napadati s še večjo silovitostjo, a niso nikoli nevarno streljali na angleška vrata. Igra je ob koncu prvega polčasa zamrla, a še pred zadnjim sodnikovim žvižgom je Brazilija izenačila. Ronaldinho je sam preigral tri angleške branilce in podal do Rivalda, ki je v kazenskem prostoru brez večjih težav premagal vratarja Seamana. Že v prvih minutah drugega polčasa je prišlo do odločilnega zadetka, ki ga je iz prostega strela zadel najboljši mož na igrišču, Ronaldinho. Precejšnjo odgovornost za ta zadetek nosi tudi angleški vratar Seaman, ki ni bil na pravem mestu. Kljub angleškim napadom, ki so se vrstili do zadnjega sodnikovega žvižga, se je tekma dokončno "umirila". Anglija ni bila dovolj učinkovita in je morala zato predčasno zapustiti Japonsko.

V trenutku nastajanja članka se polfinalne tekme niso še odigrale, tako da izhajajo iz izidov četrtfinalnih srečanj, je najlažje napovedati finalno tekmo med Brazilijo in Nemčijo. Seveda pa ne smemo kar tako odpisati Turčije in predvsem Koreje. Navsezadnje nas je prav to svetovno prvenstvo naučilo, da je preseenečenje pravzaprav pravilo.

15

ČETRTEK,
27. JUNIJA
2002

V **Italiji** je vaš podpis podprl v njihovem evangeljskem in karitativnem poslanstvu 38.000 škofijskih duhovnikov. In ni se končalo tu. Nadaljeval je v popotovanju upanja pri več kot 6.000 posegih, ki nosijo tudi vaše ime.

CEI Conferenza Episcopale Italiana

8x
mille
CHIESA CATTOLICA

Odloči se in nameni Osem od tisoč katoliški Cerkvi s tem, da podpišeš v posebno okence na svojem obrazcu davčne prijave 730-1 ali Unico 2002

Davkoplačevalci, ki niso dolžni predstaviti davčne prijave, lahko vseeno sodelujejo, pri izbiri Osem od tisoč s svojim obrazcem CUD. Dovolj je, da podpišejo v okencu **Chiesa cattolica** in nato na dnu obrazca, potem naj zaprejo obrazec CUD v belo ovojnico in nanjo zapišejo svoj priimek in ime ter davčno številko z napisom "Scelta per la destinazione dell'Otto per mille dell'Irpef - Anno 2002". Pismo naj oddajo ali na pošti ali v banki do **31. julija** letos. Vse potrebne informacije za podpis na obrazcu CUD se lahko dobijo na zeleni telefonski številki **Numero Verde 800 256 937**.

